

Plenum

Måndag 15.12.2025 kl. 12.00—23.01

4. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2026 (RP 99/2025 rd)

Regeringens proposition RP 99/2025 rd

Regeringens proposition RP 171/2025 rd

Budgetmotion BM 1-112, 114-279, 281-323/2025 rd

Utskottets betänkande FiUB 29/2025 rd

Enda behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 4 på dagordningen presenteras för enda behandling. Till grund för behandlingen ligger finansutskottets betänkande FiUB 29/2025 rd.

Förfaringssättet vid behandlingen av budgetpropositionen för 2026 godkändes i plenum 10.12.2025, och betänkandet bordlades till detta plenum.

Efter ett presentationsanförande av finansutskottets ordförande fortsätter debatten med gruppanföranden som får vara högst fem minuter långa. Därefter håller finansministern ett högst sju minuter långt anförande. Övriga förhandsanmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning, och de får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa.

De allmänna debatterna om huvudtitlarna förs enligt en separat tidtabell. Ordförandena för finansutskottets delegationer presenterar betänkandet för respektive huvudtitel, varefter ministern eller ministrarna ges ett fem minuter långt anförande före debatten börjar. Förhandsanmälda anföranden får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa.

Presentationsanförande, utskottets ordförande, ledamot Lohi, varsågod.

Debatt

12.12 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026. Mietinnön pohjaksihan on 12 valiokuntaa antanut lausuntonsa, ja asiaa on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

Esittelen siis tästä yleisperustelut, ensimmäisenä talouden näkymistä. Vuoden 2026 talousarvioesitys pohjautuu valtiovarainministeriön syyskuun 2025 ennusteeseen, jossa Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,4 prosenttia vuonna 2026. Korkotason laskun ja reaaliansioiden nousun ennustetaan lisäävän kulutusta, ja investointien odotetaan vauhdittuvan rakentamisen toipumisen, energiasiirtymän ja puolustushankintojen ansiosta. Työttömyys on noussut kuluvaan vuoden aikana varsin korkealle yksityisen sektorin hei-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

kosta suhdanteesta ja julkisen sektorin säästöistä johtuen. Suhdannetilanteen parantuessa vuonna 2026 työllisyyden odotetaan kääntyvän kasvuun ja työttömyyden vähenevän asteittain. Inflaation arvioidaan pysyvän maltillisena.

Valiokunta toteaa, että suhdannekäänteiden ennustaminen on vaikeaa ja ennustelaitokset ovat viime vuosina yliarvioineet bruttokansantuotteen kasvua. Talouskasvua ei ole juurikaan ollut vuoden 2022 jälkeen. Suhdannekäännettä on odotettu tapahtuvaksi nyt jo usean vuoden ajan. Valiokunta on huolissaan heikon taloussuhdanteen pitkittymisestä ja kasvukäänteiden viivästyttämisestä. Vuoden 2025 kehitys on osoittautumassa heikommaksi kuin valtiovarainministeriö vielä alkusyksystä ennusti. Myös ensi vuoteen liittyy riskejä, jolloin talouskehitys voi osoittautua talousarvioesityksen pohjana olevaa ennustetta heikommaksi.

Epävakautta maailmantalouteen luovat geopoliittiset jännitteet sekä epävarmuus Yhdysvaltojen talous- ja kauppapolitiikasta. Kansallisella tasolla puolestaan yksityisen kulutuksen elpyminen ja kuluttajien ostokäyttäytymisen ennustaminen ovat haasteellisia. Inflaation ja lainakorkojen laskusta huolimatta kotitaloudet ovat olleet varovaisia lisäämään kulutustaan. Heikko työllisyystilanne näkyy kuluttajien luottamuksessa säästämisasteen nousuna.

Valiokunta kantaa huolta työttömyydestä, joka on noussut kuluvan vuoden aikana korkealle. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2025 kolmannen vuosineljänneksen työttömyysaste oli 9,2 prosenttia, kun se vuotta aikaisemmin oli 7,8 prosenttia. Työttömyystilanne on Euroopan toiseksi huonoin, kun vain Espanja ohittaa Suomen. Valiokunta toteaa, että vaikea talouskehitys heijastuu myös julkiseen talouteen. Komission marraskuun ennusteessa Suomen julkisen talouden alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen on neljä ja puoli prosenttia vuonna 2025 ja neljä prosenttia vuonna 2026. Velkasuhde ylittäisi 90 prosentin rajan vuonna 2026 olleen 90,9 prosenttia. Komissio on 26. marraskuuta niin sanotun syyspaketin yhteydessä todennut, että se harkitsee ehdottavansa neuvostolle liiallista alijäämää koskevan menettelyn, EDP:n, aloittamista Suomen osalta, koska Suomi ei täytä alijäämäkriteeriä.

Finanssipoliittisesta linjasta valiokunta toteaa, että valtiovarainministeriön arvion mukaan finanssipolitiikan mitoitus on jonkin verran elvyttävä vuonna 2025 ja maltillisen kiristävä vuonna 2026. Keskeiset talousennusteita laativat tahot arvioivat talouskasvun elpymisen vuonna 2026, joten suhdannetilanteen kannalta finanssipoliittista linjaa pidettiin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa pääosin sopivana. Toisaalta esiin tuotiin heikko työllisyyskehitys ja suhdannetilanteen epävarmuus. Suomen julkisen talouden vaikea tilanne ei kuitenkaan mahdollista elvyttävämpää finanssipolitiikkaa, minkä lisäksi elvytyksien ajoittaminen on aina haasteellista.

Valiokunta painottaa, että Suomen velkaantumisen taso ja sen jatkuva kohoaminen ovat vakava ongelma. Myös Suomen luottoluokituksen heikentyminen ja EDP-menettelyyn joutuminen korostavat tarvetta saada alijäämätilanne paranemaan ja velkasuhde laskuun. Vallitsevassa tilanteessa valiokunta pitää hallituksen päätöksiä julkisen talouden tasapainottamisesta erittäin tärkeitä. Talouspolitiikan keskeisenä ja pitkäjänteisenä painopisteenä tulee olla talouden sopeuttaminen ja menojen hillintä julkisen talouden alijäämän pienentämiseksi ja velkakehityksen hillitsemiseksi. Tulo- ja menorakenteen kriittinen tarkastelu on välttämätöntä, jotta voidaan vastata olemassa oleviin menopaineisiin. Valiokunta painottaa myös sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikuttavuuden kehittämistä menojen kas-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

vun hillitsemiseksi ja tarkastelee noin kolmanneksen valtion talousarviosta kattavaa hyvinvointialueiden kokonaisuutta valtiovarainministeriön pääluokan yhteydessä erikseen.

Myös asiantuntijakuulemisissa sopeutustoimia pidettiin välttämättöminä. Sen sijaan velkasuhteen hetkellistä vakauttamista vaalikauden viimeisenä vuonna pidettiin vähemmän perusteltuna, etenkin kun se perustuu osin kertaluontoisiin toimiin. Näkemys uusien mittavien sopeutustoimien tarpeesta tulevilla vaalikausilla jaettiin laajasti.

Kuten edellä on todettu, Suomi ylittää EU:n perussopimuksen mukaan alijäämän kolmen prosentin viitearvon ja EDP eli liiallisen alijäämän menettely on käynnistymässä. Suomella on voimassa kansallinen poikkeuslauseke, mutta puolustusmenojen kasvu ei riitä selittämään alijäämän viitearvon ylittämistä vuonna 2025.

Valiokunta nostaa esiin myös talouskasvun vahvistamisen mietinnössään ja toteaa muun muassa seuraavaa: Suomen talous ja julkinen talous eivät käänny nousuun sopeutuksilla. Valiokunta toteaa, että talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on keskeinen keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Tarvitaan toimia, joilla tuetaan investointien, työvoiman määrän ja osaamisen, työpaikkojen tarjonnan sekä tuottavuuden kasvua. On myös tärkeää tukea sekä yrittäjien että kuluttajien luottamusta talouteen.

Valiokunta nostaa esiin myös investointiohjelman. Hallituksen määräaikaaisella investointiohjelmalla rahoitetaan kestävä kasvun edellytyksiä tukevia hankkeita kaikkiaan vajaa 4,6 miljardilla eurolla, josta noin 0,3 miljardia euroa rahoitetaan kehyksen puitteissa ja loput pääosin omaisuustuloilla. Vuonna 2026 investointiohjelman rahoituksella muun muassa tuetaan väyläverkon korjausvelan hallintaa sekä käynnistetään uusia, työvoiman liikkuvuuden ja elinkeinoelämän kannalta tärkeitä tie- ja raideliikennehankkeita. Kasvun edellytyksiä vahvistetaan lisäksi pääomittamalla Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä 50 miljoonalla eurolla, jotka yhtiö sijoittaa suoraan suomalaisiin kasvuyrityksiin.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että Suomen investointiaste saadaan nousuun. Keskeisiä tekijöitä tässä ovat muun muassa toimintaympäristön vakaus, lupaprosessien nopeuttaminen sekä yritysrahoituksen saatavuus. Valtiovarainvaliokunta tuo talousvaliokunnan tavoin esiin vakavan huolen etenkin pk-yrityksien rahoituksesta. Yritysten lainansaanti on selvästi vaikeutunut ja laina-anomusten käsittelyajat pidentyneet. Valiokunta käsittelee asiaa tarkemmin pääluokkien 30 ja 32 yhteydessä.

Valiokunta pitää vuoden 2026 kasvutoimia kokonaisuutena erittäin perusteltuina suhteessa heikkoihin talousnäkymiin. Pitkällä tähtäimellä kasvutoimissa onnistuminen on avainasemassa julkisen talouden kestävyys turvaamisessa. Kasvua tukevien toimien valinnassa tulee kiinnittää huomiota niiden tehokkuuteen sen osalta, etteivät ne alkuvaiheessa rasittaisi liiaksi julkista taloutta.

Valtionhallinnon säästöistä valiokunta toteaa vielä, että hallitus esittää vuodelle 2026 yhteensä 399 miljoonan euron tuottavuus- ja toimintamenosäästöjä, mikä on 127 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2025. Säästöistä 315 miljoonaa euroa kohdistetaan toimintamenomomenteille, 71 miljoonaa euroa muille kulutus- ja siirtomenomomenteille ja 13,3 miljoonaa euroa valtionavustusmomenteille. Valiokunta pitää hyvänä sitä, että säästöt on pääosin kohdennettu hallinnonalojen oman valmistelun pohjalta ja että oikeus-, sisä- ja puolustusministeriön hallinnonaloilla on turvallisuustoimijoiden operatiivinen toimintavarmuus turvattu kohdentamalla näille alemmat säästötavoitteet.

Valtion vastuiden keskeisimmät osa-alueet ovat valtionvelka, arviolta 198 miljardia euroa vuoden 2026 lopussa, eläkevastuut, noin 101 miljardia euroa vuoden 2024 tasossa, sekä valtion takaukset ja takuut, 70 miljardia euroa. Valtiota sitovia taloudellisia päätök-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

siä, vastuiden hallinnointia ja riskienhallintaa tulee seurata ja arvioida huolellisesti. Valiokunta on erittäin huolissaan kasvavista valtion taloudellisista vastuista ja etenkin valtionvelan ja korkokulujen noususta.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan tekemät muutokset: Valiokunta on lisännyt talousarviomenoja noin 40 miljoonalla eurolla, joka kohdistuu muun muassa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, maanpuolustuksen ja kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen sekä kulttuurin ja ulkoilun edistämiseen. Valiokunta on myös ottanut mietinnössään huomioon eduskuntakäsittelyssä kesken olevien budjettilakiesitysten vaikutukset ja budjettiesityksiin tehtyjen muutosten taloudelliset vaikutukset.

Talousarvion määrärahoiksi ehdotetaan 90,8 miljardia euroa, joka on 1,6 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Valtion budjettitalouden tuloksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 81,5 miljardia euroa ja veroluontoisten tulojen osuudeksi 68,2 miljardia euroa. Vuoden 2026 talousarvioesitys on noin 9,4 miljardia euroa alijäämäinen. Alijäämää pienentää kertaluontoisesti noin 2,3 miljardilla eurolla Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tulouttaminen valtion budjettiin rahaston lakkautuksen yhteydessä. Tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista, ja ilman sitä budjettitalouden alijäämä on noin 11,7 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön on jätetty neljä vastalauseita opposition toimesta. Lopussa vielä esitän valiokunnan päätösehdotuksen, joka on seuraava:

"Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 99/2025 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 171/2025 vp sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2026 edellä todetuin muutoksin."

Eduskunta hyväksyy talousarvioaloitteen 90/2025 ja hylkää talousarvioaloitteet, jotka ilmenevät tästä mietinnöstä.

Eduskunta päättää, että vuoden 2026 talousarviota sovelletaan 1.1.2026 alkaen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Lohi. Sitten siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

12.24 Janne Jukkola kok (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jokainen euro, jonka me kansanedustajat lainaamme, on euro, jonka joku toinen maksaa huomenna. Usein se joku on lapsi, joka ei ole vielä edes syntynyt. Siksi tärkein tehtävämme on palauttaa vastuu Suomen talouteen. [Välihuuto keskeltä] Suomen talouden tilanne on ollut pitkään erittäin vaikea. Sen tunnustavat tänään lähes kaikki puolueet. Elämme aikaa, jossa turvallisuus maksaa ja aiemmin otettu velka maksaa. [Anne Kalmarin välihuuto] Kaikista eniten maksaisi kuitenkin vaikeiden päätösten lykkääminen.

Arvoisa puhemies! Olemme joutuneet tekemään päätöksiä poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Venäjän hyökkäyssota, puolustusmenojen kasvu ja korkojen raju nousu ovat muuttaneet Suomen talouden reunaehdot pysyvästi. Näitä tosiasioita ei voi ohittaa, eikä niitä voi puhua toisiksi. Siksi Orpon hallitus on päättänyt toimia. Ei siksi, että se olisi helppoa, vaan siksi, että se on välttämätöntä. Velkaantuminen lastemme piikkiin on saatava loppumaan. Vastuun kantaminen tarkoittaa sitä, että vaikeita asioita ei kierretä. Euroopan komissio on esittänyt Suomen viemistä liiallisen alijäämän menettelyyn. Työttömyys on edelleen liian korkealla, ja talouskasvu on ollut paljon odotettua heikompaa. Näiden tosiasioiden on oltava lähtökohta päätöksenteolle. Tavalliselle ihmiselle on yhdentekevää, kenen toimesta näin on tapahtunut. Se, mikä merkitsee, on se, tehdäänkö tilanteelle nyt jota-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

kin vai katsotaanko sivusta ja siirretäänkö vastuu taas eteenpäin. Me olemme päättäneet tehdä.

Arvoisa puhemies! Yritykset uskaltavat investoida jälleen, ja puhtaan siirtymän investointeja toteutuu tänä vuonna ennätysmäärä. Teollisuuden aloilla tilaukset kasvavat, ja yhä useampi pk-yritys suunnittelee palkkaavansa uusia työntekijöitä. Työllisten määrä on jo kääntynyt kasvuun ja työpaikkoja syntyy erityisesti yrityksiin — aivan kuten pitääkin. Asuntomarkkinat ovat alkaneet elpyä. Ostovoima on palautumassa ensi vuonna viimein koronaa edeltävälle tasolle monen vuoden kuopan jälkeen, ja tavallinen suomalainen pärjää jälleen hieman paremmin arjessaan. Nämä eivät ole mielipiteitä. Nämä ovat merkkejä siitä, että suunta alkaa hiljalleen kääntyä.

Hallituksen tehtävä on nyt varmistaa, että tämä käänne vahvistuu; että perheellä on varaa elää työstään; että yrittäjä uskaltaa investoida ja palkata; että nuorella on mahdollisuus siihen ensimmäiseen työpaikkaan. Siksi ensi vuonna työn verotus kevenee yli miljardilla eurolla kaikissa tuloluokissa. Valtaosa kevennyksistä kohdistuu pieni- ja keskituloisille. Työstä on jäätävä käteen enemmän. Se on meille arvovalinta. Uudistamme verotusta niin, että Suomeen kannattaa investoida, kasvaa ja tuoda osaamista. Houkuttelemme kansainvälisiä osaajia ja paluumuuttajia Suomeen, emme karkota heitä. Kevennämme aivan tavallisten suomalaisten maksamia perintö- ja lahjaveroja.

Arvoisa puhemies! Työllisyys ei kasva käskemällä. Se kasvaa luottamuksesta ja rohkeudesta. Kun yrittäjällä on luottamusta tulevaisuuteen, yritys voi palkata uuden työntekijän. Kun epäonnistumisen riski ei ole kohtuuton, syntyy uusia työpaikkoja. Siksi olemme tehneet uudistuksia, joilla helpotetaan työllistymistä. Erityisen ylpeä olen päättämästämme työllistämissetelistä, joka avaa nuorillemme oven siihen aivan ensimmäiseen työpaikkaan, joka on usein niistä se kaikista tärkein. Samalla huolehdimme siitä, että Suomi ei säästä itseään hengiltä. Vahvistamme koulutusta kaikilla asteilla ja lisäämme panostuksia suomalaiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Sujuvoitamme luvitusta, jotta lupa-asioita ei vatvota vuosikausia, työt pääsevät alkamaan ja ihmiset töihin. Puramme kuuluisan sääntö-Suomen byrokratiaa ja parannamme yritysten rahoituksen saatavuutta. Näistä syntyy kasvu, joka kestää.

Turvallisuudesta emme tingi. Panostamme puolustukseen ja arjen turvallisuuteen historiallisella tavalla. Se on kaiken muun perusta tällaisena epävakaana maailmanaikana.

Ja ennen kaikkea panostamme sosiaali- ja terveystalouteen. Käytämme sotepalveluihin miljardeja euroja enemmän kuin tavallinen hallitus. Palveluita uudistetaan ja kehitetään, [Puhemies koputtaa] jotta ne toimivat paremmin ja ihmiset saisivat hoitoa silloin, kun sitä tarvitsevat. — Kiitos. [Timo Heinonen: Vaikuttava puhe, vasemmisto oli ihan hiljaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

12.30 Ville Vähämäki ps (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Suomen taloustilanne on yhä tiukka. Velkasuhde ei käännä itsestään, ja liikkumatilaa syövät yhtä aikaa matala suhdanne, väestön ikääntyminen sekä kasvavat puolustus- ja hyvinvointimenot.

Sopeutuksen jatkaminen ei ole ideologinen valinta vaan välttämättömyys. IMF on painottanut, että julkista taloutta tulisi vahvistaa, kunnes velka lähtee laskuun. OECD puolestaan toteaa, että finanssipolitiikkamme tiukkenee ja julkista taloutta täytyy vahvistaa vielä lisää. Huolimatta siitä, että taloutta sopeutetaan, samaan aikaan hallitus vahvistaa kansa-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

laisten ostovoimaa myös vuonna 26: pieni- ja keskituloisille 620 miljoonaa lisää ostovoimaa työtulovähennystä kasvattamalla. Lisäksi hallitus esittää elinkustannuksia helpottavaa linjaa myös kulutuksen puolella, alennetun alv:n laskua, mikä kasvattaa hiukan ostovoimaa.

Työnteon kannustimia kasvatetaan. Ensi vuonna vanhempien on yhä kannattavampaa ottaa työtä vastaan, koska työtulovähennyksen lapsivähennys käytännössä yli tuplataan. Tämä on selkeä viesti siitä, että työnteko kannattaa.

Suomen talouskasvun esteenä on tuntematon tekijä, uutisoitiin joitain viikkoja sitten. Lausunnonantajana oli VM:n kansantalousosasto. Talouskasvu koostuu kolmesta päätekiästä: yhteiskuntaan tehdyistä työtunneista, työn tuottavuudesta ja pääoman kasvusta. Näiden kaikkien osalta hallitus on tehnyt toimenpiteitä tekijöiden vahvistamiseksi. Viimeisimmät toimet keskittyvät pääomakomponentin vahvistamiseen ja käytännössä investointien vauhdittamiseen. Kotikutoinen luottolama eli liian tiukka antolainaus täytyy selättää, ja eduskuntakin on käynyt tästä keskustelun. Aiemmat toimet kohentavat tuottavuutta, muun muassa osaamista ja tki-panostuksia: näitä on kumpaakin vahvistettu. Työtunteja yhteiskuntaan on kasvatettu työelämäuudistuksilla, ja tämä näyttäytyy siinä, että työvoima on kasvanut. Aiempaa enemmän etenkin opiskelijat sekä maahanmuuttajat ovat ilmoittautuneet työnhakijoiksi. Kaikki näyttää siltä, että kasvun siemenet on kylvetty ja talouskasvu lähtee liikkeelle, kunhan kuluttajaluottamus lähtee nousuun.

Puhemies! Hallitus huomioi autoilevan Suomen. Suomi on pitkien välimatkojen maa, jossa autoilun tulee olla edullista. Hallituksen tekemillä päätöksillä on laskettu polttonesteiden pumppuhintoja huomattavasti. Näin teemme nytkin. Muutokset ovat pieniä, ja niillä osaltaan kompensoidaan tulossa olevan liikenteen päästökaupan vaikutuksia. Jakeluvelvoitteen nousua on loivennettu, jotta pumppuhinnat pysyvät kohtuullisempina. Tämän yksittäisen toimenpiteen ostovoimaa kasvattavan vaikutuksen laskettiin olevan useita satoja miljoonia.

Kunnioitettu puhemies! Sitten niihin sopeutuskohteisiin, joissa hallitus on ollut johdonmukainen. Olemme sopeuttaneet sieltä, missä vaikutus tavalliseen suomalaiseen on kaikkein pienin — vaikeitakin leikkauksia on tehty, mutta painotus on haluttu pitää siellä, missä vaikutus on vähäisin tavallisiin suomalaisiin. Valitettavasti osin joihinkin osuu päällekkäisiä leikkauksia, mutta näiltä osin ostovoiman kasvattaminen lieventää vaikutuksia. Oteetaan vaikka kehitysyhteistyö: Olemme leikanneet maa- ja aluekohtaisista tuista sekä lakauttaneet maaohjelmia. Toisaalta olemme lisänneet tukea kansalaistoimintaan eli fingoille. Tämä on vähentänyt hallinnollista taakkaa mutta toisaalta kasvattanut samalla Suomen vaikuttavuutta maailmalla. Hallinnosta leikkaamisella on myös vahva kansan tuki. Evan kyselyn mukaan suomalaiset kohdistaisivat säästöjä mieluiten hallintoon, poliittiseen toimintaan ja kehitysyhteistyöhön.

Maahanmuuttopolitiikan osalta hallitus on tiukentanut linjaa oikeudenmukaisella ja kestäväällä tavalla. Tiukennuksia on tehty muun muassa pysyvän oleskelun ehtoihin. Myös kansainvälisen opiskelijalainsäädännön sisältämät valuviat tulee poistaa. Myös kansalaisuuden saamisen ehtoja on tiukennettu. Suomeen saa tulla tekemään töitä ja opiskelemaan. Maahanmuuton kustannukset kääntyvät nettovoitoksi vain työnteon kautta. On helppo päätellä, että painopisteen on oltava työssä.

Puhemies! Meidän linjamme on selkeä: velkaantumisen täytyy pysähtyä, velkasuhteen tulee taivuttua tulevina hallituskausina, työnteko täytyy tehdä kannattavammaksi ja säästöt täytyy ottaa ensisijaisesti sieltä, missä ne tuntuvat vähiten tavallisen suomalaisen palve-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

luissa. Tämä budjetti on oikea askel siihen suuntaan. [Timo Heinonen: Hyvä puheenvuoro oli sekin! — Veronika Honkasalo: Tavalliset suomalaiset kärsii eniten!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

12.35 Joona Räsänen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Epävarmuuden keskellä Euroopan taloudesta kantautuu hyviä uutisia. Euroopan keskuspankki on jo toistamiseen parantamassa omaa kasvuennustettaan. Tuoreet tiedot kertovat kasvusta ja vahvistuvasta työllisyydestä eri Euroopan maissa. Venäjän rajamaissa — Virossa, Latviassa, Liettuassa — työllisyys on kääntynyt kasvuun. Erityisesti Puolassa kasvu on vahvaa ja työllisyys vahvistuu. Entä sitten mikä on tilanne Suomessa? Täällä on kyselty, onko Suomi enää Pohjoismaa, mutta nyt on syytä kysyä, olemmeko me edes osa Eurooppaa. OECD:n tuoreessa ennusteessa Suomi on ainoa kehittynyt maa, jonka talous ei kasva tänä vuonna yhtään. Työttömyystilastoissa olemme jatkuvasti Euroopan kärkeä ja työllisyyskehityksessä hännän huippuja. Velkaantuminen on Euroopan nopeinta ja julkiset menot korkeimpia. Konkurssit ovat koko vuosituhannen ennätyksessä. Kirsikkana kakun päälle tuli vielä uusi yllätys, kun hallitus viime viikolla kertoi tämän vuoden ennätysvelkaantumisen kohoavan miltei 18 miljardiin euroon. Aiemmin tätä olisi kauhisteltu, mutta nyt hallitus ohittaa tämän jäätävän velkamällin olan kohautuksella. Kaiken tämän jälkeen ei siis ole ihme, että tarkkailuluokan etupulpetti kutsuu.

Arvoisa puhemies! Onneksi myös Suomesta löytyy positiivisia merkkejä: yritysten investointiaikeet ovat kasvussa, korot ovat jo pidempään olleet laskussa ja ihmisten palkat nousussa. Ensimmäisestä kiitos kuuluu yrityksille, toisesta Frankfurtiin ja kolmannesta Hakaniemeen. Toistaiseksi hallituksen saldo on ollut paljon puhetta, vähän villoja.

Luottamus on talouden parasta valuuttaa, ja juuri luottamuksen vahvistamisen hallitus on laiminlyönyt. Kohta on kolme vuotta työttömyys kasvanut ja konkurssit lisääntyneet. Kolme vuotta on julkisia palveluita heikennetty ja työmarkkinoille lietsottu jatkuvaa eripuraa. Kolme vuotta on yhteiskunnan turvaverkkoja saksittu ja samalla jaettu hövelejä veronalennuksia omille eturyhmille.

Luottamuksen rikkomisesta on nyt siirryttävä luottamuksen rakentamiseen. Ihmisten luottamus arjen palveluihin tulee palauttaa. Lääkäriin tulee päästä tarpeen vaatiessa, eikä kuukausien jonotuksen jälkeen. Ikäihmisten tulee luottaa siihen, että heistä pidetään hyvää huolta, ja nuorten tulee luottaa siihen, että tulevaisuus kantaa. Kuluttajien ja yritysten luottamusta tulevaan tulee vahvistaa. Veronkevennykset on kohdistettava tavallisille suomalaisille. Pienten yritysten tilannetta on helpotettava. Investoinnit on saatava liikkeelle. Julkisen talouden tasapainottamisen taakka on jaettava reilusti.

Tarvitaan käänne kohti kasvua. Siksi teen SDP:n vastalauseen mukaiset muutosehdotukset.

Arvoisa puhemies! Luottamuksen rakentaminen vaatii myös oikeudenmukaisuutta. Samaan aikaan kun hallitus on jopa puolittamassa kaikista heikoimmassa asemassa olevien toimeentulon, se jakaa historiallisen suuret veronkevennykset kaikista suurituloisimmille. Joulun kunniaksi hallitus lähettää miljonääreille lahjakääreissä kahisevaa, ja vastaavasti toimeentulotuen saajille pakettiin laitetaan sakset.

Hallitus on markkinoinut suurituloisten veroalea ahkeruuteen kannustamisella, mutta miten voi olla, että ahkeruudesta palkitaan ainoastaan siellä ministeritason tuloilla? Pienituloisempien osalta hallitus jopa rankaisee ahkeruudesta, kun sosiaaliturvan suojaosat on

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

viety. 2 000 euroa kuussa tienaa myyjän ahkeruutta hallitus palkitsee myös kiristämällä hänen verorasitustaan. 4 000 euroa kuukaudessa tienaa opettajakin edelleen pohtii, miten ihmeessä tässä niin kävi, että hänkin jää miinuksen puolelle. 6 000 euroa kuussa tienaa insinöörikin ei tahdo ymmärtää lopputulosta — hänkään ei hyödy hallituksen veronkevennyksistä senttiäkään. Sentään kaikki eivät jää nuolemaan näppejään: Yli 9 000 euron kuukausiansioilla pääset nauttimaan kunnolla hallituksen veroalesta. Siellä voi joulupöytään kattaa vähän parempaakin särvintä. Tavallisten suomalaisten osalta hallituksen lupaamat veronalennukset olivatkin vain valepaketti.

Arvoisa puhemies! Yhdestä asiasta täytyy kuitenkin todeta, että hallituksen linja on ollut selkeä: Meni Suomella sitten miten huonosti tahansa, niin syy on aina jonkun muun, yleensä edellisen hallituksen. Ongelmien ratkaisujen osalta ei tarvitse kiirehtiä — sotkun saa siivota sitten se seuraava hallitus. Ei siis ihme, että tässä välissä hallituspuolueilla riittää aikaa muun muassa naamanvääntelyihin ja muihin yhtä merkittäviin tekoihin.

”Koska hallitus on epäonnistumassa kaikissa talouspolitiikan tavoitteissaan eikä sen politiikka rakenna luottamusta, esitän, että se ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä.

12.40 Mauri Kontu kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Aloitin kansanedustajana syyskuussa, sata päivää sitten. Nyt vähän jännittää, vaikka en ihan nuori poika enää olekaan. Olen huomannut, miten asialleen innostuneita, omistautuneita ihmisiä täällä on — hieno asia. Meillä olisi yhdessä kaikki mahdollisuudet muuttaa Suomen suuntaa, kunhan jätetään joutavanpäiväinen vastakkainasettelu pois. Se on täysin vierasta minulle yrityselämästä. Ihmiset ovat kysyneet, miksi täällä riidellään niin paljon. Ei ole vastausta minulla siihen.

Maamme nykyisistä vaikeuksista tulee mieleen oma tilanteeni 35 vuotta sitten. Jäin työtömäksi, kun Neuvostoliitto teki konkurssin ja telakat sulkivat ovensa, ja siinä koeteltiin uskoa, miten tästä selvitään. Monella on nyt samoja ongelmia. Perustimme viiden ihmisen voimin yrityksen, alkujaan vanhan sikalan, vaimon johdolla, ja tänään perheyriytemme työllistää 600 ihmistä. Miltei kaikki tuotteemme menevät vientiin. Mutta ilman sitoutuneita työntekijöitämme mistään ei olisi tullut mitään. He ovat paikkansa ansainneet. Jos tilanteemme olisi äitynyt yhtä huonoksi kuin Suomella, olisi pitänyt ryhtyä isoihin korjausliikkeisiin. Sen me Suomen osalta nyt joudumme tekemään. Uskon, että suomalaiset tämän hyväksyvät.

Ihmisten pitää ottaa enemmän vastuuta elämästään. Yhdessä meidän tulee pitää huolta lapsista, nuorista, ikäihmisistä ja heikoimmista. Tärkeintä olisi yhdessä miettiä, miten rotkon reunalta tullaan pois. Vain uutta rakentamalla: uutta työtä, uutta kasvua, uutta menestystä. Nyt pitää luoda vakaa näkymä eteenpäin yli vaalikausien, luottamus siihen, että Suomi nousee.

Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus on oikeitakin asioita tehnyt. Käännettä parempaan ei kuitenkaan ole tullut. Suomi nousee vain sillä, että yritykset pärjäävät ja voivat työllistää. Siksi kasvu on kaikki kaikessa. En tarkoita, että kaikki suomalaiset voisivat olla yrittäjiä, eikä pidäkään olla, mutta työpaikat syntyvät vain yrittäjyydellä. [Peter Östman: Näin on!] Yhteisöverotuksen yleisen alentamisen sijaan viisasta olisi nyt rukata verotusta niin, että sisään jätettävää tulosta verotetaan kevyemmin. Olen varma, että yrittäjät laittaisivat liik-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

kumavaran kasvuun, investointeihin ja työntekijöiden palkkaamiseen. Yrittäjävähennystä kannattaisi parantaa, ja toteuttaa investointihyvitys myös pienemmille yrityksille.

Nopeimmin työpaikkoja voitaisiin saada mikroyrityksiin. Tapasin mikro- ja yksinyrittäjiä. He kertoivat, että maamme kaikista mikroyrityksistä joka kymmenes olisi valmis palkkaamaan työntekijän. Se tarkoittaa yksinään 30 000 uutta työpaikkaa. Siksi työllistämisen kynnystä pienimmissä yrityksissä pitää madaltaa, esimerkiksi palauttamalla kotitalousvähennysehdot ennalleen. Turha byrokratia pois. Yritys pitää pystyä perustaa päivässä. Pienemmillä yrityksillä pitää olla pienemmät maksut ja kevyemmät lupakäytännöt.

Arvoisa puhemies! Talouteen saataisiin välittömästi vauhtia myös alentamalla keskituloisten verotusta. He ovat Suomen selkäranka. He pitävät pystyssä yhteistä hyvää. Keskustan vaihtoehdolla keskituloisille jäisi vähintään 500 euroa vuodessa enemmän. Se on kaikki kotiinpäin. Verotuloja tuovat uudet työpaikat ovat ainoa tapa pelastaa lähipalvelut eli terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja koulutuksen koko maassa.

Arvoisa puhemies! On minunkin elämäni mahtunut vastoinkäymisiä, ja ne tekevät kiipeää, mutta silti olen tässä. Ei Suomen peli ole menetetty. Kyllä me tästä nousemme, mutta nyt on vaara, että tipumme rotkoon. Sen välttämiseksi tarvitaan iso korjausliike. Siksi joudun tekemään vastalauseen 2 mukaiset muutosehdotukset ja epäluottamusehdotuksen:

”Eduskunta toteaa, että Suomessa on pitkittyvä suurtyöttömyys, konkurssit 2000-luvun ennätystasolla, kuluttajien luottamus heikkoa, valtion velkaantuminen rajua ja Suomen talous on vajonnut uudestaan taantumaan. Hallitus on epäonnistumassa keskeisten taloustavoitteidensa saavuttamisessa. Suomi on joutumassa EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn eli taloudenpidon tarkkailuluokalle. [Puhemies koputtaa] Suomelle tarvitaan uusi suunta, suunta, joka palauttaa luottamuksen, toivon ja innokkuuden Suomeen. Tarvitaan parempi vaihtoehto. Tavalliset ihmiset on asetettava etusijalle, suomalaisille on saatava töitä, talouskasvu tuplattava ennustetusta sekä palvelut pelastettava. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Orpon hallitus vie nyt Suomea väärään suuntaan, eikä siksi nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

12.46 Krista Mikkonen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on noin 300 000 päiväkotikäistä lasta. Valtaosa heistä tietää, että kaveria ei saa kiusata. He opettelevat, mikä on oikein ja mikä väärin, mokailevat ja pyytävät anteeksi. Ja he katsovat meistä aikuisista mallia. Vanhemmat yhdessä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa tekevät parhaansa ollakseen kelpollisia roolimalleja ja kasvattaakseen lapsia olemaan ihmisiksi. Pakkoko sitä on päättäjien taholta oikein ehdoin tahdoin vaikeuttaa?

Viime päivien tapahtumien seurauksena perheissä, päiväkodeissa ja kouluissa käydään parhaillaan keskusteluja siitä, mikä on sopivaa käytöstä. Siitä, saako kaveria pilkata. Siitä, onko ihmisen arvottaminen ulkonäön tai taustan perusteella hyväksyttävää. Unohtamatta toki koko sirkuksen kansainvälisiä ulottuvuuksia. [Wille Rydmanin välihuuto] Ja tätä kaikkea pääministeri Orpo ja muut hallituspuolueet katsovat jälleen läpi sormien.

Arvoisa puhemies! En haluaisi antaa yhtään enempää tilaa tälle perussuomalaisten rasisiselle performanssille, mutta tämän kuitenkin sanon: ei se ole sattumaa, että hallituksen kakkospuolue tarttuu kuin hengenhädässä joka ikiseen mahdollisuuteen ohjata keskustelua sivuraiteille. [Wille Rydmanin välihuuto] Kaiken tämän irvokkaan karnevalisoinnin

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

alle on tarkoitus haudata petettyjä lupauksia pienituloisille ja duunareille, kylmäsydämissiä leikkauksia köyhiltä suomalaisilta ja epäonnistuneita taloustavoitteita.

Arvoisa puhemies! Suomen talous on suurten haasteiden edessä. Siksi on kestäväntöntä, että hallitus omilla toimillaan kylvää entistä suurempaa epävarmuutta talouteemme ja ihmisten arkeen. Jouluruokien suunnittelun sijaan monessa kodissa pohditaan, mistä ruokaa huomiseksi. Joulukortin sijaan moni on saanut käteensä irtisanomisilmoituksen. Hallituksen vastaus tähän on leikata lisää kaikkein köyhimmiltä, tehdä irtisanomisesta vieläkin helpompaa ja ajaa alas järjestöjä, joilta saa apua vaikeina aikoina. Ja silti rahaa riittää suurituloisimpien veronkevennyksiin. Nämä ovat käsittämättömiä arvovalintoja. Nyt jos koskaan tulisi varmistaa, että pidämme kaikki samassa veneessä sen sijaan, että osa sysätään yli laidan. Ei ole mitään järkeä säästää satasta tänään, jos se johtaa tonnin laskuun muutaman vuoden päästä.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen linjalle on olemassa inhimillinen, ekologinen ja taloudellisesti kestävä vaihtoehto. Vihreiden vaihtoehtobudjetti osoittaa, että julkista taloutta voidaan vahvistaa uhraamatta arvokkainta: turvallista lapsuutta ja nuoruutta, ainutlaatuista luontoa ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia hyvään elämään. Suomi voi selvitä vaikeista vuosista ilman, että hyvinvointivaltion perusrakenteita romutetaan ja yhteiskuntaamme koossa pitävää luottamusta murennetaan.

Tarvitaan rohkeutta valita toisin. Siinä missä Orpon hallitus lakooa lobbareiden paineen alla, vihreillä on rohkeutta karsia haitallisia yritystukia ja asettaa ympäristöhaitoille hintalappu. Me emme anna periksi ilmastokriisin ja luontokadon edessä. Siinä missä Orpon hallitus leikkaa koulutuksesta ja kulttuurista, vihreät panostaa koulutuspolkuun taaperoista tohtoreihin. Ja siinä missä Orpon hallitus lisää lapsiperheköyhyyttä, leikkaa toimeentulotukea ja ohjaa rahaa terveysjättien voittoihin, vihreät rakentaa Suomea, joka kannattelee jo kaista — ei vain hyväosaisia.

Arvoisa puhemies! Vaikka päiväkotilapset eivät äänestä, niin heille meidän pitäisi olla tilivelvollisia niin käytöksestä kuin päätöksistä. Tämä hallitus jättää ruman jäljen näiden lasten tulevaisuuteen. Te sanotte kantavanne huolta velkaantumisesta, mutta Suomi velkaantuu ennätysvauhtia. Te lupasitte satatuhatta uutta työpaikkaa, mutta meillä on ennätystyöttömyys. Te perustelette leikkauksia tulevaisuudella, mutta sysäätte yli 30 000 lasta köyhyyteen. Ja mitä tulee luontoon ja ilmastoon, kaikki naamiot on riisuttu. Teidät muistetaan ilmastotoimettomuudesta, petovihasta ja vanhojen metsien hakkaamisesta sellukatiloihin. Suomella ei kerta kaikkiaan ole varaa Orpon hallitukseen.

Arvoisa puhemies! Esitän, että talousarvio hyväksytään vihreiden vastalauseen mukaisena ja esitän hallitukselle seuraavan epäluottamuslauseen:

”Puheistaan huolimatta hallitus ei onnistu vahvistamaan taloutta ja taittamaan valtion velkaantumista. Hallituksen kaikki keskeiset taloustavoitteet ovat vaarassa epäonnistua, samalla kun hallituksen leikkaukset syventävät lapsiperheköyhyyttä ja kasautuvat erityisesti nuorten niskaan.

Hallitus ei onnistu tuomaan eduskunnalle tarvittavia esityksiä, joilla Suomi saavuttaisi ilmastolain mukaisen hiilineutraaliuden vuonna 2035 tai pysäyttäisi luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Hallituksen epäonnistuminen ilmasto- ja luontopolitiikassa on riski myös taloudelle.

Hallitus ei esitä riittäviä ratkaisuja Suomen talouden suuriin haasteisiin, kuten heikkoon tuottavuuskehitykseen ja osajapulaan. Hallitus jarruttaa työhön johtavaa maahanmuut-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

toa, vaikka ilman työperäisen maahanmuuton merkittävää kasvattamista Suomen taloutta ei saada kestäväälle uralle.

Hallituksen koulutusleikkaukset heikentävät opetuksen ja koulutuksen laatua, kun Suomen koulutustasoa tulisi pyrkiä määrätietoisesti nostamaan. Hallituksen sosiaali- ja terveyspolitiikkaan kohdistamat leikkaukset eivät vahvista luottamusta sosiaali- ja terveyspalveluihin vaan ainoastaan kasvattavat kustannuksia tulevaisuudessa.

Näin ollen eduskunta katsoo, että hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut eikä hallitus nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

12.52 Jessi Jokelainen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuodenvaihteen ja juhlapyhien lähestyessä on aika hiljentyä läheisten, yhteisen ajan ja levon äärelle. Monien suomalaisten lepoa ja rauhaa kuitenkin häiritsee huoli siitä, miten selvitä juhlapyhien yli — miten ylipäättään selvitä seuraavaan viikkoon tai huomiseen päivään. Tuo huoli on aina läsnä jonkun elämässä, mutta tässä vaiheessa on kiistatonta ja täysin selvää, että Orpon hallituksen valinnat ovat kasvattaneet tuota joukkoa. Yhteiskunnan tehtävä on huolehtia niistä, joiden pärjäämisen edellytykset horjuvat. Vajaassa kolmessa vuodessa suomalaisen yhteiskunnan turvaverkot on kuitenkin leikattu niin reikäisiksi, ettei niitä enää tunnista kuuluvaksi hyvinvointivaltiolle.

Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi meille satatuhatta uutta työllistä. Tuon sijaan Suomen työttömyysluvut rikkovat ennätyksiä ja meillä vallitsee pahempi työttömyyskriisi kuin finanssikriisin, eurokriisin tai edes koronan aikana — pahin työttömyys sitten lama-ajan. Sosiaaliturvan leikkaamista ja työmarkkinauudistuksiksi naamioituja työntekijöiden oikeuksien heikennyksiä on nimitetty työllisyystoimiksi. Leikkaukset ovat syöneet ostovoimaa ja heikentäneet kysyntää, mutta luvattuja työpaikkoja ei näy.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituskausi tulee lisäämään köyhien määrää Suomessa 124 000. Heistä 31 000 on lapsia. Jokaisen luvun takana on ihminen, jonka elämästä tulee jatkuvaa sinnittelyä, elämistä kädestä suuhun. Jokaisen luvun takana on valtava määrä inhimillistä kärsimystä, joka olisi vältettävissä. Orpon hallituksen lapsiystävällinen Suomi valitsee olla hyödyntämättä sitä tutkittua tietoa, jota meillä on lama-ajan lasten kokemuksista ja elinolosuhteista vielä aikuisenakin. Tiedämme, että lapsena koettu köyhyys altistaa mielenterveysongelmille, sairastumiselle, yleisen resilienssin heikentymiselle ja ylisukupolviselle köyhyydelle.

Hallitus alituisen muistuttaa, että työ on parasta sosiaaliturvaa ja että lapsiköyhyyttä torjutaan parhaiten vanhempien työllistymisellä. Missä nuo työpaikat siis ovat, hallitus? Eikö työpaikkojen puuttuessa siis kuuluisi panostaa muihin keinoihin, joilla torjutaan köyhyyttä? Sosiaaliturvan leikkaukset heikossa työllisyystilanteessa eivät ole silkka hetkellinen kupru hyvinvointivaltiossa ja tilapäinen uhraus valtion talouden eteen. Näillä päätöksillä hallitus paitsi altistaa nykyiset lapsemme köyhyydelle ja sen seurauksille myös tilaa samaa kohtaloa tulevillekin sukupolville — niille, joiden kuuluisi rakentaa tulevaisuuden Suomea.

Arvoisa puhemies! Jotta Orpon hallituksen perintö ei jäisi turhan ohueksi, hallitus haluaa painostaa tulevatkin hallitukset noudattamaan äärimmäistä talouskuria velkajarrun ehdoilla. Velkajarrun mekanismit sopivat heikosti yhteen sen kanssa, mikä kulloinkin olisi

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

suhdannepoliittisesti järkevää. Tämä pahimmillaan johtaa leikkausten kierteseen, joka paitsi heikentää velkakestävyyttä myös on hyvinvointivaltiolle tuhoisaa.

Leikkaamisesta puhutaan vastuullisena taloudenhoitona. Mutta sitäkö todella on vastuu, että lapsillemme rakennetaan yhteiskuntaa, jossa kunkin on pärjättävä omillaan? Sitäkö on vastuu, että valtio irtisanoutuu omasta vastuustaan ja siirtää sen kaikkein heikoimmin pärjäävien harteille? Sitäkö on vastuu, että taloutta hoidetaan jättämällä vanhukset heitteille, romuttamalla sosiaaliturva ja estämällä sairailta ihmisiltä pääsy hoitoon ja välttämällä, että muuta vaihtoehtoa ei ole?

Arvoisa puhemies! Suomen velkaantumisella näytti olevan väliä oikeistohallitukselle vain silloin, kun sitä saattoi käyttää poliittisena lyömäaseena edellistä hallitusta kohtaan. Mutta nyt vastuunoton hetkillä velka onkin niin väistämätöntä, että sillä voidaan vaikkapa rahoittaa kaikista rikkaimpien suomalaisten veronkevennykset. Hallitus kyllä tietää, että velkasuhde ei taitu kestävästi sosiaaliturvasta tai sotepalveluista leikkaamalla, mutta näin on silti valittu toimia — siis vastoin suhdannepoliittisia peruseriaatteita ja yleistä inhimillisyyttä.

Suomen talouden suurimmat haasteet ovat kysynnän puute, puolustusmenojen kasvu ja väestön ikääntyminen. Selvää luulisi olevan, että noita rakenteellisia ongelmia ei ratkaista leikkaamalla ostovoimasta ja hoivaan tarvittavista resursseista. Yhteiskuntamme tila vaatii laajoja panostuksia hyvinvointiin, mutta tämän hallituksen arvomaailmassa sitä on tarjolla vain niille, jotka kykenevät itse sen itselleen takaamaan.

Meidän on uskallettava keskustella yhteiskunnasta, jonka keskeisimpiä toimintoja ovat hoiva, kasvatus ja huolenpito sekä noiden rahallinen ja inhimillinen arvo. Haluatteko te, hallitus, todella sellaisen yhteiskunnan, jossa valtion tase näyttää hyvältä mutta jonka kansalaiset on ajettu kahteen kerrokseen ja siten köyhyyteen, rikollisuuteen ja matkojen päähän siitä hyvinvointiyhteiskunnasta, jonka olemme saaneet tuntea?

Arvoisa puhemies! Joistakin asioista meidän kaikkien on tulevaisuudessa tingittävä, mikäli haluamme säilyttää elämisen edellytykset koko maailmassa. Noiden edellytysten ja hyvän elämän eteen vasemmisto on valmis tekemään töitä. Meidän vaihtoehdossamme ei tyydytä sukupolvet ylittävään talouskuripolitiikkaan vaan jaetaan resurssit niin, että kaikille taataan mahdollisuudet perustarpeisiin ja tasapainoisen arjen rakentamiseen. Me emme vastuuttaisi kaikkein pienituloisimpia [Puhemies koputtaa] valtion alijäämän korjaamisesta vaan ottaisimme resurssit sieltä, missä niitä eniten on kenenkään perustarpeiden jäämättä täyttymättä.

Me panostaisimme terveydenhuoltoon ja takaisimme [Puhemies koputtaa] kaikille pääsyn hoitoon seitsemän vuorokauden kuluessa. Me emme silppuaisi hyvinvointivaltion turvaverkkoja kappaleiksi vaan vahvistaisimme niitä, jotta kukaan ei pääse putoamaan läpi. [Puhemies koputtaa] Me tarjoaisimme ihmisille toivoa ja uskoa tulevaisuuteen aidoilla, konkreettisilla toimilla, sillä politiikka on panostuksia ihmisten todelliseen arkeen — ei juhlapuheita, jotka tekojen edessä jäävät tyhjää täyteen. [Puhemies koputtaa]

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, teen vastalauseen 4 mukaiset muutosehdotukset ja lausumaehdotukset sekä lisäksi teen [Puhemies koputtaa] vastalauseen 4 mukaisen epäluottamusehdotuksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja, ledamot Bergqvist, varsågod.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

12.58 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Budgeten för år 2026 ger oss viktiga verktyg för att ta Finland i rätt riktning. Efter år av osäkerhet behöver vi beslut som stärker tillväxten, bygger kompetens, förstärker framtidstron och skapar möjligheter för våra unga. Just dessa prioriteringar är avgörande för att Finland även framöver ska vara ett tryggt och konkurrenskraftigt land.

Arvoisa puhemies! RKP:n mielestä talouden kannalta olennaisinta on luoda uusia mahdollisuuksia työllistymiseen ja yrittäjyyteen. Kasvu on saatava käyntiin, jotta hyvinvointi voidaan turvata myös jatkossa. Siksi hallitus jatkaa toimenpiteitä, jotka vahvistavat työllisyyttä, alentavat työn verotusta ja parantavat yritysten kasvu- ja investointimahdollisuuksia. Tutkimuksen ja innovaatioiden rahoitus korotetaan taas historialliselle tasolle. Jokainen tutkimukseen sijoitettava euro on investointi Suomen tulevaan kilpailukykyyn, uusiin ideoihin ja tuottavuuteen.

Samalla näemme, miten vihreä siirtymä avaa ovia isoille teollisuusinvestoinneille. Ensi vuoden talousarviossa on kannustimia näihin panostuksiin. Nyt on varmistettava hankkeiden toteutuminen ja vahvistettava myönteistä kehitystä, jota on jo nähtävissä maakunnissa.

Ärade talman! En central del av denna budget är satsningen på våra unga. Finland kan inte bygga en framtid utan att ge varje ung människa förutsättningar att lyckas. Därför införs en ungdomssedel som gör det lättare för företag att anställa unga. Med denna insats skapar vi vägar in i arbetslivet. Vi stärker unga människors självförtroende och hjälper dem att ta sina första steg i karriären. Samtidigt vet vi att arbetskraftsbristen är stor i många branscher. Här fungerar ungdomssedeln som en bro mellan unga som behöver möjligheter och arbetsgivare som behöver arbetskraft. Jag hoppas att arbetsgivare tar vara på den här möjligheten.

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda esiin myös harrastamisen Suomen mallin, joka on yksi viime vuosien onnistuneimmista lapsiin ja nuoriin tehdyistä panostuksista. Harrastamisen Suomen mallista on saatu selviä ja mitattavissa olevia tuloksia. Se vähentää kiusaamista, parantaa lasten hyvinvointia ja luo yhteisöllisyyttä. Hankkeeseen osallistuvista nuorista 16 prosentilla ei olisi ollut mitään harrastusta ilman tätä mallia. Nämä 16 prosenttia olisivat siis olleet vaarassa jäädä ulkopuolisiksi. Tämä hallituksen panostus vaikuttaa konkreettisesti tuhansien nuorten elämään joka päivä ympäri Suomea. Nyt hallitus lisäksi laajentaa harrastamisen Suomen mallin toiselle asteelle. Tämä on turvaa, ennaltaehkäisevää työtä ja yhdenvertaisuutta käytännössä.

Talousarviossa on myös muita tärkeitä tulevaisuusinvestointeja, kuten opiskelijoiden aseman vahvistaminen ateriatukea parantamalla, äitiyspakkauksen arvon korottaminen ja lisäresurssien kohdentaminen turvakotien toimintaan. Ja vakavassa turvallisuustilanteessa on täysin ratkaisevaa, että Suomi investoi puolustukseen kansallisen turvallisuutemme pitkäjänteistä ja vastuullista vahvistamista varten.

Ärade talman! Ekonomi handlar inte bara om siffror. Det handlar också om psykologi och om förtroende. Det Finland nu behöver är mod, optimism och en vilja att se möjligheter. Näringslivet signalerar att pessimismen måste ersättas av framtidstro, och vi i SFP delar denna syn. Budgeten för 2026 pekar ut en tydlig riktning. Vi väljer tillväxt och produkti-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

vitet, vi värnar om utbildning och välfärd och vi skapar möjligheter för investeringar och jobb i hela landet.

Tämä talousarvioesitys ei ole täydellinen — ei mikään talousarvio koskaan ole — mutta se vie meitä eteenpäin ja antaa työkaluja, jotka vahvistavat Suomea askel kerrallaan. Jatkamalla toimivien ratkaisujen rakentamista ja kohtaamalla haasteet vastuullisesti ja määrätietoisesti voimme luoda turvallisemman ja menestyvämmän Suomen kaikille sukupolville. Suomella on tarvittavat resurssit, osaaminen ja tahto onnistua myös silloin, kun maailma ympärillämme koettelee meitä. — Tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.03 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Takana on pitkä ja työntäyteinen syksy. Haastavissa talouden olosuhteissa hallitusta ovat kantaneet yhteiset tavoitteet, selkeä päämäärä ja kyky tehdä vaikeitakin päätöksiä.

Ensi vuoden budjetissa korostuvat vastuullisuus, vakaus ja uudistuminen. Jatkamme määrätietoisesti kurssilla, jonka tavoitteena on kääntää valtion velkakierre laskuun ja turvata kestävä tulevaisuus. Korjaamme yhä aiempien hallitusten tekemiä velkavetoisia ratkaisuja. Valtiontalouden tarkastusviraston tuore raportti osoittaa, että osa koronavirukseen vedoten tehdyistä lisämenoista jäi pysyviksi rakenteiksi eivätkä kaikki edes liittyneet välttämättömään kriisinhoitoon.

Kristillisdemokraateille on keskeistä, että taloutta tasapainotetaan oikeudenmukaisesti. Perheiden arki ja heikoimmassa asemassa olevien tuki on turvattava. Lapsiperheiden asemaa vahvistetaan säilyttämällä kotihoidon tuki, korottamalla lapsilisiä ja kasvattamalla äitiyspakkauksen arvoa. Verotusta kevennetään, erityisesti työtulovähennyksen lapsikorotuksen merkittävällä nostolla. Koulutukseen ja oppimisen tukeen kohdennetaan lisäresursseja. Näillä toimilla luodaan vakaammat edellytykset lasten hyvinvoinnille ja perheiden arjen sujuvuudelle. Odotamme edelleen väestöpoliittisen selonteon tuomista eduskuntaan, jotta voimme käydä laajemman keskustelun lapsiystävällisen yhteiskunnan rakentamisesta.

Värderade talman! Kristna folkhögskolor, föreningar och organisationer gör ett ytterst viktigt arbete bland människor som annars löper risk för utslagning. Därför är det viktigt att också dessa organisationer beaktas i finansieringen när riksdagen fattar beslut.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluissa hyvinvointialueiden rahoitus on lähes kolmannes valtion menoista. Valiokunnan esiin nostama alueiden talouden eriytyminen on vakava haaste. Tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia ja sopeutustoimia, jotta kustannusten kasvu saadaan hallintaan ja peruspalvelut pysyvät laadukkaina ja saavutettavina koko maassa.

Hybridivaikuttaminen, kyberuhat ja rajaturvallisuus edellyttävät jatkuvaa varautumista. Puolustusmateriaalihankintoihin osoitetaan kuuden miljardin euron tilausvaltuudet. Tällä vahvistamme puolustuskykyä, viemme puolustusmenot kohti Nato-tasoa ja samalla tuemme suomalaista teollisuutta, työllisyyttä ja vientiä. Huoltovarmuuden ja ruokaturvan osalta panostamme kotimaisen maatalouden kestävyyteen ja tuotantopanosten saatavuuteen.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Arvoisa puhemies! Budjetti tukee kasvua, investointeja ja yrittäjyyttä. Työn verotusta kevennetään, mikä vahvistaa ostovoimaa ja kannustaa työntekoon. Yrittäjyyttä tuetaan, jotta Suomi säilyy houkuttelevana investointikohteena. Lisäksi panostamme infrastruktuuriin sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, joilla luodaan edellytyksiä uusille työpaikoille ja vahvistetaan vientiä.

Suomalaisessa kone- ja meriteollisuudessa tilauskannat ovat kasvaneet. Meriteollisuuden tilauskirjat ovat vahvistuneet uusien laivahankkeiden myötä, ja konepajateollisuus hyötyy sekä kotimaisista että kansainvälisistä tilauksista.

Työllisyyspolitiikassa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, etteivät nuoret putoa yhteiskunnan rattaista. Ensi vuonna käyttöön tuleva 18—29-vuotiaiden rekrytointituki, nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö ovat keskeisiä keinoja ehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä. Osaamistason nostamiseksi hallitus osoittaa lisärahoitusta uusiin korkeakoulujen aloituspaikkoihin.

Arvoisa puhemies, lopuksi: Vastuullinen talouspolitiikka on perusta sille, millaisen Suomen jätämme lapsillemme. Vaikka oppositiosta ei ole tullut paljon kiitosta vaikeista mutta välttämättömistä päätöksistä, syksyllä yhdessä sovittu velkajarru — vasemmistoa lukuun ottamatta — osoittaa, että huoli talouden tilanteesta [Puhemies koputtaa] on laajasti jaettu. Olemme sitoutuneet julkisen velan taittamiseen ja velkaantumisen hillitsemiseen. Tämä on tärkeä viesti siitä, [Puhemies koputtaa] että yhteinen päämäärämme on palauttaa Suomen talous terveelle ja kestäväälle pohjalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

13.09 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Ollaan nyt kaikki näin joulun alla rehellisiä. Voimmeko oikeasti ja aidosti olla tyytyväisiä siihen, miten isänmaan julkista taloutta on hoidettu viimeiset 20 vuotta? Ei tarvitse vastata, kun vastaan meidän kaikkien puolesta. Emme todellakaan voi olla tyytyväisiä.

Ei ole tälläkään Orpon ja Purran hallituksella homma hanskassa. Viime viikolla varmistui paikka EU:n tarkkailuluokalla, ja vielä tuli kolmen ja puolen miljardin euron yllätys viime viikolla. Tämän vuoden velka paisuu melkein 18 miljardiin. Hallitus puhuu 10 miljardin euron sopeutuksesta, mistä toteutuu enintään puolet, eikä mitään tarvitse enää tehdä. Yhtälö on kestämaton.

Edellisen vika, ja seuraava hoitaa. Syyllisiä on turha enää etsiä. Nyt tarvitaan tekoja. Suomelta puuttuu kokonaan pitkän tähtäimen suunnitelma, ja tässä niitä ratkaisuja tulee. Ne ovat rohkeita ehdotuksia. Vain kasvu kuittaa velat, ei mikään muu. Yhteisöveron alennus on peruttava. Suurtuloisten veroale pieni- ja keskituloisiin sekä eläkeläisiin. Eläkeyhtiöiden varoja kotimaisiin kasvuyrityksiin. Perintö- ja lahjavero pois. Pitää perustaa erityistalousalue. Pitää rakentaa massiivinen tekoälyohjelma ja kasvattaa tuottavuutta. Kansankapitalismi kunniaan. Tässä näitä ratkaisuja, kerron kohta tarkemmin.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Yhteisöveron alennus on liian kaavamainen ja valuu vain suurten pörssiyritysten osinkoihin eikä tuota kasvua.

Suurtuloisten veroale on väärin ajoitettu eikä tuo kasvua. Eivät suurtuloiset kuluta enemmän, vaikka rahaa jäisi nykyistä enemmän käteen. Sen sijaan pieni- ja keskituloisten palkansaajien ja eläkeläisten kaikki lisäraha menee kulutukseen, mikä verojen jälkeen jää käteen. Eläkeläisiä pitäisi verottaa niin kuin palkansaajia.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Eläkeyhtiöiden varoja pitäisi sijoittaa enemmän kotimaisiin kasvuyrityksiin. Varat sijoittavat erikseen nimettävät eri toimialojen sijoittamisen ammattilaiset.

Kasvuyritysten julkinen tuki pitää nostaa moninkertaiseksi. Tämän vuosikymmenen loppuksi tavoitteena on oltava vähintään viisi miljardia euroa vuodessa, jolloin myös kotimaiset ja kansainväliset sijoittajat tulevat mukaan, ja silloin se skaalautuu 20 miljardiin euroon.

Yhteisövero olisi pitänyt alentaa 15 prosenttiin, kun yritys investoi Suomeen, eikä niin, että kaikki saavat sen, vaan vain ne, jotka investoivat. Uuden perustetun yrityksen pitäisi saada toimia kolme vuotta ilman yhteisöveroa ja pienten yritysten ilman alvia 40 000 euron liikevaihtoon, niin että se nousisi sitten vielä asteittain 80 000 euron liikevaihtoon.

Suomesta puuttuu pääomia ja kasvuhaluja omistajia. Sen takia perintö- ja lahjaverot pitäisi poistaa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kasvuyrityksiä varten Suomeen pitää perustaa erityistalousalue. Mallia tähän voi ottaa Turkin teknologiapuistoista. Suomen malli on valtakunnallinen. Erityistalousalueeseen mukaan pääsevät kasvuyritykset valitsee ammattilaisten raati. Nämä yritykset saavat myös verohelpotuksia.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen pitää rakentaa massiivinen tekoölyohjelma ja saada tuottavuus kasvuun. Jos työtunnit pysyvät samana ja tuottavuus kasvaa 10 prosenttia, nousee bkt 30 miljardilla eurolla. Suomen veroasteella tämä riittäisi niin, että yhteiskunnalle jäisi 12 miljardia euroa eli julkinen talous olisi tasapainossa.

Kansankapitalismi pitää laittaa kunniaan ja suomalaisten säästöt kasvuun ja vaurastumiseen. Piensijoittajille, jotka sijoittavat listaamattomiin kotimaisiin kasvuyrityksiin, pitää rakentaa erityinen verokannustin. Suomalaisten pankkitileillä makaa 115 miljardia euroa. Yhteensä kotitalouksien säästöt ovat yli 200 miljardia euroa, kun mukaan lasketaan rahastosijoitukset ja osakeomistukset. Edes osa näistä varoista pitää saada tukemaan kotimaisia kasvuyrityksiä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Purra, olkaa hyvä.

13.14 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kiitän valtiovarainvaliokuntaa ja sen puheenjohtajaa, edustaja Lohea tästä esittelystä.

Viikonloppuna saimme huokaista helpotuksesta, kun luottoluokituksemme pysyi ennallaan ja näkymät pysyivät samoin vakaina. Luottoluokituksemme kertoo luottokelpoisuudestamme, ja ilman hyvää luottoluokitusta rahoituskustannuksemme nousevat kestäättömälle tasolle. Valtio maksaa veloistaan korkoa jo pian neljä miljardia euroa vuosittain. Jokainen euro on pois muusta. Vuonna 2028 korkomenojen arvellaan olevan jo 4,8 miljardia euroa.

Olemme menossa myös EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn. Nyt näyttää siltä, että emme sen takia tarvitse uusia lisäsopeutuksia ensi vuodelle tai todennäköisesti seuraavallekään. Tämä hallitus on tehnyt osansa, mutta samaa tulee jatkaa maratoninomaisesti. Rakenteellinen menotaso on aivan liian korkea suhteessa tulonmuodostuskykyymme. Julkinen velka rikkoo pian 90 prosentin rajapyykin. Se tarkoittaa myös sitä, että EU tulee vaatimaan poikkeuslausekkeen jälkeen velkasuhteen laskua yhden prosenttiyksikön vuositahdilla, mikä lisää entisestään vaikeuskerrointa merkittävästi. Emme kuitenkaan sopeuta EU:n tähden vaan oman maan tulevaisuuden. Velkaantumisen osalta emme ole vielä krii-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

sissä, mutta tiimalasissa aika vähenee nopeasti, ja varmaa on, että olemme isoissa ongelmissa, jos emme saa tähän maahan myös korkeampaa talouskasvua.

Arvoisa puhemies! Suomalainen yhteiskunta on muuttunut paljon 30 vuodessa. Syntyvyys alkoi romahtaa noin 15 vuotta sitten. Suomalaisten alhainen syntyvyys on julkisen talouden kannalta iso ongelma. Hallitus tekee lapsiystävällistä veropolitiikkaa. Tässä talousarviossa olemme keventämässä lapsiperheiden tuloverotusta mittavasti.

Olemme toivorikkauksessamme uskoneet työperäisen maahanmuuton nimeen, tai ainakin osa meistä. Se auttaa vain, jos maahanmuuttajien luoma arvonlisä on riittävä suhteessa heidän kuluttamiinsa julkisiin palveluihin ja etuuksiin. Näin ei usein ole.

Talouskasvua tulee, kun yritykset investoivat. Tarvitsemme investointeja ja sitten taloudellista toimeliaisuutta, työpaikkoja. Siksi hallitus päätti jälleen mittavasta kasvupaketista viime keväänä. Näitä päätöksiä viedään nyt talousarviossa täytäntöön. Investointeja tuetaan lisäksi erillisellä verohyvityksellä. Verotusta kevennetään miljardiluokassa, ja tarvittava fiskaalinen tila on haettu lisäleikkauksilla toissijaisista menoista. Toisaalta olemme korottaneet joitakin veroja, muun muassa kaivosmineraaliveroa. Kiristämme joitakin haittaveroja. Isossa kuvassa toimimme, kuten kansantalousviisaus suosittelee: työn ja yrittämisen verotus kevenee, jotkin kulutusverot nousevat. Teemme myös hyvin mittavia julkisia investointeja, vaikka nämä tuppaavat välillä unohtumaan. Emme ole siis unohtaneet suhdannepolitiikkaa.

Hallitusta on todella kritisoitu siitä, että julkisen talouden sopeutukset hidastavat talouskasvua. Näinhän se on, kun puhutaan tällaisesta mittakaavasta. Olisi kuitenkin täydellisen vastuutonta talouspolitiikkaa jättää nyt sopeutukset tekemättä vetoamalla väärään suhdannetilanteeseen. Eikä sellaista suhdannetta kuulkaa edes ole, että sosialisti sopeuttaisi. Jos ideologia lähtee valtion koon ja verotuksen maksimista, on turha kuvitella, että omilta eturyhmiltä leikattaisiin edes huippusuhdanteessa. Näin se valitettavasti menee, sen viime kaudenkin käytäntö näytti: ei säästetty lainkaan edes silloin, kun talous lähti nousuun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen yli neljän miljardin investointiohjelma sisältää isoja väylähankkeita — asfaltti tuoksuu ensi kesänäkin, teitä päällystetään. Isot perusparannukset muun muassa Tampereen seudulla ja Kymenlaaksossa ovat pitkään kaivattuja. Valta-teitä korjataan. Puolustusvoimien lisäraha kanavoituu samoin osin kotimaiseen kysyntään. Veronalennukset tulevalle vuodelle, yli miljardi työn verotuksen keventämiseen, tukevat kotimaista kysyntää. Kun palkansaajalle jää enemmän käteen, on mahdollisuuksia kuluttaa ja tukea suomalaista työllisyyttäkin samalla. Talous perustuu kysyntään, ja tarvitsemme luottamusta. Vakaus ja johdonmukaisuus ovat hyveitä talouden sentimentissä myös silloin, kun tehdään vaikeita päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Jos katsomme inflaatiohistoriaa Suomessa, emme voi välttyä siltä johtopäätökseltä, että rahapolitiikka on ollut liian kireää Suomessa. Olemme nyt jopa deflaatiossa, eli yleinen hintataso laskee. Taloudellisen toimeliaisuuden kannalta ja investointiympäristön kannalta vakaa ja matala inflaatio on hyve. Siksi keskuspankit tavoittelevat kahden prosentin tasaista inflaatiota. Yksi rahapolitiikka ei yksinkertaisesti sovi EU:ssa kaikille jäsenmaille, koska maat talouksineen ovat liian erilaisia ja suhdannesyökin eri vaiheissa. Mutta ei auta itku näilläkään markkinoilla — elämme epätäydellisen järjestelyn kanssa. Siksikin meidän täytyy sopeuttaa lisää ensi kaudella.

Meiltä kysytään sitkeyttä ja uskallusta, selkärankaa ja perusteltuja arvovalintoja. Siitä-hän politiikassa on kysymys, ja vaalien alla kaikki puolueet pääsevät esittämään ratkaisunsa. Velkajarru pakottaa puolueet tunnustamaan tosiasiat, mutta päätöksiä ei mikään jarru

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

tee. Mikäli puolue on sitoutunut velkajarruun ja puolustusmenojen korottamiseen kuten tässä salissa kaikki yhtä puoluetta lukuun ottamatta, sillä ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin esittää yksiselitteisiä menoleikkauksia ja/tai veronkiristysä.

Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jossa valtiolla on pian yli 200 miljardia euroa velkaa. Otamme tänä vuonna uutta velkaa melkein 18 miljardia. Lisämiljardit johtuvat osin siitä, että edelliset hallitukset eivät luopuneet velkasalkun lyhyestä korkosidonnaisuudesta. Edellinen hallitus tuhlassi myös varsin euforisesti veronmaksajien rahaa koronan ja muun varjolla. Lisämenoja syntyi kaikkiin poliittisiin tarpeisiin. Kunnille roiskittiin rahaa vailla huolta huomisesta.

Huvitti edustaja Räsänen puheenvuoron alussa, kun hän päivitteli jopa julkisten menojen määrää eli siis juuri niitä, joita me kovasti vähennämme ja joita juuri he kovasti vastustavat, että me vähennämme.

Mitä tulee punavihreään ajatteluun muuten, heidän talousviisaansa vakuuttivat päättäjänä vielä jokunen vuosi sitten siitä, että korot ovat käytännössä nollassa aina, korot ovat kiinteitä ja velalla ei ole sitä paitsi muutenkaan niin väliä. Itse asiassa eilisessä Hesarissa vasemmiston kansanedustaja totesi myös, että raha ei ole ongelma, sillä sitä voi painaa lisää. [Välihuutoja oikealta]

Mutta, arvoisa puhemies, tämä ei ole meidän todellisuutemme. Tämä hallitus korjaa nyt näitä vahinkoja. Saamme kyllä rakkaan maamme kuntoon, kunhan jatkamme johdonmukaisesti tätä työtä emmekä luota petollisiin seireeneihin. [Veronika Honkasalo: Mutta rasismiin luotate!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Halukkaat edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Jukka, olkaa hyvä.

13.22 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ja opposition välinen ero on lopulta yksinkertainen. Meidän linjamme on tehdä vaikeat päätökset nyt, jotta Suomi voi pärjätä huomenna. Velkaantumisen taittaminen, kasvun vahvistaminen ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen kulkevat käsi kädessä. Toinen vaihtoehto olisi lykätä päätöksiä: kasvattaa syömävelkaa lasten piikkiin ja heikompiensaisten kustannuksella. Se tie on kuljettu loppuun, ja sen lasku on nyt pöydällä.

Itse ajattelen niin, että se resepti, joka ei ole tuonut isänmaallemme talouskasvua ja vauhtia 15 vuoteen, on aika vaihtaa. [Antti Kurvisen välihuuto] Siksi kesällä 2023 päätimme yhdessä nykyisten hallituspuolueiden kanssa kääntää viimein Suomen suunnan. Tämä on usean vaalikauden urakka, mutta Suomella on kaikki edellytykset menestyä myös tulevina vuosina, kun pidämme pää kylmänä, katseen eteenpäin [Puhemies koputtaa] ja huolen toisistamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

13.24 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Hyvin monessa puheessa tuli esille se, mistä tässä on lopulta kysymys, ja budjettimietinnön viesti on selvä: vain talouskasvu on avain velkasuhteen vakauttamiseen, ja se on koko eduskunnan asia. Se on hyvä, että se viesti tulee monelta puolueelta yhtä aikaa. Meidän täytyy tehdä investointeja, osaamista ja tuottavuutta nostavia uudistuksia, ja kaikkia päätöksiä pitäisi ana-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

lysoida sen mukaisesti, tuovatko ne lisää työtä eli vahvistavat työvoimaa, kasvattavatko ne tuottavuutta ja kasvattavatko ne pääomaa eli investointeja yhteiskunnassa. [Eduskunnasta: Hyvä idea! Hyvä!]

Nyt sitten vielä lyhyt kommentti tästä niin sanotusta yllätysvelasta. Se johtuu muuttaman hallituskauden aikaisista johdannaissopimuksista, ja tällöin poliitikoille ei ollut selvää, että muutokset velanhallintaan johtavat johdannaissopimukseen ja että nämä tuottavat todellisia tappioita, jos sopimukset suljetaan. Tällaiset johdannaisseikkailut pitäisi lopettaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

13.25 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelee sekä ministereitä että hallituspuolueiden edustajia, jotka vakuuttavat, että tämä hallitus on tehnyt kaikkensa, että tämä velkaantumiskehitys saadaan taittumaan ja pystytään myös julkisia menoja vähentämään, niin nyt kysyn jälleen, miten sille velkasuhteelle nyt on käynyt. Onko se laskenut? Onko se pysynyt ennallaan vai onko se itse asiassa noussut? No sehän on noussut tämän koko vaalikauden aikana. No, mitenkäs ne julkiset menot? Ovatko ne laskeneet, pysyneet ennallaan vai nousseet tämänkin hallituksen aikana? No, nekin ovat nousseet, ja senhän takia hallitus esittää tässä keltaisessa kirjassa, että te päädytte huonompaan alijäämään kuin mihin edellinen hallitus päätyi. Että jos nyt kaikki on tällä kaudella tehty oikein, niin miten ihmeessä tulokset voivat olla näin huonoja? Siis jos kaikki on todella oikein ja te ette näe mitään virheitä omassa työskentelyssänne, niin miten ihmeessä meillä tulokset ovat Euroopan heikoimpia? Voisivatko ministerit nyt valaista tätä kysymystä? Miten ihmeessä tilanne on niin huono?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä.

13.26 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso este etenkin pienempien yritysten kasvu- ja työllistämismahdollisuuksiin on liiallinen byrokratia. Me sääntelemme Suomea hengiltä. Meidän pitäisi ottaa käyttöön periaate, että yhtä uutta normia kohden poistetaan kaksi normia.

Keskusta keventäisi etenkin mikroyritysten lupakäytäntöä. Mikroyrityksiä ja yksinyrittäjiä meillä on yli 350 000, ja sadan miljardin liikevaihto. Pien- ja yksinyrittäjien pitäisi voida maksaa pienempiä maksuja kuin suurempien yritysten. Myös liian tiukkaa pankkisääntelyä pitäisi purkaa. Nykyisin raskaat raportointivelvollisuudet koskevat myös pieniä yrityksiä. Näin saisimme luotua edellytyksiä uusille työpaikoille sinne, missä niitä nopeammin voisi syntyä, eikä maksaisi mitään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

13.27 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous on psykologiaa, ja niin kuin näissä monissa puheenvuoroissa tuli esiin, tarvitaan luottamusta, jota talous voi nousta, ja sitä luottamusta suomalaisilla ei nyt ole. Se näkyy siinä, että nekin ihmiset, jotka voisivat kuluttaa, eivät sitä tee, koska he pelkäävät huomista, pelkäävät sekä omien lastensa puolesta että oman työpaikkansa puolesta. He tietävät, että jos heille käy huonosti, niin heistä ei enää pidetä kiinni, niin kuin aina ennen tässä maassa on pidetty. Sen

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

ovat osoittaneet nämä hallituksen tekemät leikkaukset. Ja taas kaikkein pienituloisimmilta ihmisiltä, joiden kaikki rahat menisivät kulutukseen, te olette leikanneet todella kovalla kädellä. Minua huolettavat ennen kaikkea pitkäaikaisvaikutukset. Me muistetaan 90-luvulta, miten kävi, miten laman lapsien monen kohdalla kaikki elämän mahdollisuudet eivät ole vielä kukaan palautuneet, ja nyt hallitus on tekemässä samaa. Se on sysäämässä yli 30 000 lasta köyhyteen, ja tästä tulee olemaan pitkät ja kalliit seuraukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

13.28 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä äsken kuulimme, niin sopeutukset tehdään tulevaisuuden tähden, mutta kyllä tämä tulevaisuus näyttää hyvin erilaiselta riippuen siitä, keneltä kysytään. Hyvää tulevaisuutta on tarjolla niille, joilla on jo valmista varallisuutta, ja muille sitten hallitus tilaa ylisukupolvista pahoinvointia.

No, sitten kokoaikatyöstä on täällä ollut aika paljon puhetta. Hallitus perustelee leikkauksiaan ja työmarkkinapoliittisia linjauksiaan kokoaikatyöhön kannustamisella, ja pääministeri Orpon omien sanojen mukaan kaikki työ on yhtä arvokasta. Mutta käytännön tasolla ja käytännön toimien tasollahan näin ei ole, koska kymmenettuhannet suomalaiset tällä hetkellä eivät tee mitään työtä, koska hallitus omilla toimillaan estää projektiluontoisen ja osa-aikaisen työn, tai ainakin merkittävästi sitä hankaloittaa. Haluaisin tiedustella hallitukselta: mihin tämä ajatus siis perustuu, että vain kokoaikatyöstä saatavat verotulot ovat käyttökelpoisia verotuloja ja muusta työstä saatavat verotulot sitten eivät käy?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

13.29 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vi talar väldigt mycket om tillväxt hela tiden, men för att få tillväxt måste det också finnas en tilltro till att kunna satsa och våga investera. De signaler som kommer nu är också att det är väldigt svårt att kanske kunna få lån från banken för att kunna göra det.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä puhutaan tosi paljon siitä, että pitäisi panostaa enemmän investointeihin. Suomalaisten pitäisi uskoa siihen, että pystyy investoimaan, ostamaan uusia koteja ja niin poispäin, mutta monen suomalaisen voi olla tosi haastavaa saada lainaa. Kysymykseni on, arvoisa hallitus: mitä hallitus voi tehdä sen eteen, että suomalaisten olisi helpompi saada lainaa, niin että he voivat ostaa uusia koteja ja että myös yritykset voivat panostaa enemmän oman yritystoiminnan kehittämiseen, koska tämä tuo sitten myös lisää työpaikkoja tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.30 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on siinä, että tulot ja varallisuus jakautuvat melko tasaisesti päinvastoin sitä kuvaa, mitä oppositio jatkuvasti maalaa. Suomessa on vähemmän rikkaita asukkaita kohden kuin monissa Länsi-Euroopan maissa. Sveitsissä, Luxemburgissa, Norjassa, Ruotsissa, Saksassa ja Hollannissa rikkaiden osuus väestöstä on selvästi suurempi. Suomi sijoittuu valitettavasti OECD-maiden keskikastin alle. Tuloterot ja varallisuuserot ovat pienempiä kuin useimmissa

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

sa maissa ja erityisesti verrattuna Yhdysvaltoihin, Isoon-Britanniaan tai moniin Etelä-Euroopan maihin. Suomessa, vaikka rikkaita on vähän, keskivertosuomalaisilla menee kansainvälisesti vertailtuna hyvin. Meillä on korkea koulutustaso, meillä on laaja sosiaaliturva, meillä on julkinen terveydenhuolto. Tämä ei aina näy netto-omaisuutena, mutta se näkyy elintasossa ja turvassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

13.31 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Joku tässä laskelmassa pettää nytten. Te otatte lisää 18 miljardia euroa — se ei muuten kaikki johdu niistä johdannaisista — ja olette ilmoittaneet hallituskauden alussa, että jos teidän kymmenen miljardin sopeutus ei toteudu, niin te teette lisäsopeutuksia. No, nyt siitä valtiovarainministeriön mukaan on toteutunut vain puolet eli viisi miljardia euroa, ja kuitenkin valtiovarainministeri ilmoittaa, että ensi vuonna ja seuraavana vuonna ei tarvita sopeutuksia. Jonkun laskukone on nyt pahasti rikki, koska tämä ei millään tule toteutumaan, se, mihin te pyritte. Eli miksi te sanotte, että mitään ei enää tarvitse tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä

13.32 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan tulostaulu on murheellinen. Suomi joutuu EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn eli talouspolitiikan tarkkailuluokalle valtion ennätyksellisen velkaantumisen vuoksi. Työttömyys on korkeimmillaan 30 vuoteen, ja pitkäaikaistyöttömyys on jo lähestulkoon samalla tasolla kuin 90-luvun lamassa. Tämä on se surkea tulostaulu hallituksen talouspolitiikasta.

Mutta ehkä kaikkein suurin epäonnistuminen, puhemies, liittyy suomalaisten kokemukseen tulevaisuuden epävarmuudesta. Nimittäin tuoreen Ilta-Sanomien tutkimuksen mukaan suomalaiset säästävät nyt pahan päivän varalle. Säästöt menevät sukanvarteen, koska suomalaisiin on iskostunut pelko suurtyöttömyydestä, lamasta, sodan uhasta. [Välihuutoja oikealta] Ja nyt on paikallaan kysyä: onko hallitus omalla toiminnallaan ollut lietsomassa [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa] tätä tulevaisuuteen kohdistuvaa epävarmuutta? Valtiovarainministeri Purra, olikohan oikein harkittua heilutella [Puhemies koputtaa] niitä suuria saksia ja leikkuulautaa? Mikä on teidän vastuunne [Puhemies koputtaa] suomalaisten kokemasta epävarmuudesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

13.34 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun näitä opposition puheita kuuntelee, käy yksi asia selväksi: ei olla valmiita uudistamaan, vaikka palveluita pitää parantaa. Talouskasvua ei ole ollut yli 15 vuoteen, ja julkiset menot ovat Suomessa suhteessa bruttokansantuotteeseen Euroopan kärjessä. Ihmisten arki ei parane näillä teidän lupauksilla ja kauniilla lauseilla. Me tarvitaan tekoja, päättäväistä toimintaa ja rakenteellisia uudistuksia, [Antti Kurvisen välihuuto] ja niitä hallitus tekee. Kokoomuksessa ollaan valmiita tekemään vaikeita päätöksiä nyt, jotta palvelut toimivat, työtä ja yrittämistä kannustetaan ja talous saadaan takaisin kestäväälle raiteelle. Oppositiossa puhutte empati-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

asta ja oikeudenmukaisuudesta, mutta ilman kykyä uudistua ja vastuunkantoa ne jäävät vain sanoiksi. Me haluamme, että Suomi on vahva ja toimii myös huomenna.

Arvoisa puhemies! Tämä on ero hallituksen ja opposition välillä: me toimimme, he puhuvat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

13.35 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On puhuttu Suomen talouden tuntemattomasta jarrusta, ja nyt se alkaa tulla tutuksi. Keskituloiset, keskiluokkaiset suomalaiset ovat tällä hetkellä todella suurissa vaikeuksissa, ja nekin, keillä menee hyvin, eivät uskalla investoida omaan elämäänsä ja uskalla kuluttaa. Tästä on saatu runsaasti tietoa nyt viime aikoina. Akava Worksin selvityksen mukaan viime vuosina on ostovoima vähentynyt — 5 900 euroa vähemmän vuodessa on keskiluokkaisilla, keskituloisilla, tavallisilla ihmisillä — ja se rupeaa näkymään näissä kaikissa talouden ongelmissa. Myös tämä Ilta-Sanomien kysely oli hyvin puhutteleva. Tällä hetkellä säästetään patjan väliin pahan päivän varalle hyvin voimakkaasti.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen veropolitiikka tulevalle vuodelle ei kevennä keskituloisten verotusta vaan jopa kiristää sitä. Otan esimerkin: 39-vuotias, oman ikäiseni, insinööri, joka työmatkapyöräilee, käyttää työhuonetta kotonaan, kuuluu Insinööriliittoon. Teidän verovähennysten poistamisenne takia hänellä voi verotus jopa kiristyä, ei ainakaan kevene. Te kohdistatte veronkevennykset kaikista [Puhemies koputtaa] suurituloisimmille, ja kysynkin nyt: olisiko teillä kykyä reivata veropolitiikkaa [Puhemies koputtaa] keskituloisten puolelle, kuten keskusta ehdottaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

13.36 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Selvää on se, että näitä sopeutuksia on jatkettava, joita hallitus on tekemässä. Epäselvää sen sijaan Suomen kansalle on tällä hetkellä se, kuinka valmis siihen on oppositio, eritoten SDP. Heillähän ei ole sopeuttamisesta mitään kokemusta — sen sijaan menojen lisäyksestä kylläkin. Sitten on epäselvää myös se, miten te sen tekisitte. Mutta kun luetaan se vaihtoehto ja vielä kun sanotaan se ääneen, niin veronkorotuksethan sieltä paljastuvat. Tänäkin vuonna vaihtoehdossa ovat veronkorotukset se SDP:n tarjous suomalaisille, että näin Suomi saadaan nousuun. Nimittäin kuten ollaan huomattu, Suomihan ei ole saanut reaalista talouskasvua aikaan lähes 17 vuoteen. Onko nyt siis sosiaalidemokraattien mielestä tilanne se, että tämä maa verottaa liian vähän suomalaisia, siis maailman kärki? Me verotetaan maailmassa lähes eniten, ja sitten tarvitaan lisää veroja siihen — sekö on se ratkaisu?

Ja mitä tulee muuten ostovoimaan, niin itse asiassa se on kehittynyt tällä hallituskaudella positiiviseen suuntaan siitä katastrofista, minkä te jätitte tälle hallitukselle. [Antti Kurvisen välihuuto]

Tosiasia on se, että me sopeutamme. Te ette ole sellaista koskaan edes tehneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.37 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Alkuun edustaja Bergbomille, joka on kuitenkin suhteellisen tuore edustaja tässä talossa, että ehkä kannat-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

taa palauttaa mieleen vaikka Lipposen hallituksen toimenpiteet ja se, kuinka paljon siellä... [Miko Bergbom: Olitteko te siellä?] — Kyllä. [Naurua] Ja voi tarkistaa myös, mitkä puolueet siinä hallituksessa istuivat.

Edustaja Jukkola kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa väitti, että hallitus vahvistaa koulutusta kaikilla asteilla, vaikka jälleen kerran tässäkin budjettikirjassa hallitus itse asiassa leikkaa koulutuksesta. Edustaja Jukkola väitti, että hallitus sujuvoittaa luvitusta, vaikka itse asiassa hallitus rakentelee kansallisia esteitä tuulivoiman miljardi-investoinneille. Edustaja Jukkola väitti, että työn verotus kevenee kaikissa tuloluokissa, mutta juuri Aamulehdestä luin Veronmaksajain Keskusliiton arvion, jonka mukaan alle 2 000 euron kuukausituloilla verotus itse asiassa kiristyy. Ja edustaja Jukkola väitti, että hallitus houkuttelee kansainvälisiä osaajia Suomeen. Kysyisin edustaja Jukkolalta: kun olette katsonut muun muassa edustajien Eerola ja Keskisarja toimenpiteitä aasialaisten osaajien houkuttelemisesta Suomeen, niin miten hyvin menee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

13.38 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Huoli työllisyysstilanteesta on tässä salissa yhteinen, ja itse ainakin ajattelen, että jokainen hyvä työllisyystoimi ja -ajatus on tervetullut. Niitä kannattaa miettiä. Hallituksen työllisyystoimista erittäin tärkeä on tämä uusi nuorten työllistymisaseteli, jonka avulla kannustetaan yrityksiä palkkaamaan erityisesti sellaisia nuoria, joilla ei ole aikaisempaa työllisyyskokemusta. On hyvä muistaa, että uudet työpaikat syntyvät erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, ja siksi hallitus tuoreessa kasvupaketissaan myös tukee pk-yritysten investointeja merkittävästi.

Olisin kysynyt, ministeri Marttinen: Miten tämä nuorten työllistämisaseteli on kentällä otettu vastaan, ja miten yritys voi ottaa sen käyttöön halutessaan? Ja voisitteko avata sitä kasvupakettia, miten hallitus nyt tukee pieniä ja keskisuuria yrityksiä investoimaan, jotta kasvu saataisiin käyntiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

13.39 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veronalennukset suurituloisille ja 31 000 uutta lasta köyhyyteen — voidaan kyllä todeta, ettei tämä hallitus talouspolitiikassaan ole onnistunut. Eikä tämä hallitus kykene kyllä millään tavalla niitten pienituloisten lapsiperheiden tai palkansaajien asemaa parantamaan, vaikka täällä niin väitettiin, päinvastoin.

Mutta se, mihin tämä hallitus kykenee yhä uudelleen, on lattian pyyhkiminen teidän omalla rasismin vastaisella tiedonannolla. Jälleen kerran nähtiin erään hallituspuolueen toimissa rasistinen performanssi, joka vei tilaa siltä politiikalta, mitä te täällä teette. Hyvä pääministeri, kysyn nyt teiltä: aiotteko te vihdoinkin puuttua tähän hallituspuolueen toimintaan, vai jatkuuko tämä meno hallituskauden loppuun asti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

13.40 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä lähes 18 miljardin euron velkamäärä tänä vuonna hallitukselta, joka lupasi lopettaa velkaantumi-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

sen, jäätävän iso määrä ja sanoin kuvaamattoman iso epäonnistuminen. Kun katsomme, mihin se juontaa, mihin tämä lähes koronavuotta hipova ennätysvelkaantuminen juontaa, niin kyllähän se juontaa siihen, että OECD:n mukaan Suomi on ainoa kehittynyt maa, joka tänä vuonna ei kasva. Tässä on se teidän suurin epäonnistuminen, ja se taas juontaa siihen, mitä talouden kasvu tarvitsee. Se tarvitsee luottamusta.

Arvoisa valtiovarainministeri, valtioneuvos Matti Vanhanen Talous & Yhteiskunta -lehdessä arvioi tätä hallituksen politiikkaa ja sanoi, että hän arvostaa työtä, jota hallitus tekee valtiontalouden tasapainottamiseksi, mutta ajattelee, että hallitus ja etenkin Riikka Purra ovat puheillaan ja toimillaan vahingoittaneet ihmisten ja yritysten luottamusta tulevaisuuteen. [Puhemies koputtaa] Mitä ajattelette näistä sanoista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

13.42 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontu keskustan ryhmäpuheenvuorossa kertoi hienon esimerkin siitä, kuinka ongelmista on pystytty nousemaan menestykseen. Aivan samaa tarinaa tarvitsisi Suomi, isänmaamme, tällä hetkellä, ja näkisin, että meidän kaikkien on syytä keskittyä tekemään työtä nimenomaan tämän tarinan syntymisen ja Suomen menestymisen eteen. Taaksepäin katsomalla emme kovin paljoa saa aikaiseksi.

Arvoisa puhemies! Kysyisin valtiovarainministeriltä: Me valtiovarainvaliokunnassa päätimme budjettikeskustelun siihen, että kuulimme ministeriä ja budjettipääällikköä ja saimme materiaalina seuraavan sisältöistä esitystä, jossa kerrotaan, että kokonaisuudessaan vaalikauden suorat säästötoimet ovat 3,7 miljardia euroa vuoden 26 tasolla, ja sitten kun 0,3 miljardin verovaikutukset otetaan huomioon, saadaan tasan neljä miljardia euroa säästötoimia. Nyt kun hallitus on kuitenkin kertonut, että olemme tehneet kymmenen miljardin sopeutuksen, [Puhemies koputtaa] niin miten arvioisitte, mistä tämä ero, tämä kuusi miljardia, tähän syntyy ja mitä sille on tapahtunut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

13.43 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri Purra, vaikka te kuinka täällä kertoisitte, miten monta hyvää ja kaunista asiaa olette hallituksessa Suomelle ja suomalaisille tehneet, niin se ei poista sitä, että samaan aikaan, kun teidän edustajillanne on aikaa ilveillä sosiaalisessa mediassa, moni suomalainen viettää tänäkin vuonna joulun köyhyyden, työttömyyden ja epätoivon keskellä — teidän kaudellanne. Sillä kaudella, jolla te otitte historiallisen paljon velkaa ja jonka myötä jätte myös historiankirjoihin.

Totesitte, että hallitus tekee lapsiystävällistä veropolitiikkaa. Se on kaunis kiertoilmaisu sille, miten te leikkaatte lapsilta ja nuorilta, lapsiperheiden palveluista, järjestöiltä, koulutuksesta tai jätätte tekemättä ne luonto- ja ilmastotoimet, joilla turvattaisiin lasten ja nuorten tulevaisuutta. Kysynkin teiltä, arvon ministeri: kai te olette valtiovarainministerinä laskeneet mahdolliset kustannukset, riskit sille, mitä tutkimusnäyttö antaa, että kun lapsilta viedään ja lapsiköyhyyttä syvennetään, niin se voi tulla aika kalliiksi tulevaisuudessa vaikka niiden poliisien ja vankiloiden lisämäärärahojen myötä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

13.44 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiitän valtiovarainministeri Purraa rehellisyydestä, sillä on todella niin, että tässä salissa kaikki muut puolueet ovat sitoutuneet viiden prosentin puolustusmenotavoitteisiin ja velkajarruun. Ja kun samaan aikaan ajatellaan, että velkaa ei saa ottaa, veroja ei ymmärrettävästi haluta korottaa, kasvulla tätä ei kuitata, niin tämä tulee tarkoittamaan leikkauksia suomalaisille keskeisiin palveluihin: koulutukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin, ilmastotyöhön. Eikä yksikään puolue ole kertonut, miten tämä tehdään. Jään odottamaan, mitkä ne keinot ovat.

Ja sitten edustaja Rydman, kyllä on niin, että tämä rasismikeskustelu liittyy tähän budjettikeskusteluun, [Wille Rydman: Olen pelkkänä korvana!] sillä minun tulkintani mukaan pääministeri ei uskalla laittaa perussuomalaisten rasistisille ulostuloille pistettä siksi, että hän pelkää hallituksen kaatumista ja sitä kautta leikkaustavoitteiden karkaamista. [Wille Rydman: Se oliskin, kun hallitus kaatuisi Instagram-kuviin!] Viikonloppuna arvoton näytelmä oli konkreettinen osoitus siitä, mitä tapahtuu silloin, kun talouskuri ja rasismi heittävät yläfemmoja. Sijaiskärsijöiksi täällä Suomessa joutuvat vähemmistöt ja köyhät suomalaiset. Kokoomus mahdollistaa rasismin normalisoitumista, [Puhemies koputtaa] ja sitä laskua me maksamme vielä pitkään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

13.45 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloutemme on vaikeassa konkelossa. Pääministeri Petteri Orpon hallitus aivan oikein tarttui vakavasti ja määrätietoisesti velkaantumisen ongelmiin. Toimet ovat olleet massiivisia ja vaikeita ja osin ikäviäkin. Niitä on kuitenkin yhdistänyt se, että tekemättä ei enää ole voinut olla.

Tässä valossa on ollut kyllä tänä syksynä kohtuutonta ja epäreilua väittää koko syksy, ettei valtiovarainministeri Purra olisi kantanut vastuuta. No, totuus on sekin, että ei 90-luvulakaan Iiro Viinasta tässä talossa eikä suomalaisessa mediassa kiitelty, mutta myöhemmin on kiitelty. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pelastettiin, ja sitä pelastustyötä tehdään nyt 2020-luvullakin. [Atte Harjanteen välihuuto]

Edustaja Tynkkynen, te puhuitte pieni- ja keskituloisten työn verotuksesta. Lyödäänkö vetoa? Tämän vaalikauden lopussa pieni- ja keskituloiset maksavat ja itse asiassa kaikissa tuloluokissa maksetaan [Puhemies koputtaa] vähemmän työn veroa kuin teidän valtakautenne lopussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

13.47 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Opposition puheissa toistuu sama kaava: ensin maalataan uhkakuva, sitten vaaditaan lisää määrärahoja mutta samalla vastustetaan jokaista päätöstä, joka tekee julkisen talouden hoidosta uskottavaa. Tämä kaksinaamaisuus pitää sanoa ääneen.

Vasemmistoliittoa lukuun ottamatta kaikki eduskuntaryhmät ovat sitoutuneet velkajarruun. Se tarkoittaa sopeutustoimien jatkamista myös tulevalla kaudella. Puhutaan jopa kymmenen miljardin uudesta sopeutuskokonaisuudesta. Se on haastava tehtävä, kun tällä kaudella on jo tehty moni niin sanotusti helppo ja kansaltakin tukea saanut säästö niin sanotuista toissijaisista menoista.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Opposition budjettivastalauseet osoittavat, että aitoa kykyä sopeutukseen ja kasvutoimiin ei ole. Jatkatte samalla vastuuttomalla politiikalla, jota harjoittitte hallituksessa viime kaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

13.48 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä moni suomalainen on tällä hetkellä huolissaan. Moni suomalainen on huolissaan siitä, säilyykö työpaikka. Moni suomalainen on huolissaan siitä, miten on toimeentulon laita. Ja nyt pitäisi nimenomaan voida luottaa huomiseen. Ihmisen pitäisi luottaa siihen, että semmoiset arkiset asiat ovat kunnossa, että rahat riittävät kauppareissulla, että hoitoon pääsee tarvittaessa, vanhuksat saavat hyvän hoivan ja lapset hyvän koulutuksen, ja nyt sitä luottamusta ei kerta kaikkiaan ole. Ihmiset säästävät pahan päivän varalle, ja kasvu ei sitten lähde käyntiin.

Ja, puhemies, sallitteko sanoa, että minäkin olen hieman aprikoinut sitä, voisiko kuitenkin olla niin, että yksi jarru kasvulle on ministeri Purra itse. Voisiko olla näin, puhemies, koska ministeri Purra on kuitenkin kovasti kannustanut pienituloisia heiluttelemalla saksia ja pelotellut väkeä, ja samaan aikaan sitten hyvätuloisia kannustetaan muhkeilla veronkevennyksillä? Voisiko tämä ilmapiiri olla syynä siihen, että luottamusta ei ole ja kasvua ei synny?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

13.49 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta on se, että meidän talouden tilanne on erittäin vakava, erittäin vakava, ja nyt kun on käyty keskustelua tästä tuntemattomasta, näkymättömästä talouden jarrusta, niin kyllä se tulee vain sieltä ihmisten mielistä, niin kansalaisten kuin yritysten, ja sillä on ratkaiseva merkitys. Valitettavasti hallitus ei ole pystynyt luomaan sellaista ilmapiiriä, että kansalaisilla ja yrityksillä olisi luottamus siihen, että heidän taloutensa on edelleen kehittyvä, he pystyisivät ennustamaan sitä ja he voisivat luottaa siihen. Tämä ennustettavuuden meneminen, näköalattomuus, vaivaa ehkä kaikkein eniten tällä hetkellä, ja minun on vaikea uskoa, kun katsoo ulkoapäin riitelevää hallitusta, että tämän puolentoista vuoden aikana tulee tapahtumaan mitään erityistä. Piiput on selkeästi suunnattu jo tuleviin vaaleihin, ja nyt tämä puolitoista vuotta sitten vähän niin kuin ajelehditaan. Toivon, että hallitus tekisi jotain sellaista, [Puhemies koputtaa] joka parantaisi ihmisten luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

13.50 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. — Suomen julkisen talouden isossa kuvassa ne ongelmat ovat: ikääntyminen, matala tuottavuus, se, että meidän täytyy käyttää nyt paljon rahaa puolustukseen, ja tässä hetkessä tämä puuttuva luottamus, mistä täällä on ollut puhetta. Itse haluaisin kuulla hallitukselta, valtiovarainministeriltä, näihin konkreettisia, rakentavia ehdotuksia tällaisen olkiukkoilun sijaan, mitä tässä tämmöistä aika ylimielistä, taas kerran ihmeellistä pelottelua vaihtoehtoista on kuultu. Esimerkiksi tunnetusti meidän vaihtoehtobudjetissa sopeutetaan taloutta ihan siinä missä hallituskin, mutta fiksummin.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Ekonomisti Vesa Vihriälä kirjoitti hiljattain tästä kasvun ja jarrun problematiikasta, johon pääministerikin on viitannut, että siinä olisi olennaista kustannustehokkuus toimissa. Olisin kysynyt hallitukselta: Mitä mieltä olette julkisen talouden näkökulmasta kustannustehokkaista toimista, kun puhutaan teidän yritystukipolitiikasta, yhteisöveron alennuksesta tai polttoaineen verotuksesta? Ovatko ne kovin kustannustehokkaita tapoja toisaalta edesauttaa kasvua tai sopeuttaa julkista taloutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

13.51 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen linja tulee kyllä tässä ensi vuoden talousarviossa aivan kristallinkirkkaaksi: pienituloisilta suomalaisilta, kaikista köyhimmiltä leikataan, ja samalla kaikista suurituloisimmat saavat moajan veronalennuksen. Tässä kiteytyy hallituksen poliittinen arvovalinta.

Arvoisa puhemies! Pienituloisilta leikkaamista perustellaan tietysti taloudellisella pakolla. Perustelu ei kuitenkaan kestä vettä, kun samaan aikaan kaikista suurituloisimmille annetaan suuret veronalennukset ja yhteisöveron alennusta kaavaillaan vuodelle 27. Pienituloisilta ja julkisista palveluista leikkaaminen ei myöskään ole oikaissut julkista taloutta, joka uppoaa yhä vain syvemmälle. Leikkaukset ovat vähentäneet ostovoimaa ja kysyntää ja syventäneet tunnelmia, ja nämä ovat osaltaan pitkittäneet taantumaa ja nujertaneet kasvua.

Arvoisa puhemies! Vaikuttaa siltä, että uusimmilla rasistisilla tempauksilla perussuomalaiset yrittävät kääntää huomiota pois pienituloisilta leikkaamisesta ja hallituksen talouspolitiikan täydellisestä epäonnistumisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

13.53 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä täysin valtiovarainministerin näkemykseen siitä, että meidän rakenteellinen menotaso on aivan väärällä tasolla, ja siihen me kaikki tässä salissa olemme syyllisiä. Kyllä itseäni suoraan sanoen hätkähdytti, kun luin Valtiokonttorin sivuilta, että me otamme tänä vuonna uutta velkaa yli 47 miljardia. Kun me tiedämme, että valtion lainamarkkinoilla korot ovat tietyistä syistä nousseet, niin ne viimeiset velat, mitä me pantiin liikkeelle, saatiin kolmen prosentin korolla, ja jos alkaa velkataso olla 200 miljardia, niin 2 x 3 alkaa olla kuusi miljardia pikkuhiljaa, ja kun pannaan siihen pakolliset puolustusmenot, osittain pakolliset sotemenot, niin silloin me ollaan tultu tilanteeseen, että ei niinkään pitäisi syytellä toisia vaan ruveta miettimään, mitä valtion toimintoja me voimme niin sanotusti alasajaa. Mitä me teemme ja minkä takia teemme? Hyötyvätkö ihmiset niistä? Hyötyvätkö veronmaksajat näistä? Tämä on se oleellinen juttu.

Se pienten purojen analyysi ja filosofia täytyisi ottaa käyttöön eikä aina miettiä isoja säästökohteita. [Puhemies koputtaa] Talous lähtee pienistä puroista, niistä tulee iso joki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt pääministerille vastauspuheenvuoro, viisi minuuttia, olkaa hyvä, ja sitten jatkamme debattia.

13.54 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Aloitetaan nyt tästä yhdenvertaisuus- ja rasismikeskustelusta niin, että yhtäkään ihmistä ei saa arvioida tai

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

arvostella hänen syntyperänsä, taustansa tai hänen erityispiirteensä vuoksi. Se ei yksinkertaisesti kuulu Suomeen. [Vasemmalta: Missä se nollatoleranssi!]

Mitä tulee sitten erinäköiseen naaman vääntelyyn, niin minusta se on typerää, ajattelematonta. [Veronika Honkasalo: Se on rasistista!] Sekään ei kuulu Suomeen. Se loukkaa ihmisiä, ja se on myöskin jossain määrin ollut isänmaalle vahingollista [Vasemmalta: Jos-sain määrin!] — Isänmaalle vahingollista. — Siksi tämä asia, niin kuin on sovittu, käsitellään eduskuntaryhmien välillä. Tässä päätöksessä pitää huomioida ne linjaukset, mihin me olemme yhdessä sitoutuneet.

Mutta valtion budjettiin: On totta, että Suomen talouden tilanne on vakava. Julkisen talouden tilanne on vakava. Meidän yksityisessä taloudessa on paljon toivoa, valtavasti potentiaalia. Siellä on hyviä uutisia. Olen luetellut niitä monta kertaa täällä — ehkä uusimman voisi todeta, eli Patrian kaupat, joita sinetöidään nyt Saksaan: miljardiluokan kauppa. Se on uusimpana. Eli siis reaalityaloudessa meillä on toivoa, uskoa, ja siihen perustan optimismini siitä, että kyllä Suomi pärjää, mutta meidän julkisen talouden tila on vakava, ja se ei nyt tule yllätyksenä.

Tämä oli tiedossa viime kaudella. Me sanoimme, että vaatii kaksi vaalikautta laittaa tämä asia kuntoon, vähintään. Me teimme silloin juuri niin kuin valtiovarainministeriö suostui, kuuden miljardin sopeutusohjelman. Kun valtiovarainministeriö tarkasti ennusteitaan, me teimme kolme miljardia lisää. Kun se tarkasti ennusteitaan, me teimme miljardin lisää. Nämä sopeutustoimet, jotka tulevat voimallaan voimaan sitten keskipitkällä aikavälillä, ovat edelleenkin, kyllä, valtiovarainministeriön arvioiden mukaan kymmenen miljardia, mutta tämä suhdanne on karannut alta ja sitä myötä myöskin meidän julkisen talouden tavoitteet, ja siksi velkaantuminen kasvaa. Sen suurin syy on se epävarmuus, mitä maailma tuo meille Suomeen. Jos Etlan tutkimuksen mukaan yli puolet suomalaisista uskoo, että Suomi on sodassa lähitulevaisuudessa ja tulevaisuudessa, niin kyllä se vaan vaikuttaa ihmisten mieliin. Se on aivan selvää, että meidän toimintaympäristömme vaikuttaa ja eniten Euroopassa.

Mutta emme me lähde siitä, että no, siellä on syy, ei tehdä mitään: me tehdään koko ajan. Tässä budjettiesityksessä ensi vuodelle tulee budjettitalouteen uusia säästöjä, 1,3 miljardia suoria säästöjä, lukemattomia kasvua edistäviä toimenpiteitä, investointeja ja monia niitä, millä rakennetaan tulevaa kasvua. Eli painetaan jarrua menoille, tiivistetään julkista sektoria, joka on päästetty porukalla paisumaan aivan liian suureksi vuosikymmenten aikana.

Me painetaan kaasua talouden kasvulle, mutta tätä työtä pitää jatkaa. Me emme anna periksi. Me teemme tämän hallituskauden loppuun töitä, ja seuraavan hallituksen — keitä siellä onkaan — on jatkettava. Kiitos siitä, että kaikki ovat sitoutuneet velkajarruun, se on muuten kova sitoutuminen. [Eduskunnasta: Ei ole! — Kokoomuksen ryhmästä: Lähes!] — Niin, tämä lähes: Vasemmistoliitto nyt ei ole velkajarrussa, mutta he ovat sitoutuneet EU-sääntöihin, ja ilmeisesti ne EU-säännöt tulevat olemaan kovemmat kuin se velkajarrun mukanaan tuoma, eli tervetuloa talkoisiin vaan. Odotan mielenkiinnolla leikkauslistoja myöskin sieltä vasemmalta laidalta. Veronkorotuksia kyllä löytyy.

Mutta me jatkamme työtä. Me emme anna periksi, emme anna. Me viemme säästöt maaliin. Me tehdään tarvittava, se, mikä on mahdollista tällä aikataululla, mutta sen lisäksi me teemme töitä jokainen päivä sen eteen, että me saadaan Suomeen investointeja. Päätös datakeskusten verotuesta oli hieno päätös. Viedään se maaliin, jotta saadaan ne isot investoinnit eri puolille Suomea liikkeelle, ja niin edelleen. Monia uusia investointeja pitää saada käyntiin.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Luodaan yhdessä uskoa ja toivoa. Jos meillä on kovia erimielisyyksiä siitä, miten sopeutus tehdään, niin ollaan edes yksimielisiä siitä, että Suomella on toivoa, meillä on loistavaa osaamista, huippuurityksiä. Tuetaan niitten kasvua, ja luodaan ihmisille työpaikkoja. Ja kun meillä on työpaikkoja, korkeampi työllisyys, niin me pystymme pitämään huolta meidän tärkeistä palveluista, hyvinvointiyhteiskunnan ytimestä ja heikommista ihmisistä. Siinä ei ole mitään oikotietä. Jos me emme jatka määrätietoista sopeuttamista, niin julkinen sektori ajautuu loputtomaan velkakierteeseen, josta se nyt on pystytty pelastamaan, vaikka velkaantumisen on liian voimakasta. Mutta on lähellä, että se lähtee käsistä, ja silloin me menetetään suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Siksi meidän täytyy jatkaa tiukkaa taloudenpitoa pitkälle tulevaisuuteen [Puhemies koputtaa] ja samaan aikaan uudistaa rakenteita niin, että Suomi kasvaa ja julkinen sektori on tehokas.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

13.59 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition päätehtävä on yrittää kaataa hallitus keinolla millä hyvänsä, jopa väittämällä, että hallitus kurjistaa pienituloisten oloja. Totuus on, että hallitus keventää työn verotusta 1,8 miljardilla kautensa aikana. Valtaosa tästä kohdistuu nimenomaan pieni- ja keskituloisiin. Se on oikeudenmukainen toimi ja vahvistaa kansalaisten ostovoimaa entisestään.

Lapsiperheille kohdistuu työtulovähennyksen lapsikorotuksen tuplaus, jonka johdosta esimerkiksi kolmen lapsen perhe maksaa vuonna 26 jopa 600 euroa vähemmän veroja. Hallitus keventää korkeimpia marginaaliveroasteita, joista myös suurituloiset hyötyvät. Tämä kevennys on kasvutoimi, joka tutkimuskirjallisuuden perusteella rahoittaa itsensä. Kevennyksestä huolimatta suurituloiset maksavat jatkossakin jokaisesta tienatusta lisäeurosta 52 senttiä veroja ja osallistuvat edelleen mittavasti hyvinvointivaltion pystyessä pitämiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

14.01 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä olisi monta vaihtoehtoa käyttää tämä kallis yksi minuutti, mutta haluan olla konkreettinen. Täällä on monta kertaa kuultu, että edellinen hallitus käytti niin valtavasti rahaa erilaisiin kohteisiin, mutta entä kun se leikkasi? Kerron kaksi konkreettista esimerkkiä:

Kesällä 2020 päätimme täällä parantaa vanhustenhuollon mitoitusta, ja sitä rahoitettiin osittain STM:n toimialan sisältä leikkaamalla 60 miljoonalla sairausvakuutuskorvauksia. Oi että sitä huutoa, kun silloinen oppositio — kokoomus etunenässä — täällä sanoi, että ei-hän tuollaisia leikkauksia missään nimessä saa mennä tekemään.

No, kului vuosi, ja sitten oli tilanne, jossa päätimme hieman viivästyttää sitä 0,7:n mitoituksen toteutumaa sieltä 0,65:stä. Säästö oli 45 miljoonaa. Perussuomalaiset äänestivät silloin sen suuremman, kalliimman vaihtoehdon puolesta. Eli kyllä viime kausi oli hyvin pitkälti sitä, että oppositio laittoi koko ajan lisää menoja siihen, jos me teimme jotain, ja vastusti niitä leikkauksia, joita me teimme. Tämä on totuus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

14.02 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä tuntuu myös hallituspuolueiden taholta vallitsevan hyvin laaja yhteisymmärrys siitä, että se kuuluisa, tuntematon talouskasvun jarru, se on nimenomaan luottamuksen puute ja tarkemmin arvioituna nimenomaan erityisesti tavallisten keskituloisten luottamuksen puute, mikä näkyy esimerkiksi säästämisasteen nousuna, ja yrityspuolella erityisesti pienten ja keskisuuren yritysten luottamuksen puute. Tätäkin tilannekuvaa vasten on vaikea ymmärtää, miksi hallitus ei käytä riittävästi aikaa, toimenpiteitä ja resursseja nimenomaan näiden ryhmien luottamuksen palauttamiseen, ja siksi keskustan vastalauseessa keskitytään nimenomaan näiden ryhmien luottamuksen palauttamiseen. Tätä vaihtoehtoa ja tätä keskustan linjaa edustaja Kontu ryhmäpuheenvuorossa erinomaisesti esitteli. Hyvä hallitus, tarttukaa näihin keskustan esityksiin. Uudistakaa yritysverotusta Viron veromallin suuntaan, parantakaa yrittäjävähennystä ja kohdistakaa ne veronkevennykset roimemmin sinne tavallisille keskituloisille suomalaisille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

14.03 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kovasti hallituspuolueen jäsenet yrittävät vakuutella, että lapsiperheiden asema paranee. En tiedä, oletteko te itse tutustuneet näihin hallituksen tekemiin leikkauksiin ja esityksiin, kun arviointi on ihan selkeä, että meillä 32 000 uutta lasta tippuu köyhyyteen. Siis nimenomaan meillä on valtava määrä niitä lapsiperheitä, missä tulot vähenevät. Esimerkiksi työttömyysturvan lapsikorotus on poistettu. Eli työttömien perheiden lapset joutuvat tulemaan toimeen entistä vähemmällä. Te leikkaatte toimeentulotuesta. Te olette poistaneet suojaosat, jotta edes siitä pienestä ansiosta, mitä pystyisi tekemään, siitäkään ei ole hyötyä näille työttömille perheille. En tiedä, tiedättekö te, mitä päätöksiä te olette tekemässä, sillä tämä teidän väitteenne, että näillä päätöksillä lapsiperheiden asema, kaikkien lapsiperheiden asema, tässä maassa paranee, ei pidä paikkaansa. Päinvastoin te olette unohtaneet ne kaikkein köyhimmät perheet ja ne kaikkein köyhimmät lapset. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.04 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut totaalisesti kaikilla tasoilla. Työttömyys kasvaa ennätystahtia, samoin velka, luottamus rapautuu, eriarvoisuus syvenee. Piti tulla satatuhatta uutta työllistä, tuli hallitus, joka rypee rasismiselkkauksesta toiseen. Kun perussuomalaiset ovat pettäneet kaikki vaalilupauksensa tavallisille suomalaisille, puolueella ei ole enää mitään muuta vaihtoehtoa kuin jatkuvasti kylvää rasismia ympärilleen ja huutaa oravaa apuun.

Arvoisa puhemies! Noteerasin tässä aikaisemmin, että kun edustaja Mikkonen täällä nosti tuoreimman rasismiperformanssin esille, pääministeri pudisteli päätään ja naureskeli. Eli sekö on se vakavuuden taso, jolla tähän uusimpaan rasismiselkkaukseen suhtaudutaan? Nyt jopa Lapin turismiyrittäjät, Anders Adlercreutz, vetoavat meihin kansanedustajiin, että tälle pitää saada loppu. Tässä on kyse nyt myös taloudesta. Tämä uutinen on levinnyt jo Suomen rajojen ulkopuolelle. [Puhemies koputtaa] Kyse on meidän aasialaistaisista lapsista ja nuorista ja asiantuntijoista. [Puhemies: Aika!] Kuinka kauan te annatte tämän jatkua?

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

14.06 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Den här debatten under de här några timmarna har bevisat väldigt tydligt vår situation och den lägesbild som finns kring vår ekonomiska situation, och den är mycket krävande. Men i den här budgeten finns också positiva inslag då det gäller till exempel stöd för lärande och också baskunskapernas förbättring, så som det har varit under hela den här periodens gång. Vi behöver tilltro så att våra företag och våra invånare investerar, precis som det har kommit fram här.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on yleisesti käyty tilannekatsausta läpi, ja huomaa todella hyvin tätä vastakkainasettelua. Kysynkin: onko meillä varaa luoda tätä vastakkainasettelua vielä enemmän tässä maassa? Ehkä nyt just tämä velkajarru ja se työ osaltaan tuovat meidät lähemmäksi toisiamme. Ei me haluttaisi tehdä tätä, mutta kun on vähän pakko.

Haluan vielä sanoa sen, että joskin meillä työttömyysaste on korkeammalla nyt kuin mitä moneen moneen vuoteen, niin on kyllä Suomessakin alueita, [Puhemies koputtaa] missä työllisyys on hyvä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

14.07 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuo edustaja Lindénin esimerkki tarkoitti sitä, että momentilta momentille siirrettiin rahoja, ei niinkään leikattu. Mutta kyllä, edellinenkin hallitus leikkasi noin ehkä 200—300 miljardilla suoraa leikkauksia. Tämä hallitus on tehnyt niitä viisi—kuusi miljardia eli 20—30-kertaisen osuuden, ja se on realismia myös ensi hallituskaudella.

Arvoisa puhemies! Ehkä se suurin ero on tässä, että meille jokainen palkansaaja on ahkera suomalainen työntekijä. Teille se ei ole. Te verottaisitte enemmän tiettyjä ryhmiä. Tai sitten yrittäjyyttä: jos puhutaan yrittäjyydestä, te haluaisitte iskeä sinne vielä veromoukarilla lisää. Tämä on se suurin fundamentaalinen ero hallituksen ja opposition välillä. Te annatte veronkorotuksia tietyille ryhmille palkansaajista, jotka ovat ahkeria suomalaisia työntekijöitä, tai sitten te haluatte jostain syystä verottaa suomalaisia yrityksiä vielä enemmän. Ei se maa näin nouse. Siis Suomi tulee nousemaan työllä ja yrittämisellä — työllä ja yrittämisellä. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

14.08 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli hyvin helpottava tieto, [Sinuhe Wallinheimo: Kaikki palkansaajat, kyllä, juuri näin!] että edustaja Wallinheimo totesi, että teillä kaikkien palkansaajien ahkeruus on sellaista, jota te haluatte tukea, ja ulotatte veronkevennykset kaikille.

Arvoisa puhemies, tämä oli merkittävä uutinen. Nimittäin tähän tarkoittaa sitä, että nyt tässä salikäsittelyssä hallituksen verolinjaa tullaan korjaamaan. Jos toimimme niin kuin edustaja Wallinheimo tässä lupasi, niin silloinhan se tarkoittaa sitä, että me tulemme korjaamaan sen hallituksen päätöksen, että 2 000 euroa ansaitsevan myyjän verotus ensi vuonna kiristyy, tai kun se järjestäytynyt opettaja tai insinööri ei kostu näistä hallituksen veronkevennyksistä mitään. Silloinhan se tarkoittaa sitä... Uskon, että sieltä edustaja Wallinheimo ja toivottavasti moni muukin alkaa tukea näitä oppositiosta esitettyjä linjauksia. Täällä

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

on useita linjauksia hiukan eri painotuksin, mutta meidän arvovalintamme on se, että nimenomaan tavallisille suomalaisille, joiden parissa nyt näkyy tämä luottamuslukko, jonka te olette aiheuttaneet, pitää saada arkeen hiukan helpotusta. Tämä oli hyvä uutinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen

14.09 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää pääministeriä hänen varsin selväsanaisesta kannanotostaan tähän, hänen sanojensa mukaan, isänmaalle haitalliseen rasismikohuun. Pidän selvänä, että tämän pääministerin kannanoton jälkeen pitää tulla jatkotoimia, joilla varmistetaan, että vastaavaa rasismisekoilua ei tässä maassa jouduta enää katselemaan hallituspuolueiden johtohahmojen suunnalta.

Moni kokoomusedustaja haluaa jatkaa keskustelua veromuutosten vaikutuksista. Minäpä lainaan tätä aamuista sanomalehtijuttua, jossa todetaan, että Veronmaksajain Keskusliiton arvion mukaan alle 2 000 euron kuukausipalkalla verotus siis kiristyy. [Puhujan mikrofonin sulkeutuu — Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Mikrofonin] — Jos saan jatkaa puheenvuoron loppuun. — Minkä takia verotus pienituloisilla kiristyy? No sen takia, kun hallitus käytti jo kaikki rahat suurituloisten verotuksen helpottamiseen ja keventämiseen, koska jos kuukausitulot ovat 20 000 euroa, niin silloin hallitus katsoo tarpeelliseksi keventää verotusta yli 8 000 eurolla vuositasolla. Tämänpä takia sinne pienituloisille ei sitten niitä veronkevennyksiä enää riittänytkään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.11 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miksi keskusta kohdentaisi veronalennukset nimenomaan keskituloisiin suomalaisiin? Sen takia, että Euroopan komissiokin kiinnitti huomiota siihen, että meitä vaivaa taloudessa, tässä ahdingossa, nimenomaan kuluttajien epäluottamus tulevaisuuteen ja se, että ei ole varaa keskituloisilla kuluttaa. Kun katsoo tätä taulukkoa, mihin on viitattu, niin jos 2 400 euroa tienaa kuukaudessa, saa ensi vuonna enintään 90 euroa lisää, ja sen sijaan, jos tienaa 10 000 euroa kuukaudessa, saa 20 kertaa enemmän eli 1 880 euroa.

Nyt kysyn valtiovarainministeri Purralta: miten arvioitte, että jos tämä 2 400 euroa tie-naava saisi hieman enemmän lisää, kohdennettaisiin sinne niitä veronalennuksia, niin menisivätkö ne todennäköisimmin kotimaiseen kulutukseen hyödyntämään meidän paikallista yritystoimintaa, saataisiin talouden pyörät pyörimään, vai menevätkö todennäköisesti tällaisen suurituloisen suuret veronalennukset kulutukseen? No ei tietenkään, me tiedämme, että ei mene. Meillä on rahastosäästäminen, rahastosijoitukset aivan ennätystasolla Suomessa, kun veronalennukset ohjataan niille, joilla ei ole kulutustarpeita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

14.12 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontu esitti ryhmäpuheenvuorossaan ihmisten hänelle esittämän kysymyksen, mielestäni aika hyvän kysymyksen, että miksi tässä salissa niin paljon riidellään. Yksi syyhän on se, että täällä on paljon tahatonta mutta myös tahallista väärinymmärrystä ja tahallista liioittelua. Esimerkiksi edustaja Mikkonen, edustaja Lindtman ja edustaja Oras Tynkkynen esittivät, että hal-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

lituksen veronkevennykset olisi kohdennettu vain suurituloisille, vaikka 1,6 miljardin euron veronkevennyksistä 1,2 miljardia kohdennetaan pieni- ja keskituloisille. Pitää puhua totta eikä välittää tietoa, joka ei pidä paikkaansa. Toisaalta myöskin jätetään tarkoituksella vääränlainen kuva hallituksen tekemisestä, kuten edustaja Jokelaisen puheenvuorossa, jossa hän väitti, että hallitus tahallaan jättää heitteille vanhukset ja lapset.

Arvoisa puhemies! Muistuttaisin tämän salin vasenta laitaa Vasemmistoliiton edesmenneen kansanedustaja Outi Ojalan useasti esiin tuomasta ajatuksesta, että terve kansantalous on köyhän paras ystävä, erityisesti terve valtiontalous, [Puhemies: Aika!] ja sen takia tämä hallitus on tehnyt 10 miljardin euron sopeutuksia. [Puhemies: Aika!] Arvoisa puhemies! Kysyisin valtiovarainministeriltä: [Puhemies: Arvoisa edustaja, aika on minuutti, ja nyt on 1,20!] mitä muutoksia, parannuksia on tehty, että... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rydman.

14.13 Wille Rydman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus joutuu ottamaan velkaa ja isoilta osin sen johdosta, että edellisten hallitusten aikana kertyneiden valtionvelkojen korot ovat nousseet niin merkittävästi, että pelkästään niiden korkomenojen maksamiseen joudutaan ottamaan miljardiluokalla velkaa joka vuosi. [Aki Lindén: Kokoomus on ollut eniten viime hallituksissa!] — Minä en tiedä kokoomuksen asioista, edustaja Lindén.

Sitten mitä tulee tähän yleiseen tilanteeseen, missä hallitus joutuu toimimaan, niin hallituksellahan on haastava urakka siinä, että yhtäaikaaisesti pitää vakuuttaa luottoluokittajat siitä, että Suomea edelleenkin kannattaa lainoittaa, mikä edellyttää tietystikin menosopeutuksia, ja toisaalta pitää ruokkia kasvua, mikä sitten taas edellyttää oikein kohdennettuja panostuksia. Ja juuri näin hallitus on tehnyt: käyttänyt yhtä lailla veroruuvia kuin sitten toisaalta panostanut myöskin tutkimukseen, kehitykseen ja koulutuspuoleen, mikä ruokkii kasvua. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Koulutuksesta on leikattu!]

Mutta haluaisin kysyä hallitukselta: Miten vaikuttaisi talouskasvuun se, jos toimittaisiinkin hallituksen politiikan asemasta sen mukaisesti kuin mitä oppositio esittää, [Puhemies koputtaa] eli tehtäisiin merkittäviä veronkiristyksiä [Puhemies: Aika!] ja hallituksen uudistusten perumisia? Kuinka se vaikuttaisi luottoluokitukseemme ja talouskasvuun?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.15 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllä tilanne on paitsi vakava myös hyvin surullinen, sillä tosiasia on se, että ennätysmäärä ihan tavallisia suomalaisia ja perheitä kokee nyt tällä hetkellä, joulun alla, suurta hätää nimenomaan massatyöttömyyden ja taloudellisen ahdingon takia. Ja se on myös fakta, että tämä hallitus ei ole onnistunut rakentamaan luottamusta. Talous ei kasva, ja ihmiset, jotka vielä pystyisivät kuluttamaan, eivät uskalla sitä tehdä, koska he pelkäävät, kuten on tuotu esille, lamaa, sotaa ja työttömyyttä. On fakta sekin, että tämä suunta ei käänny, kun luottamus loppuu. Suomi ei kestä politiikkaa, hyvä hallitus ja edustaja Wallinheimo, jossa vain osa pärjää, jossa vain varakkaat pärjäävät. Arvoisat ministerit, onko hallituksella valmius tarkastaa kurssia ennen kuin on liian myöhäistä? [Vasemmistoliiton ryhmästä: On jo liian myöhäistä!]

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen. [Tuomas Kettunen: Tuli kuin tilauksesta!]

14.16 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Lindén, nämä ovat kallisarvoisia minuutteja. Nimittäin tämänkin minuutin aikana Suomi velkaantuu 20 000 euroa, ja täältä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä sivulta 9:hän se nähdään, että ensi vuoden loppuun mennessä meillä on velkaa 198 miljardia. Tänä vuonna se lähes 18 miljardia otetaan velkaa. Ensi vuonna valtio velkaantuu 9,4 miljardia euroa ja velkaantuisi 11,7 miljardia euroa, ellei otettaisi tätä pikavippiä, 2,3 miljardia euroa, sieltä Valtion asuntorahaston suunnalta.

Puhemies! Puheenvuoroni otin vain sen vuoksi, että kun tässä edustaja Wallinheimo totesi, että yrittäjyydellä saadaan talouskasvua, ja edustaja Vähämäki toi esille, että talouskasvulla saadaan tämä velkasuhde vakautumaan, niin minä kysyn: minkä takia te teette semmoista veropolitiikkaa, joka luo epävarmuutta yritysten suuntaan, muun muassa tämä kaivosvero? Valtiovarainministeri Purra, vastatkaa, miksi te teette tällaisen veron, joka sysää meidän kaivoksia ensi vuonna ahtaaseen tilanteeseen ja luo ennen kaikkea epävakautta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

14.17 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyystilanne on Suomessa hälyttävä, ollaan 90-luvun lamavuosien tasolla. Hallituksen työllisyystoimet eivät kuitenkaan ole riittäviä, oikeastaan ne ovat monilta osin jopa haitallisia, kuten työttömyysturvan suojaosien lakkauttaminen ja isot leikkaukset kotouttamiseen.

Valtiovarainministeri Purra peräänkuuluttaa, että maahanmuuton pitää olla taloudellisesti kannattavaa, mutta samaan aikaan laitatte kapuloita rattaisiin minkä vaan ehditte. Kielemme oppimiseen tulee leikkauksia, kotoutumiseen tulee leikkauksia, ammatilliseen koulutukseen leikkauksia, ja sitten vielä lietsotte toisten halveksuntaa ulkonäön perusteella.

Me tarvittaisiin lisää työllisyystoimia, me tarvittaisiin lisää kilpailukykyä, uskottavuutta kansainvälisesti. Mitkä ovat ne toimet, joita hallitus tekee?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

14.18 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on keskittynyt sosiaaliturvaleikkauksiin. Se ei toimi. Ei ole yllätys, että Suomi on joutunut EU:n talouden tarkkailuluokalle mutta myös sosiaalisen eriarvoisuuden tarkkailuluokalle. Työttömyys kasvaa, palveluita karsitaan, köyhyys lisääntyy. Työttömyys on hälyttävällä tasolla, mutta hallitushan on leikannut kasvun eväät. Ammattikouluista ja aikuiskoulutustuesta on leikattu, korkeakoulujen perusrahoitusta te leikkaatte, kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia on karsittu. Köyhyys rikkoo lapsen oikeuksia. Erityisen haitallista köyhyys on pitkittyessään, ja nyt hallitus sysää 31 000 lasta lisää köyhyyteen.

Te leikkaatte toimeentulotukea ja jaatte potkulakeja, ja samaan aikaan te täällä sen siedätte kaiken maailman naaman venyttelyitä, joilla te peitätte oman epäonnistuneen talouspolitiikkanne. Eikö teitä hävetä, vielä joulun alla?

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

14.19 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen kasvun suuri potentiaali on teollisuuden vihreässä siirtymässä. Tässä on satojen miljardien eurojen mahdollisuus, ja hankkeita on vireillä Kotkasta Kokkolaan. Kyse on uusista työpaikoista, alihankintaurakoista ja verotuloista. Samalla se on kaikkein tehokkaimpia keinoja hillitä ilmastonmuutosta. Siirtymän vauhdittamiseksi hallitus sujuvoittaa luvitusta, ottaa käyttöön vihreän siirtymän verokannustimen ja panostaa tutkimukseen ja kehitykseen. Vihreän siirtymän edellytys on myös se, että meillä on puhdasta kotimaista sähköä riittävästi, ja siksi hallitus edistää uuden ydinvoiman rakentamista Suomeen. Tarkoituksena olisi saada vähintään yksi iso ydinvoimalainvestointi. Ministeri Marttinen, miten tärkeänä näette työllisyyden ja kasvun kannalta, että vihreä siirtymä toteutuu mahdollisimman laajasti Suomessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Paasi.

14.20 **Martin Paasi kok** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Täällä salissa kun kuuntelee tätä keskustelua, niin ei voi kuin ihmetellä tätä tietynlaista älyllistä epärehellisyyttä. Tämä vissiin kuuluu tähän politiikan lajiin, mutta siitäkin huolimatta kyllä ihmetyttää. Toisaalta pitäisi leikata ja toisaalta ei pidä leikata. Totuus on kuitenkin se, että meidän on pakko leikata juoksevia menojamme, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Se on valinta!] koska niitä maksaa yhä harveneva määrä lapsia, tulevaisuuden sukupolvia, ja yhtä lailla meidän pitää luoda edellytyksiä kasvuille. Normaalisti kun puhutaan tällaisesta syklisestä taloudesta, niin kun menee hyvin, jarrutetaan vähän, ja kun menee huonosti, painetaan vähän lisää kaasua. Edellisessä hallituksessa painettiin kaasua suoraan ylämäkeen. Sen takia tämä Orpon hallitus on ollut tällaisissa ongelmissa.

Onneksi on kuitenkin tehty 601 kappaletta kasvuun tähtäävää päätöstä — mieltikää, 601 kappaletta. [Puhemies koputtaa] Luin ne ääneen, ja siinä meni kaksi tuntia 45 minuuttia. Se löytyy Paasipodista. Suosittelen teille kaikille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

14.22 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun suomalaisten tulevaisuudenusko on romahtanut ja suomalaiset säästävät pahan päivän varalle, on lohdutonta, että taas kerran Orpon—Purran hallitus kahlaa syvällä rasismikohussa. Oli kuitenkin hyvä kuulla pääministerin puheenvuoro tässä hieman aiemmin. Hän käytti väkevän ja tärkeän puheenvuoron, jossa hän totesi, että tämä ilveily on ollut isänmaalle vahingollista. Hän myös selkeästi viittasi siihen, että eduskuntaryhmät tulevat käsittelemään tämän asian ja että tässä on toimittava kuten on sovittu. Kysymys kuuluu nyt teille, valtiovarainministeri Purra: Onko myös teidän mielestänne tämä pueriili toiminta isänmaalle vahingollista, ja tuletteko te toimimaan sen mukaan kuin pääministeri tässä aiemmin eduskunnalle kuvasi? Mikä on teidän toimintanne nyt tässä tapauksessa? Valtiovarainministeri Purra, saammehan teiltä vastauksen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

14.23 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä aiemmin käytettiin perussuomalaisten taholta puheenvuoro, että hallitus ”muka” kurjistaa pienituloisten oloja. Tuossa matkalla tänne lueskelin paikallislehden uutisen, jossa kerrottiin, että nyt joulun alla seurakunnan diakoniatyölle on tullut yli 20 prosenttia enemmän avustushakemuksia jouluavustuksiin liittyen. Siellä korostuu tämä lapsiperheköyhyys joulun alla, mutta myöskin monella lapsettomalla työikäisellä ja ikäihmisellä on tiukkaa. Tässä jutussa kerrotaan: ”Avustushakemuksissa on näkynyt ihmisten talouden ja elämän tiukentuminen, sillä tukiin on tullut leikkauksia ja kiristyksiä. Niillä, joilla on ollut tiukkaa, on nyt vielä tiukempaa. Myös työssäkäyvien elämä on käynyt ahtaammaksi, varsinkin niille, jotka ovat tehneet päätöksiä. Heiltäkin on hävinnyt suojaosuuksia.”

Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri on aiemmin todennut, että keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia, ja valtiovarainministeri Purra, te olette todennut, että pienituloisilta leikkaaminen ei teille käy. [Puhemies koputtaa] Mikä teidän viestinne on nyt näin joulun alla näille ihmisille, jotka joutuvat turvautumaan avustuksiin ja ruoka-apujonoihin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

14.24 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen toiminnasta päällimmäinen vaikutelma on lupauksen pettäminen, ainakin mitä itäiseen Suomeen tulee. Meillä on tilanne, että paljon on luvattu mutta vähän on saatu. Omassa kotimaakunnassani Etelä-Karjalassa on tulossa synkät ajat: jopa 18 prosentin työttömyysasetta on ennustettu. Etelä-Karjala on maakunta, joka on kiistatta kärsinyt kaikkein eniten tästä geopolitiisesta tilanteesta, ja nyt sitten hallituksen lupaukset ovat näyttäytyneet lähinnä negatiivisina. Aluekehitysrahat on viety muualle ja vain pieni osa niistä sitten palautettu. Karjalan radan kaksoisraideinvestointi on ollut jopa hallitusohjelmassa, mutta silti sitä ei olla toteuttamassa, ja nyt viimeisimmäksi sitten hyvinvointialueemme kärsii kaikkein eniten tästä soterahoitusmallin sekavuudesta.

Nyt todellakin vihdoinkin kaivattaisiin tulevaisuudenuskoa ja toivoa myös Etelä-Karjalaan ja koko itäiseen Suomeen. On esitetty muun muassa tätä erityistalousaluepilottia, ja olisi tärkeää kuulla nyt näitä konkreettisia toimia: ollaanko tätä pilottia toteuttamassa tämän hallituskauden aikana, ja onko näitä aiemmin jo luvattuja investointirahoja [Puhemies koputtaa] muun muassa Karjalan raiteeseen tulossa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

14.26 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkky-nen viittasi puheessaan työperäiseen maahanmuuttoon Aasiasta ja viimeaikaisiin kuvakohuihin. [Vasemmalta: Niinpä!] Siitä samaa mieltä, että emme näitä kyllä kaipaishi ja täällä olisi tärkeämpääkin tekemistä.

Tulen Pohjanmaalta, Suomen viennin hermokeskuksesta, josta yritykset käyvät kauppaa lähes kaikkialle maailmaan. Kaikkien kanssa tullaan toimeen, Suomi kun elää viennistä. En usko, että yksittäiset kohut heikentävät Suomeen töihin muuttoa, mutta varmaa on, että ne eivät paranna meidän maakuvaamme tai tue yritystemme vientiponnisteluja, Suomi kun elää viennistä. — Kiitos. [Vasemmalta: Juuri näin! Erinomainen puheenvuoro! Totta joka sana!]

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

14.27 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Helsingin juutalainen seurakunta saa 90 000 euroa niin sanottuja joululahjarahoja turvallisuuden varmistamiseen. Mielestäni on nyt hyvä, että tällainenkin huomio siellä on tehty. Olette varmaan huomanneet, että jonkinlainen joukkoampuminen on tapahtunut Australiassa. Sillä lailla haluan muistuttaa, että meidänkin on otettava juutalaisen vähemmistön turvallisuus vakavasti.

Äsken edustaja Holopainen sanoi, että soterahoitusmallin sekavuus on yksi ongelma siellä Itä-Suomessa. Satutteko muistamaan, kuka sen rahoitusmallin on tehnyt? Sillä lailla haluaisin huomauttaa. [Markus Lohi: Perussuomalaiset!]

Ja sitten kun täällä joku puhuu jostakin naaman vääntämisestä tai ilveilystä, niin muistakaa nyt kuitenkin, että varmastikin — ainakin minä käsitän niin — ne, jotka ovat naamaa vääntäneet, ovat halunneet tukea sitä missiä, joka mielestäni aiheettomasti erotettiin omasta tehtävästään. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Voi hyvää päivää! — Sellainen hallituskumppani!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, poissa. — Edustaja Lyly.

14.28 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn myös sotes-
ta. Meillä Pirkanmaan hyvinvointialueella ulkopuolisia ostoja tehdään 1 200 miljoonan euron edestä vuositasona. Se on kymmenen prosenttia Suomen sotehankinnoista, noin suurin piirtein. Yhden jäänmurtajan hinta olisi noin 600 miljoonaa. Eli Pirkanmaalla ostetaan joka vuosi kahden jäänmurtajan verran palveluja, ja hyvinvointialueet ostavat vuodessa palveluja 20 jäänmurtajan verran. Voi kysyä, kuinka hyvin hyvinvointialueet onnistuvat tässä hankintatoimissaan ja miten se vaikuttaa jatkossa hyvinvointialueitten tilanteeseen, se kun on kuitenkin valtavan iso toimenpide myöskin Suomen julkiseen talouteen, koska siinä niitä hankintoja tehdään tuo 12 miljardia ja sen valtio rahoittaa. Siitä haluaisin nyt kysyä ministeri Juusolta tai ministeri Purralta: miten hyvinvointialueet onnistuvat näissä hankinnoissaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

14.29 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edellisessä ammatissani toimittajana olen totta kai tottunut kuuntelemaan poliitikoilta kaiken maailman huttua ja höttöä, mutta täytyy sanoa, että nyt kun itse olen tässä salissa, niin jonkinlainen hurskastelun maailmanennätys kyllä läsähti korvilleni, kun SDP:n Räsänen täällä hurskastelee, että Orpon hallitus on epäonnistunut kaikissa talouspolitiikan tavoitteissaan, [Vasemmiston ryhmästä: No näinhän se on!] kun juuri SDP:n johdolla edellinen hallitus laiminlöi täysin finanssipoliittiset säännöt, heitti kehykset roskakoriin. Jäikö, edustaja Räsänen, huomaamatta, että Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ja komissio nimenomaan kiittelevät hallitusta näistä sopeutustoimista? Käykää lukemassa, jos ette ole huomannut. Te jätitte velkarahan ja velkahanan lorisemaan sepposen selälleen. Kasvatitte menoja 41 miljardia, [Vasemmiston ryhmästä: Tehän otatte velkaa enemmän!] josta leijonanosaa kului muihin kuin pandemiaan ja sodan aiheuttamiin kuluihin, pysyvistä menoista puhumattakaan. Kertokaapa nyt, edustaja Räsänen: Onko teidän edellisellä hurlumhei-me-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

ningillä mitään tekemistä sen kanssa, että jouduimme EU:n alijäämämenettelyyn? [Puhemies koputtaa] Onko mitään tekemistä sen kanssa, että maksamme korkoja ensi vuonna yli 3,2 miljardia, kohta 5 miljardia? [Puhemies: Aika!] Onko teillä vastuuta tästä, vai syytättekö vain meitä? [Joona Räsänen: Voitte jatkaa vaikka koko päivän!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

14.31 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin voinut antaa edustaja Päivärinnalle kyllä vähän tasoitusta tässä vielä lisää. Kun te nyt aloititte puolustamaan Orpon hallituksen tuloksia, niin ainoa, mitä te keksitte, oli se, että nekin ovat siis edellisen hallituksen vika. [Susanne Päivärinta: Päinvastoin!] Eli jos ei nyt yhden yhdellä argumentilla pysty puolustamaan oman hallituksensa politiikkaa, niin sitten ei kannata kyllä tähän keskusteluun yleensä lähteä.

Mutta, arvoisa puhemies, kun nyt todella näistä tuloksista puhutaan, niin edelleen: jos kaikki päätökset ovat olleet oikeita, niin miten ihmeessä tulokset voivat olla näin huonoja? Eihän tässä nyt tarvitse kovin suuri ydinfyysikko olla, että ymmärtää, että te olette tehneet toimenpiteitä, teillä on ollut erilaisia tavoitteita niillä toimenpiteillä, mutta tulokset ovat aivan sysihuonoja. Näinhän se on. Tämmöisessä tilanteessa voidaan jokainen varmaan ymmärtää, että no, näin välillä käy, mutta se pitäisi, hei, pystyä myöntämään.

Arvoisa puhemies! Itse asiassa aika kuvaavaa on se, että kun näistä säästöistä puhutaan, niin tosiasiassa siis suomalaiset kuluttajat ovat säästäneet pankkitileilleen vuodessa enemmän kuin tämä hallitus koko kautensa aikana. Pitäisiköhän tälle luottamuslukolle nyt jostain tehdä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

14.32 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Räsänen puheenvuoro oli malliesimerkki siitä, että ongelmien luetteleminen tässä salissa ja ylipääntensä politiikassa on helppoa. Samoiten on myös arvosteleminen helppoa. Sen sijaan toimivien ratkaisuiden kertominen näyttää olevan hyvin vaikeata oppositiolle.

Edustaja Räsänen, te istutte velkatyöryhmässä ja tiedätte varsin hyvin sen, että asiantuntijat ovat sitä mieltä, että Suomen suurin ongelma on julkisen sektorin paisuminen pullataikinan kaltaisesta tässä maassa viimeisten vuosien aikana. Sille ei ole tehty yhtään mitään, ja nyt kun me yritämme sitä laittaa hieman parempaan kuntoon, niin mitään muuta ei tule kuin arvostelua. Ei yhden yhtä ratkaisua kertoa, miten saisimme meidän julkista sektoria pienemmäksi. Sen lisäksi, kun puhutte tästä, että ovatko meidän ratkaisut oikeat, niin kertokaa joku ratkaisu, millä te vastaisitte Venäjän uhkaan. OECD ja komissio ovat sitä mieltä, että Suomen taloutta vaivaa Venäjä, Venäjä ja Venäjä. Siihen en ole kuullut teiltä yhden yhtä ratkaisua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että käydään keskustelua, ja hyvä, että käydään keskustelua myös SDP:n verolinjasta. Siitä haluaisin sanoa sen, että toisin kuin täällä puheenvuoroissa väitetään, meidän verolinjassamme pieni- ja keskituloiset voittavat.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Mutta mitä tulee hallituksen verolinjaan, edustaja Wallinheimohan täällä nyt kertoi toden totta sen hyvän uutisen, että nyt sitten hallitus aikoo muuttaa omaa linjaansa budjettikäsittelyssä. Täällä on viitattu siihen Aamulehden artikkeliin, jossa tänään Veronmaksajain Keskusliiton luvut kertovat, että esimerkiksi jos tienaa 2 000 euroa, niin jää pakkasen puolelle, miinus 30 euroa, 4 500 euroa tienaa plus 60 vuodessa ja sitten 15 000 tienaa 4 690. Tässä on tämä hallituksen linjanveto hallituksen veropolitiikassa. Toivoisin oikeudenmukaisuutta ja toivoisin myös sitä, että aidosti se tavallinen suomalainen, pieni- ja keskituloiset, voisi hyötyä.

Toinen, minkä haluan kertoa SDP:n verolinjasta, on se, että meillä valtaosa yrittäjistä voittaa. Me tukisimme pieniä ja keskisuuria yrittäjiä, ja meidän vaihtoehdossamme valtaosa yrittäjistä voittaa. Pieni- ja keskituloinen tavallinen suomalainen voittaa ja valtaosa yrittäjistä voittaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Virta.

14.34 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa turhauttaa todella moni asia, mutta ei vähiten se, että kun te kerotte täällä, miten tälle hallitukselle kaikki työ on yhtä arvokasta, niin miksi te sitten poistitte ne suojaosat. Tai mil-täköhän se puhe tuntuu nyt siitä yrittäjästä, joka laittoi firmansa kiinni vaikka sitten siitä Venäjän uhasta johtuen tai jostakin aivan muusta, eikä ole tänään töitä? Häntäkö lohduttaa se, että no, verot kevenevät kaikilla, kun ne eivät edes kevene? Entäs sillä sairaanhoitajalla? Loppuiko hänen työnsä arvostus teillä siinä kohtaa, kun hän jäikin työttömäksi? Ja siel-lä on ne viisi lasta, kun hän on tähän Suomeen tuottanut, toivonut ja saanut niitä lapsia, joi-ta te peräänkuulutatte, mutta nyt niillä lapsilla ei ole yhtään joulupakettia, kun vanhemmat ovat työttöminä, koska sotealueet leikkasivat, ja te vastaatte, että no, verot kevenevät. Kun ihmiset eivät valitse sitä työttömyyttä — he eivät valitse työttömyyttä, toisin kuin te annat-te ymmärtää — niin miltä heistä tuntuu tämä puhe, miten te kerotte, että ratkaisu on ve-ronkevennykset kaikille, jotka todellisuudessa menevät kaikkein rikkaimmille?

Ja kun ei muka ole niitä ratkaisuja. Täällä on 2,5 vuotta oppositio sanonut, että antakaa sitä lisääikaa alueille. Näitä hoitajia ei olisi tarvinnut irtisanoa, [Puhemies koputtaa] vaan toimintoja olisi voitu kehittää, he olisivat saaneet pitää työnsä, ja niissä perheissä ei tänä vuonna olisi ollut [Puhemies koputtaa] työttömyyttä ja köyhyyttä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

14.36 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katson kaupungin edustajana tätä kasvutilannetta ja kun olemme täällä keskustelleet opposition vaihtoehtoista, niin SDP on tämän hallituskauden alusta lähtien muistuttanut rakennus-alan tilanteesta. Me olemme esittäneet, että kannattaisi toimia, kuten on aikaisemmissa ra-kennusalan heikoissa suhdannetilanteissa toimittu niin finanssikriisin aikana, niin 90-lu-vun aikana, eli että elvytetään rakennusalaan valtion tukemalla asuntotuotannolla ja myön-netään korjausmäärärahoja, jotta saadaan tämä rakennusalan lasku taitettua. No, hallitus ei suostunut tähän SDP:n esitykseen tarttumaan vasta kuin nyt, aivan viime metreillä. Nyt me huomaamme, että tämä rakennusalan heikko suhdanne on levinnyt muuallekin yrityksiin, ja se aiheuttaa erityisesti täällä kaupunkiseudulla heikkoa kasvunäkymää, ja pelkäänpä, että aiheuttaa meille aikamoisen asumisen pommin tuleville vuosille.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

14.37 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on epäonnistunut kaikissa julkilausutuissa taloustavoitteissaan, joten ehkäpä teillä on tavoitteita, joita te ette halua mainostaa. Te olette kyllä onnistuneet, jos ja kun tavoite on ollut murtaa työntekijän asemaa, purkaa hyvinvointivaltiota ja tehdä köyhiltä rikkaille -luokkapolitiikkaa, ja kaikki tämä on tehty talouden, työllisyyden ja tasa-arvon kustannuksella, kymmenientuhansien uusien köyhien lasten kustannuksella. No, tasa-arvo ei tietenkään ole teille mikään prioriteetti, mutta viimeistään siinä vaiheessa, kun velkarahalla ollaan antamassa massiivista verolahjaa rikkaille tai kun velkasuhdetta yritetään parannella miinusmerkkisellä rahastokikkailulla, ei kyllä vastuullisesta taloudenhoidosta voi edes puhua. Tätä köyhiltä leikkaamista sitten peitellään sillä, että perussuomalaiset keskittyvät nolaamaan itsensä ja siinä samalla koko Suomen, ja milläpä muulla kuin rasismilla. Myös minä haluan vastauksen: hyväksyttekö te tämän täysin avoimen rasismin antamalla sen jatkua?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergqvist.

14.38 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Under de senaste åren har man i välfärdsområdena jobbat väldigt hårt för att skapa sig en ny vardag och ge den service som befolkningen har rätt till. Vi vet att det inte har varit helt lätt att göra det. Vi har några välfärdsområden som har klarat sig ekonomiskt väldigt bra, vi har de som har stora utmaningar, och sedan har vi flera tiotal områden som med hjälp av lite tilläggstid säkert kommer att klara av de uppgifter som de har. Tack till regeringen för att de har fått den här tilläggstiden. Det är välbehövligt, men det betyder nog också att vi behöver se över den här finansieringsmodellen i fortsättningen.

Hyvinvointialueet ovat tehneet kovasti töitä sen eteen, että saadaan talous kuntoon. Tiedetään, että monilta se onnistuu, mutta on paljon haasteita, ja on myös päivänselvää, että tämä rahoitusmalli tällä hetkellä ei palvele alueita parhaalla mahdollisella tavalla. On puhuttu siitä, että pitäisi käydä läpi vielä tämä rahoitusmalli. Onko mahdollista avata tämä vielä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.40 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhteiskunnassa pitäisi torjua ennakolta sitä, mikä myöhemmin maksaa enemmän yhteiskunnan palveluna. Se on kaikkein halvin julkisen talouden säästämismuoto. Palvelu, jota ei tarvita, ei synnytä kuluja. Tämä olisi myös kaikkien kannalta inhimillisesti ja taloudellisesti järkevää. Sen vuoksi, kun katsoo tätä meidän korkeata työttömyystilannetta, kasvavaa lapsiperheköyhyyttä ja muuta, voi kysyä, miten hallitus on katsonut tätä kehitystä tästä näkövinkkelistä, kuinka paljon tämä jälkihoitaminen maksaa, kun olisi voitu tehdä etukäteen toimenpiteitä. Nyt olisi pitänyt kouluttaa ihmisiä, että he eivät joudu työttömäksi työuran aikana, ja sitten työttömyyden aikana. Lapsiperheköyhyyttä nämä leikkaamiset eivät ole auttaneet yhtään. Siellä on mennyt huonompaan suuntaan, ja se maksaa meille paljon jatkossa. Toivoisin, että näitä laskelmia tulisi enemmän eteen, kun näitä asioita käsitellään. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

14.41 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä talousarvio perustuu vastuullisuuteen ja realismiin. Se tunnistaa tarpeet sopeuttaa julkista taloutta, mutta samalla se ymmärtää, että turvallista arkea ei rakenneta pelkillä säästöillä. Tarvitsemme kasvua, työtä ja investointeja. Työllisyys on paras turvaverkko niin yksilöille kuin koko yhteiskunnalle. Siksi vahva talous on paras suoja tulevia kriisejä vastaan.

Näitä päätöksiä emme voi enää lykätä tuleville hallituksille tai lastemme lasten tulevaisuudelle. Velkaantumisen taittaminen on välttämätöntä, jotta emme siirrä kohtuuttomia riskejä ja kustannuksia heille, jotka eivät ole vielä omilla voimillaan tätä maata kannattelemassa. Tämä hallitus on sitoutunut tekemään kaikkensa tuon tavoitteen eteen, mutta suuret muutokset eivät synny yhdessä yössä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

14.42 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuolla tämän talon ulkopuolella toimeentulon kanssa kamppailevia kansalaisia ei kiinnosta päätäkään se, kun me täällä arvostelemme toisiamme — nykyinen hallitus edellistä hallitusta, edellinen hallitus nykyistä hallitusta, ja kaikki arvostelevat jo varmuuden vuoksi tulevaa hallitusta. Kansalaisia kiinnostaa enemmän se, miten he saavat ruokaa pöytään.

Arvoisa valtiovarainministeri, pyydän teitä hetkeksi asettumaan niin sanotusti normikansalaisen rooliin. Mitä te sanoisitte hallituksen valtiovarainministerille, joka on valmistellut jo kolme valtion budjettia tilanteessa, jossa meillä on edelleen ennätystyöttömyys, konkurseja ennätysmäärä, lapsiperheköyhyys lisääntyy ja talouden tarkkailuluokalla on köyhä oppilas nimeltä Suomi? Pohtikaa hetki ja kertokaa meille ihan rehellisesti, mitä kansalainen Purra kysyisi valtiovarainministeriltä. Kysyisittekö ministeriltä: miksi ette pitänyt lupasta, että pienituloisilta ei leikata?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vornanen.

14.43 **Timo Vornanen tv** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talouden tervehdyttäminen vaatii kovaa priorisointia. Emme voi tinkiä suomalaisten peruspalveluista samalla, kun rahaa valuu miljardeja euroja toissijaisiin kohteisiin, kuten maahanmuuttoon ja kehitysapuun. Oma pesä on laitettava kuntoon. Nämä varat kuuluvat omien kansalaistemme hyvinvointiin ja haittojen ennaltaehkäisyyn. Oma kansa ensin.

Itäisen Suomen elinvoima ja viranomaisten ja reserviläisten toimintakyky ovat minulle sydämenasioita ja tietenkin myös koko maan etu. Siksi olen tyytyväinen siitä, että pitkäaikainen tavoitteeni, Kiteen ampumaurheilukeskuksen rahoitus, on nyt turvattu tulevalle vuodelle. Tästä kuuluu kiitos hallitukselle ja erityisesti perussuomalaisille, jotka ovat tehneet ampumaratojen ja Suomen turvallisuuden eteen hartianvoimin töitä.

Kiitokseni hallitukselle myös Pohjois-Karjalan saamasta tierahoituksesta. Se on elintärkeä teko koko Suomen huoltovarmuudelle [Puhemies koputtaa] ja ihmisten arjen sujuvuudelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

14.44 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, että ryhmäpuheenvuoroissaan hallituspuolueet puhuivat olevansa tavallisen suomalaisen asialla. Valtiovarainministeri puolestaan totesi vastauspuheenvuorossaan, että kyse on arvovalinnoista. Tosiasiassa tämä hallitus on päättänyt velkatilanteesta huolimatta alentaa jopa sadoilla miljoonilla kaikkein varakkaimpien verotusta, ja sen he maksattavat tekemällä päätöksiä, jotka lisäävät köyhyyttä ja sysäävät kymmeniätuhansia lapsia köyhyyteen. Näin oikeistolainen ja epäoikeudenmukainen politiikka on suomalaisten vaikea hyväksyä, edes oikeistolaisten, jotka näkevät, että tämä talouspolitiikka ei näytä toimivan. Arvoisa valtiovarainministeri, oletteko todella sitä mieltä, että nämä arvovalinnat ovat olleet perusteltuja? Te lupasitte ennen vaaleja, että pienituloisilta ei leikata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

14.45 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tulostaulu on kyllä heikko yrityksistä huolimatta, ja tosiaan ne toimet ovat todellakin jääneet yrityksiksi, ei ole tuloksia tullut. Tosiasia on se, että yhä useampi joutuu valmistautumaan tänä jouluna sillä tavalla, että miettii, onko varaa minkäännäköisiin lahjoihin lapsille tai onko minkäänlaiseen joulupöytään varaa. Tähän epävarmuutta lisää vielä se, että tänään on runnottu läpi potkulaki, joka lisää epävarmuutta työmarkkinoilla.

Tämän hallituksen vahtivuorolla Suomi on saatu vietyä sinne EU:n talouden tarkkailuluokalle, ja nyt tarvittaisiin sitä luottamusta lisää. Sitä on täällä peräänkuulutettu paljon. Arvoisa hallitus, teille on tarjottu aiemminkin SDP:n luottamusta lisäävää vaihtoehtoa, ja se kannattaisi ottaa mukaan sinne talouden tarkkailuluokan koulureppuun. Valtiovarainministeri Purra, oletteko valmis edistämään sieltä hyviä hankkeita ja luomaan uskoa tulevaisuuteen? Kai siellä SDP:n vaihtoehdossa teidänkin mielestänne jotain hyvää sentään on?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.46 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että se on kyennyt tekemään neljän miljardin säästötoimet ja aika ison joukon myös kasvutoimia. Valitettavasti tulokset talouskasvun suhteen ovat erittäin heikot, ja Suomi velkaantuu myös ennätysvauhtia. Kuten pääministeri sanoi, suora lainaus: ”On lähellä, että velkaantuminen lähtee käsistä.” Näillä luvuilla voi sanoa, että se on todella lähellä.

Kun annan kiitoksia hallitukselle, niin samalla ajattelisin, että olisi ryhdikästä myös tunnustaa, että me olemme epäonnistuneet siinä, että Suomessa on erittäin voimakas epäluottamus tulevaisuuteen ja talouteen. On onnistuttu luomaan hankala ilmapiiri, joka jarruttaa talouden kasvua ja sitä kautta meidän yhteisten ongelmien ratkaisemista. Ajattelen, että jos ei kykene tunnustamaan tätä vaan syyttää edellisiä hallituksia, niin se kyllä murentaa sitä arvovaltaa, joka syntyy myös sillä, että on kyetty tekemään näitä järkeviä ja oikeitakin ratkaisuja. Eli olisi paljon rehdimpää, että sanottaisiin avoimesti, että tässä me olemme epäonnistuneet, mutta näissä me olemme onnistuneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

14.48 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Arvoisa rouva puhemies! Oppositio ei todella paljon hyvää hallituksesta ja sen toimista löydä. Onneksi edustaja Lohen viimeinen puheenvuoro antoi vähän kiitoksiakin tähän suuntaan. Onneksi tiedän myös, että tämä työ on iso maraton. Tämä ei ole mikään pikajuoksu. Me teemme sellaisia toimia, joista ei välttämättä poliittista kiitosta saa, ja joista monet ovat vaikeita, mutta jotka ovat samaan aikaan myös hyvin välttämättömiä. Mikäli siihen ei luottaisi myös siinä tilanteessa, kun ympärillä myrskyää, niin työ olisi huomattavasti paljon vaikeampaa. Mutta en aio masentua opposition puheenvuoroista vaan lähteä vastaamaan lukuisiin kysymyksiin ja huomioihin, joita sieltä tuli. Valitettavasti en taida kaikkiin ehtiä, mutta sen verran kuin aikaa on.

Edustaja Räsänen räväkkään tyyliinsä ja vakuuttavan kuuloisesti kysyi, mitä velkasuhteelle on tapahtunut ja miksi tilanne onkin tämä. Jos lähdetään katsomaan sitä nettomenopolkua, joka siis on tämä Euroopan komission tarkastelema suure tässä meidän kokonaisuudessa, niin hallitushan on pysynyt sillä nettomenopolulla. Eli esimerkiksi syy siihen, että liiallisen alijäämän menettelyyn joudutaan, on tietenkin siinä, että se talouden kasvu ei ole pysynyt siinä, mitä on ennustettu. Mutta näitä toimia julkiseen talouteen eli sekä säästöjä että joitakin veronkiristyksiä olemme tehneet juuri siinä siinä mitassa ja kuten sekä komissio, IMF, luottoluokittajat että talouden asiantuntijat ovat kannustaneet.

Mitkä menot ovat sitten nousseet? Puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät menot, jotka tulevat lisääntymään tulevina vuosina miljardiluokassa, jopa viisi miljardia vuodessa. Vastaavasti hyvinvointialueiden rahoitusta on merkittävästi nostettu, mitä ei voisi uskoa, kun kuuntelee teidän puheitanne. Ja se kolmas iso tekijä on valtion lainan korkomenot, jotka ovat merkittävästi nousseet. Samaa aikaan tämä vaikea suhdanne ja kasvun puute, korkeat työttömyysluvut ovat vaikuttaneet suhdannesidonnaisiin menoihin.

Tässä edustaja Räsänen yleisessä puheenvuorossa olisi, kuten olen aiemminkin tainnut sanoa, ehkä jonkinlainen sisältö, mikäli teidän oma vaihtoehtonne tai teidän käytäntönne tai se, mitä te olette koskaan tehneet, olisi jotenkin parempi, merkittävästi parempi, mutta valitettavasti näin ei ole. [Antti Lindtmanin välihuuto] Te olette koko hallituskauden vastustaneet käytännössä kaikkia meidän tekemiämme toimia. Nyt te samaan aikaan väitätte, että me emme tekisi niitä riittävästi. Samaa aikaan tässä maassa 18 vuotta kärsitty kasvun puute on sellainen, missä sosiaalidemokraateilla on merkittävä kädenjälkensä. Lisäksi on pakko miettiä, onko sosiaalidemokraateissa laajasti vielääkään ymmärretty, mitä se tarkoittaa, että te olette sitoutuneet velkajarruun ja te olette samaan aikaan sitoutuneet puolustusmäärärahojen nostoon, kuten hallitus on esittänyt, koska tämä yhdessä tarkoittaa sitä, että teidän on löydettävä suoria menosäästöjä ja/tai veronkiristyksiä tämän hetken arvion mukaan noin kymmenellä miljardilla ennen vaaleja ja teidän on kyettävä esittämään näitä. Minä en valitettavasti tästä keskustelusta saa sellaista mielikuvaa. Vastaavasti tämä finanssipoliittinen parlamentaarinen ryhmä, jossa edustaja Räsänen voimakkaasti on mukana, on kuullut valtavasti asiantuntijoita, mutta silti minusta tuntuu, että teille ei ole vielääkään selvää se, mitä on tehty, mitä pitää tehdä, mitä aiemmin ei ole tehty, kuten edustaja Partanen täällä puheenvuorossaan hyvin kuvasi.

Olisin mielelläni vastannut taas edustaja Harkimolle, mutta hän ei ole täällä. Sanon saman kuin muutama viikko sitten edellisessä budjettiin liittyvässä keskustelussa: Te itse ehdotatte teidän vaihtoehtobudjetissanne yhteisöveron laskemista 15 prosenttiin. Minun päähäni ei mahdu ymmärrys siitä, miten te samaan aikaan voitte vastustaa meidän sen alentamista 18:aan.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Edustaja Tuppurainen kuulutti taas minun vastuunkantoni perään. Olen sitä vastuuta nyt noin kaksi ja puoli vuotta tässä tehtävässä kantanut. Kannan vastuuta tämän hallituksen toimista, en muista, mutta valitettavasti kuvittelen, että teille ei kyllä vastuunkannoksi riittäisi edes se, että minut näennäisesti poltettaisiin roviolla. Sellaisen kuvitelman, ajatuksen minä olen teidän puheistanne saanut. [Anna Kontulan välihuuto] Te toistelette keskustelusta toiseen näitä samoja, samoja mantroja mutta valitettavasti niissä ei taida olla sisältöä. Mutta toisaalta, jos itse olisin käynyt tuolla Euroopassa tuhoamassa sellaisen määrän miljardeja Uniper-kaupoissa ja seikkailuissa, niin ehkä olisin hieman tarkempi sanoissani täällä. [Tytti Tuppurainen: Missä faktat?]

Arvoisa puhemies! Ostovoima todellakin palkansaajilla erityisesti paranee, ja kuten täällä on todettu, niin viimeinkin päästään paremmalle puolelle siitä ostovoimaromahduksesta, joka tuossa koronan jälkeen tapahtui. Tähän vaikuttavat paitsi veronalennukset, korkojen lasku, palkankorotukset ja niin edelleen — ylipäättänsä se, että inflaatio on huomattavan heikko ja, kuten avauspuheenvuorossani kuvasin, ollaan jopa deflaatiossa.

Edustaja Lindtman kritisoi, että minun puheeni ovat olleet liian negatiivisia ja ovat siis syypää tähän tilanteeseen. Toivoisin, että te tässä vaiheessa jo ymmärtäisitte, mikä ero on julkisella taloudella ja toisaalta reaalitaloudella. Te itse kuvaatte jokaisessa puheenvuorossanne, kuinka tilanne on vakava: tilanne on erittäin vakava, velkaantuminen on niin ja niin korkea. Tässä on kyse julkisesta taloudesta. Te ette voi olla sitä mieltä, varsinkaan mikäli te tavoittelette pääministerin tehtävää, etteikö julkisen talouden tilanne ole nyt ja ole ollut huomattavan vakava. Jos te olette myös rehellinen, niin te voitte myöntää, että tämä hallitus on jotain pyrkinyt sen eteen tekemään. Sen sijaan reaalitalous, jossa me nimenomaan erityisesti pääministerin kanssa pyrimme löytämään myös valoisia näkymiä tässä maassa — vientisektorilta, investoinneista, joulukaupan toivottavasta piristymisestä ja niin edelleen. Ne ovat kaksi eri asiaa. Meidän pitää samaan aikaan kyetä puuttumaan molempiin, ja sen vuoksi tämä hallitus sekä tekee toimia julkiseen talouteen että merkittävästi kasvutoimia, joilla pyritään vaikuttamaan siihen, että tähän maahan joskus sitä aitoa hyvää kasvua saataisiin. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Edustaja Lohi, te kuvasitte tätä kymmenen miljardin kokonaisuutta, kuten muutama muukin edustaja puheessaan. Pidän hyvin tärkeänä aina olla tarkka siitä, että viittaan kymmenen miljardin kokonaisuuteen. Kymmenen miljardia sopeutuksia — se on harhaanjohtavasti ilmaistu. Siellä on sopeutuksia, suoria menosäästöjä tai veronkiristyksiä huomattavasti vähemmän. Lisäksi on tärkeää katsoa, mitä jää viivan alle, mikä on nettovaikutus.

Edustaja Kettunen, ymmärsinkö oikein, että te vastustatte kaivosmineraaliveron kiristystä? Vastustaako keskusta sitä? Nimittäin sitä ei ollut teidän vaihtoehtobudjetissanne eikä sitä ole teidän valtiovarainvaliokunnan vastalauseessa. [Markus Lohen välihuuto] Haluaisin tietää, vastustaako keskusta kaivosmineraaliveron kiristystä, kuten te täällä salissa annoitte ymmärtää. Mutta noin yleisesti ottaen teidän verolinjauksenne ovat kyllä vuosisadan suurin silmänkääntötempu, joten tämä ei sikäli minua lainkaan yllätä.

Arvoisa puhemies! Tässä olisi vielä iso liuta kasvutoimia, joita voisın luetella, puhua luottamuksesta, johdonmukaisuudesta, rehellisyydestä, mutta aika näyttää olevan huomattavasti jo yli. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministeri Purralle. — Ja sitten ministeri Marttinen, kolme minuuttia.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

14.56 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia kansanedustajille käydystä keskustelusta. Tartun nyt tiiviisti muutamaan kokonaisuuteen kiinni.

On täysin totta, niin kuin täällä on tuotu esille, että kyllähän Suomen tilanne tällä hetkellä on hyvin vaikea. Me tiedämme kaikki myös ne syyt, minkä takia me olemme tässä. Mutta hyvät kansanedustajat, kuten olen sanonut myös aikaisemmin täällä salissa keskustelussa, se, että meillä on suuria vaikeuksia edessä, ei tarkoita sitä, että pitäisi tehdä vähemmän uudistuksia Suomen talouteen. Ei, vaan pikemminkin pitäisi pystyä tekemään vielä enemmän sen kaiken päälle, mitä maan hallitus on vienyt jo eteenpäin.

Täällä tuotiin esille edustaja Hopsun puheenvuorossa suurin piirtein niin, että työllisyystoimet ovat monilta osin haitallisia. Toivon todella, että vasemmisto-oppositiossa tällainen ajatus ei nauti laajempaa luottamusta. Me kaikki tiedämme sen, että valtaosa suomalaisista yrityksistä on niitä pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Me tiedämme myös sen, että näissä yrityksissä, on sitten kyse vaikka rahoituksen saatavuudesta, on kyse siitä, millainen kynnyks on palkata uusia työntekijöitä tai miten sääntely kurittaa näitä yrityksiä, nämä ovat erittäin suuria, merkityksellisiä kysymyksiä. Sen takia meidän hallituksen tekemät uudistukset nimenomaan tähtäävät siihen, että suomalaiset pk-yritykset voivat kasvaa ja työllistää lisää työntekijöitä, ja sen takia myös kaikkia näitä myös valmistelussa olevia työmarkkinauudistuksia viedään entisestään eteenpäin.

Mitä tulee sitten veropolitiikkaan, niin täytyy kyllä todeta se, että kyllä SDP on onnistunut tekemään erittäin hienon hattutempun tällä kaudella taas veropolitiikassa. Kun muistelen niitä keskusteluita, mitä me kävimme vaikka edustaja Viitasen kanssa tässä salissa viime kaudella, niin kyllä vain SDP kovasti tuntui tukevan kaikkia Marinin hallituksen veronkiristyksiä. [Pia Viitanen: Ei siellä mitään kiristyksiä!] — Kyllä, aika paljon. Edustaja Viitanen, katsotaanpa nyt niitä lukuja tässä kohtaa. 200 miljoonaa euroa on se veronkevennys, mitä Marinin hallituksen aikana annettiin suomalaisille ahkerille palkansaajille. Tämä hallitus keventää työn verotusta noin 1,6—1,7 miljardilla eurolla. Voidaan kysyä, mikä on teidän uskottavuus puhua veronkevennyksistä, [Pia Viitasen välihuuto] jos pelkästään tämä hallitus keventää pieni- ja keskituloisten palkansaajien tuloverotusta jopa [Joona Räsänen: Vielä kun se kukkarossa näkyisi!] kuusinkertaisella määrällä verrattuna taas vastaavasti Marinin hallituksen aikaan. Joten ehkäpä tämä on hyvä myös sanoa tässä salissa ääneen. Jääköön se suomalaisten arvioitavaksi, miten uskottavia puheet veronkevennyksistä teidän osaltanne ovat, koska voisin sanoa, että täällä kyllä puhutaan, mutta tuleeko tapahtumaan, niin enpä tiedä, nähtäväksi jää kaikkienensa.

Meille on tärkeää, että työn verotus kevenee kaikilla tulotasoilla, ja minusta on myös reilua se, että tehdystä työstä jäisi vähintään puolet palkansaajalle käteen. Onko se teistä kohtuutonta, että kun ahkera suomalainen tekee työtä ja tienaa rahaa, niin vähintään puolet, edustaja Tuppurainen, siitä työstä jäisi taas vastaavasti heille itselleen käteen? Minä kyllä luulen, että se on aika reilua politiikkaa kaikkienensa.

Ja viimeisenä, arvoisa rouva puhemies, kysyttiin myös siitä, miten nämä opposition vaihtoehdot vaikuttaisivat maan talouden kasvuun. No, tietysti on vaikea hyvin seikkaperäisesti tähän vastata, [Antti Lindtman: Suunta on selvä!] mutta jos ajatellaan sitä, että SDP esimerkkinä on vastustanut systemaattisesti joka ainoaa meidän ehdottamaa uudistusta, jolla nimenomaan suomalaisten pk-yritysten tilannetta halutaan parantaa, jotta taas he voisivat luoda tilaa työllistää uusia työntekijöitä. Ja samaan aikaan te esitätte täällä salissa erittäin merkittävää veronkiristystä listaamattomille yhtiöille. Tiedättekö, että ne ovat juuri

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

niitä yrityksiä, [Pia Viitasen välihuuto] ne ovat juuri niitä yrityksiä, jotka työllistävät? Te haluatte lyödä moukarilla niitä suomalaisia yrittäjiä ja yrityksiä, jotka tässä maassa työllistävät. Me haluamme, että he voivat myös työllistää lisää. Sen takia me emme halua kiristää heidän verotustaan, toisin kuin taas SDP on halunnut. [Joona Räsänen: Onko valtiovarainministeriö yritysvihamielinen?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppuraiselle tuli sen verran suora kysymys, että vielä tähän yksi vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen mennään puhujalistalle.

15.00 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra oli vastaavinaan moniin edustajien esittämiin kysymyksiin, mutta yksi vastaus puuttui, ja sen myötä puuttuivat kaikki. Te nimittäin jätitte vastaamatta siihen kysymykseen, jaatteko te pääministerin tässä aiemmin salissa esittämän arvion, että tämä silmien venyttely, tämä ilveily, tämä pueriili toiminta on ollut isänmaalle vahingollista ja että sen vuoksi, pääministerin mukaan, on toimittava, kuten on sovittu.

Rouva puhemies! Pääministeri on jo aiemmin syksyllä todennut, että mikäli jatkossa ei tule sanktioita tämänkaltaisesta toiminnasta, hallitus ei ole toimintakykyinen. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Aivan!] Me kysymme nyt teiltä, valtiovarainministeri Purra: Jaatteko te tämän pääministerin arvion? Onko hallitus toimintakykyinen mielestänne? Miten te arvioitte tätä toimintaa, ja oletteko te sitä mieltä, että nämä edustajat tulevat saamaan seuraamukset, kuten pääministeri on selkeästi antanut eduskunnan ymmärtää?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

15.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on erittäin toimintakykyinen. Siitä, mitä eduskuntaryhmien puheenjohtajat tekevät, minulla ei ole tietoa enkä sitä voi tältä suunnalta kommentoida.

Mitä tulee sitten ilveilyyn tai tähän valitettavaan missikohuun, niin olen mielestäni siitä antanut kommentit jo perjantaina, ja pysyn niiden takana edelleen. [Vasemmalta: Ei tullut vastausta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten edustaja Vornanen, varsinainen puheenvuoro. — Edustaja Vornanen, varsinainen puheenvuoro, olkaa hyvä.

15.02 Timo Vornanen tv: Kiitoksia, rouva puhemies! Valtiontalouden tervehdyttäminen on pitkäjänteistä työtä, joka vaatii meiltä kykyä priorisoida, ja sitä hallitus on tehnytkin kiitettävällä tavalla. Vaikka hallitus ja perussuomalaiset ovat kuluneen hallituskauden aikana tehneet hyvää työtä, mielestäni on selvää, että toissijaisista valtion menokohteista ei ole vielä tingitty tarpeeksi. Tällaisia kohteita ovat muun muassa maahanmuutto ja kehitysapu, joihin valuvat rahat, miljardit eurot, on mielestäni käytettävä paremmin suomalaisten hyväksi. Ymmärrän, että kehitysavulla on hyvä tarkoitus, mutta tässä ajassa meidän on ajateltava realistisesti. Emme voi auttaa muita, jos emme ensin pidä huolta omasta taloudestamme ja turvallisuudestamme. Meidän on hoidettava oman kansan asiat ensin.

Näkemykseni mukaan Suomen tulisiikin säästää nykyistä huomattavasti enemmän maahanmuuton ja kehitysavun kuluista ja ohjata näistä säästyvät miljardit eurot omien kansalaistemme peruspalveluihin. Puhumme miljardeista euroista, joilla voimme vahvistaa hy-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

vinvointiyhteiskuntamme perustaa. Toimivat peruspalvelut ehkäisevät ongelmia ennalta. Se on paitsi inhimillisesti oikein myös huomattavasti edullisempaa kuin jo syntyneiden haittojen korjaaminen. Tiedämme, että tinkiminen esimerkiksi perusterveydenhuollosta johtaa vääjäämättä korkeampiin erikoissairaanhoidon laskuihin. Se tie on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kestävä.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa esiin myös turvallisuuden ja huoltovarmuuden, jotka näkyvät konkreettisina tekoina maakunnissa. Maanpuolustustahdon, reserviläisten ja viranomaisten toimintaedellytysten turvaaminen ovat itselleni sydämen asioita.

Lisäksi itäisen Suomen elinvoima on koko Suomen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Siksi esimerkiksi rahoituksen saaminen Kiteen ampumaurheilukeskukselle on ollut yksi keskeisistä tavoitteistani. Tämä 300 000 euron rahoitus tulee Kiteelle tänä vuonna. Niistä kuuluu kiitos hallitukselle ja erityisesti perussuomalaisille. He ovat tehneet ampumaratojen lisäämiseksi ja niiden toimintakunnon ylläpitämiseksi ison työn.

Haluan lausua kiitokseni myös hallitukselle Pohjois-Karjalaan kohdistetusta tierahoituksesta. Kun pidämme tiet kunnossa, varmistamme arjen sujuvuuden sekä viranomaisten liikkumisen niin normaalioloissa kuin mahdollisesti poikkeustilanteissakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

15.05 Susanne Päivärinta kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Toden totta, Suomen talouden tilanne on vaikea, ja se on vakava, mutta ei se ole sitä siksi, että Orpon hallitus tekee kipeästi kaivattuja korjausliikkeitä, [Antti Kurvinen: Vääriä korjausliikkeitä!] vaan se on sitä siksi, että näitä päätöksiä on lykätty — edustaja Kurvinen — aivan liian kauan. Te ette tehneet niitä, mitä me nyt teemme. Me emme lykkää. Suomen tilanne olisi myös toinen [Antti Kurvinen: Kokoomus on ottanut enemmän velkaa!] — edustaja Kurvinen, saanko puhua? — Suomen tilanne olisi myös toinen, jos te siellä edellisessä vasemmistohallituksessa olisitte leikanneet edes jostakin ettekä olisi laiminlyöneet näitä rakenteellisia uudistuksia.

Ja sanon sen nyt uudestaan, että onhan se todella irvokasta ollut kuunnella tänään, kun täällä esimerkiksi SDP:n Räsänen hurskasteli, että Orpon hallitus on epäonnistunut kaikissa talouspolitiikan tavoitteissaan, [Pia Lohikoski: No eikö se muka ole?] kun juuri SDP:n johdolla edellinen hallitus laiminlöi täysin finanssipoliittiset säännöt. Jäikö teillä huomaimatta, että Kansainvälinen valuuttarahasto, IMF, ja komissio nimenomaisesti ovat kiittäneet hallitusta julkisen talouden sopeutustoimista? Jos jäi, niin käykääpä tutustumassa.

Mitä te teitte? Jätitte sen velkahanan lorisemaan valtoimenaan auki. Kasvatitte menoja 41 miljardilla, josta leijonanosa kului aivan muuhun kuin pandemiaan ja sodasta aiheutuneisiin kuluihin, pysyvistä menoista puhumattakaan. Ja nämähän otetaan esiin nyt vain tämän takia: Luuletteko, että näillä ei ole mitään vaikutusta siihen, että me olemme nyt EU:n alijäämämenettelyssä? Luuletteko, että näillä ei ole mitään vaikutusta siihen, että me makamme ensi vuonna korkoja jo yli 3,2 miljardia, kohta 5 miljardia? Vastatkaapa rehellisesti: vaikutitteko te itse näihin? Ja jos ette vastaa, niin voin vastata, että kyllä vaikutitte.

Voisin kysyä vielä sen, mikä on sitten SDP:n ja vasemmistoliiton vaihtoehto. No, sehän on kuultu moneen kertaan. Se on se sama vanha veromoukarointi yrityksille ja työntekijöille. Se on se sama vanha virsi, että perutaan kaikki hallituksen työmarkkina- ja rakenteelliset uudistukset, jotka muissa Pohjoismaissa on tehty kuulkaa jo aikaa sitten. Ne työ-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

lisyysluvut teille kyllä kelpaavat mutta eivät ne toimet, miten siellä ollaan näihin hyviin lukuihin päästy.

Kaiken kukkuraksi vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetin toteutuessa Suomeen pamah taisi lähes 65 000 uutta työtöntä, yrittäjät menettäisivät vuodessa tuhansia euroja ja Suomi ajautuisi sellaiseen ahdinkoon, että siitä ei selviäisi tässä salissa kukaan. Tuollainen vastuuton vasemmistolainen politiikka ei ole meidän vaihtoehtomme. [Pia Lohikosken välihuuto] Eikä yllättänyt kyllä sekään, että te ette siihen velkajarruun lähteneet mukaan. Se on sitä vastuutonta politiikkaa. Kiitän kaikkia muita puolueita, jotka lähtivät.

Arvoisa puhemies! Suomen julkinen velka suhteessa bkt:hen toden totta huitelee pian 90 prosentissa, mutta ilman Orpon hallituksen mittavia sopeutustoimia velka kasvaisi kuulkaa vielä nopeammin, jopa hallitsemattomasti. Tämä ei ole mielipide, vaan tämä on tosiasia, jonka valtiovarainministeriö ja valtiovarainvaliokunta ovat itsekkin todenneet. Ja vaikka Suomi joutuu nyt liiallisen velkaantumisen takia EU:n alijäämämenettelyyn, Orpon hallitus ei joudu näillä näkymin enää päättämään uusista leikkauksista. Miksi ei joudu? Sen takia, että me olemme nimenomaisesti jo tehneet ne tarvittavat toimenpiteet, kaikki ne toimenpiteet, joita te jatkuvasti vastustatte, joita te jatkuvasti moititte.

Pysytään lisää tosiasioissa. Edellisen hallituksen raha, tämä hurlumhei-linja, todella näkyy nyt myös meidän korkomenoissamme. Niin kuin äsken sanoin, ensi vuonna pelkästään valtionvelan korkoja maksetaan yli 3,2 miljardia euroa. Tiedätekö mitä? Sillä voisi kustantaa poliisin palkat kolmeksi vuodeksi. Sillä voisi palkata hoitajia. Sillä voisi kunnostaa teitä. Ei, nyt ne menevät tuonne valtionvelan korkoihin.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus tekee sen, mitä täytyy. Me vahvistamme ostovoimaa. Me vahvistamme työnteon kannustimia ja kasvun ja investointien edellytyksiä. Puhtaan siirtymän investointeja toteutuu jo todella huikea määrä, ja todellisuudessa teollisuuden tilaukset kasvavat ennätysvauhtia. Se on selvää, että Suomi ei lähde nousuun pelkästään leikkaamalla eikä myöskään nousisi niillä teidän ehdottamillanne veronkiristyksillä. Jos veronkiristykset olisivat saaneet Suomen nousuun, niin meidän olisimme nousseet jo ajat sitten.

Arvoisa puhemies! Me rakennamme nyt Suomea, jossa jokaisella on mahdollisuus turvalliseen, terveeseen ja merkitykselliseen elämään. [Antti Kurvinen: Ei siltä näytä!] Jokaista ongelmaa ei enää voi ratkaista — edustaja Kurvinen — lisälainalla. Se tie on kuljettu loppuun. Tämä on se tosiasia, joka tulee myös teidän eteenne, hyvä oppositio. Sitä te ette pakoon pääse. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila poissa, edustaja Berg poissa. — Edustaja Kurvinen.

15.11 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Tämähän oli sopiva yllätys, että pääsin tänne korokkeelle heti edustaja Päivärinnan puheenvuoron jälkeen. Olihan siinä ihan joku-
nen positiivinenkin ajatus, ainakin yritelmä, mutta minusta kokoomuksen Päivärinta ki-
teytti tämän koko vaalikauden päätarinan: edellinen hallitus. Siis kohta kolme vuotta, pu-
hemies, on toiminut tämä valtioneuvosto, [Susanne Päivärinnan välihuuto] ja silti edelli-
nen hallitus on kaiken tehnyt, ainakin kaiken negatiivisen, edellinen hallitus. Nykyinen
hallitus ei mistään negatiivisesta ole vastuussa. Aina on muiden vika, Trumpin ja tullien vi-
ka, Venäjän hyökkäyssodan vika, maailmanlaajuisten ongelmien vika, edellisen hallituk-
sen vika, joulupukin vika varmasti, erityisesti Suomen keskustan vika ovat kaikki asiat.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Tätä me olemme nyt kolme vuotta kuunnelleet, ja kyllä me ymmärretään oppositiossa ja erityisesti keskustassa ymmärretään sen, että eivät nämä asiat ole yksinkertaisia ja helppoja, mutta kyllä toisi pikkusen uskottavuutta tähän hallituksen toimintaan, kun te myöntäisitte, että teidän päätöksenne, kohta yhden vaalikauden mittaiset päätökset, ovat myös aikaansaaneet jotakin tässä maassa, sillä, rouva puhemies, kyllähän Suomen taloudellinen tilanne on todella, todella heikko. Mehän olemme EU:n pahnanhajumaisissa, olemme siellä alemmassa jatkosarjassa, jumbosijaa hätyyttelemme. Monenlaisia päätöksiä on tehty, mutta se on selvää, että eivät niiden vaikutukset ainakaan myönteisiä ole. Meillä on ulosotossa ilmeisesti enemmän ihmisiä kuin koskaan modernin historian aikana, 600 000 ihmistä ilmeisesti suurin piirtein. Meillä on konkurssseja enemmän kuin kertaakaan 2000-luvulla, firmoja menee koko ajan konkurssiin, ja kaikista riipivin ja kaikista ikävin ja surullisin asia on se, että me ollaan työttömyydessä EU:n kakkosia ja erityisesti nuorten työttömyys ja pitkäaikainen työttömyys on lisääntynyt. Me tiedetään, miten vaikeita ihmiskohaloita nämä ovat.

Puhemies! On pakko todeta se, että tämä nykyinen hallitushan on velan ottamisen ennätyshallitus. Kaikista edellisistä hallituksista ja kaikista historian hämärässä olevista mikään ei ole näin paljon velkaa ottanut. Nämä ovat tosiasioita, hyvät hallituspuolueitten edustajat. Ei näitä kannata mennä pakoon selitysten taakse. Se auttaisi tätä keskustelua.

Arvoisa puhemies! Keskusta on esittänyt oman yhteiskuntapoliittisen vaihtoehtonsa. Parempi vaihtoehto on tuo vihreä kirja, jota löytyy minunkin istumapaikaltani, ja vaikkapa omistuskirjoituksella tai allekirjoituksellakin jaan sitä teille, jos kerran haluatte siihen tutustua. Me panostaisimme kasvuun, kasvun tuplaamiseen, uusien yritysten lisääntymiseen, työpaikkojen lisääntymiseen, panostaisimme koulutukseen, keksintöihin, innovaatiotoimintaan, panostaisimme siihen, että perheillä olisi luottamusta tulevaan, että lapset olisivat vähän tervetulleempia Suomeen kuin tällä hetkellä ovat. Meidän mielestämme, arvoisa puhemies, vakavin yksittäinen talouspolitiikan virhearviointi on ollut se, että hallitus on unohtanut keskituloiset, tavalliset suomalaiset. Veronkevennykset on kohdennettu erityisesti 10 000 euroa tai enemmän kuussa tienaaaville, hyvin harvalukuiselle, erittäin hyvin pärjäävälle eliitille tässä maassa. Itse asiassa myös yrityspolitiikan osalta lähes kaikki Orpon hallituksen toimenpiteet kohdentuvat sinne kaikista suurimpiin yrityksiin, pörssiin listattuihin yhtiöihin, ei niihin pieniin ja keskikokoisiin yrityksiin, joita suomalaiset yritykset pääosin ovat.

Puhemies! Jos tuo keskustan vihreä kirja menisi läpi tällä viikolla äänestyksissä, tuo parempi vaihtoehto, se tarkoittaisi 2 500—6 000 euroa kuussa tienaaaville suomalaisille merkittävää veronkevennystä. Haluan, puhemies, tuoda esille, että keskituloisten verotus ei kevene hallituksen veropolitiikalla. Päinvastoin, se saattaa kiristyä, sillä hallitus poistaa työhuonevähennyksen, hallitus poistaa työmatkapyöräilyn vähennyksen ja hallitus poistaa ammattiyhdistysliikkeen jäsenmaksun verovähennyskelpoisuuden. Me olemme myös saaneet ihan uutta tutkimustietoa muun muassa Akava Worksin tutkimuksesta ja myös Ilta-Sanomien selvityksestä, että suurin osa keskituloisista ihmisistä säästää tällä hetkellä pahan päivän varalle ja tämä hidastaa meidän kotimaista kulutustamme.

Puhemies! On muistettava se, että valtion budjetista kolmasosa menee sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen. Siltä osin keskustan oppositiojohtaja Antti Kaikkonen viikonloppuna julkisti soten korjaussarjan, ja se kyllä kannattaisi, arvoisa hallitus, myöskin ottaa voimakkaasti käyttöön. Siellä olisi omalääkärimallia, parempaa rahoitusjärjestel-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

mää, diagnoositietojen parempaa hyödyntämistä, ja kyllä tämä velkojen osittainen anteeksianto, alijäämien osittainen anteeksianto hyvinvointialueille olisi järkevä ratkaisu.

Rouva puhemies! Näillä perusteilla kannatan keskustan vastalauseen 2 mukaisia muutosesityksiä tuohon valtion budjettiesitykseen. Lisäksi kannatan edustaja Kontun kaikkia muitakin esityksiä. Erityisesti kannatan edustaja Kontun tekemää vastalauseen 2 mukaista epäluottamuslause-ehdotusta, sillä tämä hallitus saa mennä, ja kannatan Kontun ehdotusta, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

15.16 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomen taloustilanne on vakava, eivätkä karut työttömyysluvut sitä helpota. Koko tämän hallituskauden ajan on ollut selvää, että Orpon hallitus on laittanut velkaantumisen pysäyttämisen kaiken muun edelle. Yhtä selväksi on käynyt, että hallituksen valitsemalla karulla leikkauslinjalla on ollut tuhoiset seuraukset. Hallitus on tehnyt massiivisia, hyvinvointiyhteiskunnan perustaa vakavasti uhkaavia leikkauksia, mutta velkaantuminen on jatkunut. Samaan aikaan Orpon hallitus on tietoisesti ottanut takapakkia ilmasto- ja luontotoimissa, vaikka on selvää, että ilmastokriisi ja luontokato uhkaavat talouden perusteita myös täällä Suomessa. On ollut jätävää kuulla tässäkin salissa hallituspuolueiden edustajien vähättelevän ja jopa pilkkaavaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Kestävän talouden näkökulmasta huolestuttavaa on, että Orpon hallitus ei ole määrätietoisesti tarttunut työn tuottavuuden parantamiseen, vaikka olemme jääneet siinä jälkeen verrokkimaista. Käytämme Suomessa luonnonvaroja reippaasti yli EU:n keskiarvon, vaikka meillä pitäisi olla kaikki edellytykset korkean lisäarvon tuotannon kasvattamiseen. Valitettavan vähän on hallituksen suunnasta kuitenkin kuulunut puhetta tai näkynyt keinoja esimerkiksi kiertotalouden vauhdittamiseksi.

Sen sijaan, että velkaantuminen olisi saatu hallintaan, Suomi jatkaa velkaantumista paitsi taloudellisesti myös sosiaalisesti ja ekologisesti. Oppositioista käsin joudumme seuraamaan, kun Orpon hallitus on tehnyt taas yhden talousarvion, jolla se ei onnistu uskottavasti tuomaan ratkaisuja Suomen kestävän tulevaisuuden kannalta keskeisiin ongelmiin. Sen sijaan hallitus on luonut politiikallaan talouteen ja koko yhteiskunnan ilmapiiriin ennen näkemättömän määrän epävarmuutta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on leikannut valtavasti lapsilta, nuorilta sekä valmiiksi heikoimmassa asemassa olevilta. Uusia työpaikkoja piti syntyä satatuhatta, mutta todellisuudessa hallitus on toimillaan lisännyt työttömyyttä. Ja samalla kun 30 000 lasta on sysätty köyhyyteen, hallitus on päättänyt kohdistaa veronkevennykset kaikkein rikkaimmille.

Hallitus on myös jälleen jättänyt sopeutustoimien ulkopuolelle monia asiantuntijoiden laajasti suosittamia keinoja, kuten ympäristölle haitallisten ja säilyttävien yritystukien karsimisen. Näihin tukiin puuttumalla valtio voisi säästää miljardeja euroja ja samalla laittaa vauhtia elinkeinorakenteen uudistamiseen ympäristön kannalta kestäväksi.

Arvoisa puhemies! On selvää, että Orpon hallituksen politiikalla Suomi ei tule saavuttamaan kansallisia ja kansainvälisiä luonto- ja ilmastotavoitteitaan. Paitsi että hallitus leikkii näin toimiessaan meidän kaikkien tulevaisuudella, se ottaa tässä myös taloudellisen riskin. Päästöjen kasvu voi nimittäin lisätä valtion menoja, kun joudutaan hankkimaan lisää taakanjakosektorin päästöyksiköitä tai vähentämään päästöyksiköiden myynnistä saatavia tuloja. Ja jotta yritykset uskaltaisivat investoida uusiin vihreisiin ratkaisuihin, tarvitaan var-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

muus siitä, että politiikassa linja pitää eikä poukkoile. Hallituspuolueiden sisältä jatkuvasti kuuluva Suomen ilmastotavoitteiden kyseenalaistaminen on myrkkyä tulevaisuuden kilpailukyvyllle.

Ja kyllä, puheista ja hallitusohjelmakirjauksista huolimatta Orpon hallitus ottaa ilmastotavoitteiden osalta takapakkia esimerkiksi keventämällä fossiilisten tuontipolttoaineiden verotusta. Erityisen huolestuttavaa on myös maankäyttösektorin tilanne, jonka korjaamiseksi hallitus ei edelleenkään esitä uskottavia toimia ja riittävää rahoitusta. Sen sijaan hallitus tekee päätöksiä, jotka jopa kannustavat lisäämään hakkuita, eikä osoita luonnonsuojeluun kipeästi kaivattua lisärahoitusta.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen linjalle on olemassa inhimillinen, ekologinen ja taloudellisesti kestävä vaihtoehto. Vihreät eivät anna periksi ilmastokriisin ja luontokadon edessä. Siinä, missä Orpon hallitus lakooa lobbareiden paineen alla, vihreillä on rohkeutta karsia haitallisia yritystykä ja asettaa ympäristöhaitoille hintalappu. Yhteiskunnan vahvuuden mitta on se, kuinka kohtelemme heikoimmassa asemassa olevia. Siinä, missä Orpon hallitus lisää lapsiperheköyhyttä ja syventää eriarvoisuutta, vihreät rakentavat Suomea, joka kannattelee jokaista, ei vain hyväosaisia. Vahva talous edellyttää osaamista, innovaatioita ja työtä. Siinä, missä Orpon hallitus velkaantuu ennätysvauhtia ja kylvää epäluottamusta työmarkkinoille, vihreät satsaavat koulutukseen ja uudistavat taloutta vastuullisesti.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla kannatan edustaja Krista Mikkosen tekemiä esityksiä, jotka pitävät sisällään myös epäluottamuslauseen ja perustelut sille, että hallitus ei nauti vihreän ryhmän luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

15.22 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Katsaus Suomen yhteiskunnan tilaan: Työttömyys on nousussa. Köyhyys on nousussa. Asunnottomuus on nousussa. Julkinen velka on nousussa. Talous ei ole nousussa.

Olisi todellakin mukavaa, jos meidän ei tarvitsisi tänään puhua näistä synkistä luvuista. Olisi todellakin hienoa, jos myönteinen talouskehitys olisi vihdoinkin alkamassa. Mutta tässä sitä ollaan. Hallitus on epäonnistunut työllisyys- ja taloustavoitteissaan. Pienituloisilta suomalaisilta ja julkisista palveluista leikkaaminen ei ole kääntänyt julkista velkasuhdetta laskuun. Leikkaukset ovat syöneet pienituloisten ostovoimaa, työttömyyden kasvu leikkaa kysyntää, ja heikko tilanne saa kuluttajat ja yritykset varovaisiksi. Pienituloiset käyttävät rahat kotimaan kulutukseen, joten pienituloisilta leikkaaminen on myös omiaan syömään ostovoimaa.

Kysynnän puute on yritysten keskeisin kasvun este tällä hetkellä Suomessa. Nekään, joilla olisi varaa, eivät uskalla kuluttaa, vaan he varautuvat ja säästävät. On totta, että myös kansainväliset suhdanteet vaikuttavat talouteen, mutta kyllä tilanteessamme on paljon kotikutoisia ongelmia. Muualla Euroopassa, myös rajavaltioissa, talous kasvaa ja työllisyys paranee. Meillä tilanne on valitettavasti toinen. Suomen talouden tilanne on tämän hallituskauden aikana eriytnyt muun Euroopan kehityksestä. Silti hallitus jatkaa pienituloisilta leikkaamista ensi vuoden budjetissaan. Samalla suurituloisimmille annetaan mojova veroale. Tämä on paitsi raaka arvovalinta myös huonoa talouspolitiikkaa. Pienituloisilta leikkavat eurot ovat pois kotimaan kulutuksesta. Suurituloisten saamat lisäeurot taas käytetään usein säästämiseen tai esimerkiksi ulkomaanmatkailuun.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Pienituloisilta leikkaamista perustellaan taloudellisella pakolla. Perustelu ei kestä vettä, kun samalla suurituloisille on varaa antaa veronalennuksia ja yhteisöveron laskua valmistellaan. Olisi perusteltua, että hallitus nyt uudelleen tarkastelisi päätöstään yhteisöveron alennuksesta, jonka on määrä tulla voimaan vuonna 2027. Yhteisöveron alennuksessa ei ole talouspoliittista järkeä, sillä sen ei uskota juurikaan vaikuttavan kasvuun, mutta se luo pysyvän aukon julkiseen talouteen ja lisää velkaantumisen tarvetta. Jos hallitus tuntee min-käänlaista vastuuta julkisen talouden tilasta, se peruu aikeensa yhteisöveron alennuksesta. Vielä on aikaa.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden velkaantuminen on saatava taittumaan. Se on selvää. Mutta se ei onnistu pelkillä sopeutuksilla, vaan tarvitaan kasvua. Sopeutuksiakin on tehtävä, mutta ne on tehtävä tavalla, joka ei leikkaa kasvua, lisää köyhyyttä tai tuhoa hyvinvointivaltion perustuksia. Sopeutuksia ei kannata tehdä keskellä matalasuhdannetta, sillä sopeutukset taantumassa leikkaavat kasvua ja kasvattavat näin sopeutustarpeita.

Julkiset sopeutukset on myös kohdistettava oikein. Vasemmistoliitto ei sopeuttaisi leikkaamalla pienituloisilta, vaan me suuntaisimme sopeutukset sinne, missä rahaa on. 2000-luvulla yritykset ovat saaneet isot vero- ja maksualet, kun yhteisövero on laskettu ja lasketaan lisää ja kun sivukuluvastuita on siirretty pois yrityksiltä. Tämä ei ole kuitenkaan uudistanut tai vahvistanut taloutta. Päinvastoin pääomia pumpataan ulos yrityksistä ja investointiaasteet ovat liian matalalla.

Myös suurituloiset ovat saaneet Orpon hallitukselta mittavat veroalet. Ikääntyvällä maalla ei oikein olisi tähän varaa. Vasemmistoliitto on esittänyt paremman vaihtoehdon omassa vaihtoehtobudjetissamme. Me sopeuttaisimme esimerkiksi säätämällä suurten omaisuuksien miljonääriveron, korjaamalla listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen ja leikkaamalla yritysten verotukia.

Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous ei ole huonossa kunnossa sen takia, että päättäjät olisivat holtittomasti lisänneet julkisia menoja. Ongelmien ja talouspaineiden taustalla ovat väestön ikääntyminen, talouden rakenneongelmat ja heikko kasvu sekä kasvavat korko- ja puolustusmenot. Veropohjan rapautuminen ja rapauttaminen ovat lisänneet ongelmia. Ongelmat eivät siis myöskään ratkea leikkaamalla hyvinvointivaltion peruspilareja.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Jokelaisen tekemiä muutosehdotuksia, lausumaehdotuksia ja epäluottamusehdotusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

15.27 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Vi vet alla här att vi lever i mycket utmanande tider, både när det gäller ekonomin men också när det gäller det säkerhetspolitiska läget. Ekonomin finns för att skapa nya möjligheter, för att skapa arbete och företagande och för att skapa förutsättningar för att våra medborgare ska kunna leva, bo, bygga och arbeta i vårt land. Ofta handlar det om psykologi i ekonomin, men det handlar också om framtidstro.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa tänään on puhuttu paljon velkaantumisesta ja siitä, kenen syytä kaikki tämä on. No, tässä on tullut esille myös monta tekijää sille, mikä tässä taustalla on.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Velkaantuminen on yksi suuri haaste, ja toki myös valtionlainan korkomenot ovat suuri haaste. Tähän liittyen haluan lainata edustaja Kettusta, joka miettii aina maaseudun lapsia. Myös heitä tulee miettiä ja ajatella tässä kokonaisuudessa. Mutta me tarvitaan myös paljon kasvua ja tulevaisuudenuskoa, ja tarvitaan myös uusia innovaatioita, tki:tä, uusia teknologioita, jotka luovat työpaikkoja. Ei ole ainoastaan julkisen sektorin haaste, että me luodaan edellytyksiä, vaan tähän liittyvät myös korkeakoulut, koulutuslaitokset sekä myös yritykset, jotka haluavat panostaa elikkä investoida omaan toimintaansa, sekä koneisiin että henkilöstöön. Tähän liittyy myös lainoitus, niin että kotitaloudet ja esimerkiksi pk-yritykset saavat lainaa.

On todella tärkeää, että on luottamusta, mutta tähän liittyen haluan nostaa esille myös sen tavan, millä me nostamme esille tätä luottamusta, millä tavalla me luomme sitä parempaa luottamusta kansalaisten osalta tässä: me luomme kasvua meidän puheiden kautta.

Toki tässä talousarviossa on nyt panostettu aika paljon infran lisäksi myös puolustukseen ja kokonaisturvallisuuteen. Myös hyvinvointialueet saavat enemmän rahaa, mutta toki se tarve siellä on todella suuri.

Ärade fru talman! Arbetslöshetssiffrorna i Finland är ställvis väldigt höga och mörka, men det finns också områden där de är goda. Till exempel i de österbottniska landskapen i Vasa valkrets är sysselsättningsläget i många avseenden gott, så man kan försöka ta med sig av den atmosfär som finns där.

En bra sak är till exempel ungdomssedeln, som är ny här. Man gör sitt yttersta via statsmakten för att unga ska komma in i arbetslivet igen, och det är en bra sysselsättande åtgärd.

Det är också bra att vi satsar på forskning och utveckling. Till exempel i framtidsutskottet har vi pratat om krypto- och kvantteknologi, och i sådana saker kan vi bli världsledande i Finland. Förutom det här har vi också den gröna omställningen, där vi redan är väldigt duktiga och kan bli ännu bättre. Vi ska alltså satsa på kunskande, och här är det viktigt att satsa på baskunskaperna, bland annat stödet för lärande.

Det finns också en del grejer i den här budgeten som finansutskottet har tagit in, som är fina och bra satsningar, och mera lokala projekt. Förutom vägprojekt som förbättrar en del vägar till exempel i Västersolf och Taklax har vi också olika korsningar — Kvevlaxkorsningen, som är olycksdrabbad, är bra att få fixad och få en planering kring det — och stadsbron i Kristinestad.

Sedan har vi pengar till USM för stödtjänster för svenskspråkiga fångar, till Närpes vridläktare och också till teknologiutbildningen i Novia, Vamia och Technobothnia. Att hitta ett samband mellan andra och tredje stadiet då det gäller en utbildningsstig är väldigt viktigt i det här sammanhanget.

Jag vet att denna budget är det bästa vi kan i nuläget. Den är inte optimal, men det ekonomiska läget är väldigt utmanande för tillfället, och därav försöker vi tillsammans bygga en bättre framtid för Finland, även om det är utmanande.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

15.32 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Talousarvioehdotuksen keskeinen tavoite on kääntää valtion velkakierre laskuun ja turvata kestävä tulevaisuus. Samalla olemme tilanteessa, jossa tarvitaan myös ennätyksellisiä panostuksia puolustukseen ja turvallisuuteen. Puolustusmateriaalihankintoihin osoitetaan kuuden miljardin euron tilausvaltuudet.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Hallitus myös panostaa yrittäjyyteen ja talouden kasvuun työn verotusta keventämällä erityisesti pieni- ja keskituloisilta, mikä vahvistaa ostovoimaa ja kannustaa työntekoon. Yrittäjyyttä tuetaan, jotta Suomi säilyisi houkuttelevana investointikohteena.

Kristillisdemokraateille on tärkeää se, että taloutta tasapainotetaan oikeudenmukaisesti. Kiinnitän huomiota siihen, että vaikka sopeutuksia on jouduttu monin tavoin tekemään, niin lapsiperheiden asemasta on huolehdittu säilyttämällä muun muassa kotihoidon tuki, jopa hiukan korottamalla lapsilisiä, kasvattamalla äitiyspakkauksen arvoa ja sitten verotusta keventämällä juuri lapsiperheiden osalta työtulovähennyksen lapsikorotuksen nostolla. Samoin koulutukseen ja oppimisen tukeen kohdennetaan lisäresursseja, ja näillä on tarkoitus luoda vakaammat edellytykset lasten hyvinvoinnille, perheiden arjen sujuvuudelle ja toivottavasti myös käänteelle parempaan syntyvyyteen.

Ryhmämme odottaa edelleen väestöpoliittisen selonteon tuomista eduskuntaan, kuten hallitusohjelmassa on sovittu, jotta sen pohjalta voidaan käydä laajemmat keskustelut lapsiystävällisen yhteiskunnan rakentamisesta.

Arvoisa puhemies! Totean vielä sen, että vaikka täällä nyt on kuultu kovin kriittistä keskustelua hallituksen päätöksiä kohtaan, on merkittävää, että syksyllä yhdessä hyvin laajasti — vasemmistoliittoa lukuun ottamatta — sovimme velkajarrusta, mikä osoittaa, että huoli talouden tilanteesta on laajasti jaettu. Eli olemme tässä salissa yhdessä sitoutuneet julkisen velan taittamiseen, velkaantumisen hillitsemiseen, ja tämä on tärkeä viesti siitä, että yhteinen päämäärämme on palauttaa Suomen talous terveille ja kestäväälle pohjalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

15.35 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Suomi elää poikkeuksellisen vaikeassa toimintaympäristössä. Turvallisuuksilanne on heikentynyt, korot nousivat nopeasti, ja inflaatio heikensi ihmisten ostovoimaa. Nämä eivät ole tekosyitä, nämä ovat tosiasioita, joiden keskellä päätöksiä nyt tehdään. Juuri tällaisessa tilanteessa mitataan, tehdäänkö helppoja vai kestäviä ratkaisuja. Hallitus on valinnut tien, jossa kasvun edellytyksiä vahvistetaan työn, yrittämisen ja luottamuksen kautta samalla, kun julkisen talouden suuntaa korjataan. Näitä ei aseteta vastakkain, vaan ne tehdään rinnakkain.

Arvoisa puhemies! Suomen julkisen talouden ongelmat eivät ole syntyneet yhdessä vaalikaudessa, mutta on rehellistä todeta, että edellisellä kaudella finanssipoliittiset säännöt siivutettiin ja rakenteelliset uudistukset jätettiin tekemättä. Se oli lyhytnäköistä, ja sen seuraukset osittain näkyvät nyt. Nyt tehdään ne päätökset, jotka olisi pitänyt tehdä jo aikaisemmin.

Hallituksen toimet hidastavat velan kertymistä merkittävästi. Ilman näitä päätöksiä Suomi ottaisi tänä vuonna noin neljä miljardia euroa enemmän velkaa. Ensi vuonna ero olisi kolme ja puoli miljardia euroa. Kyse ei ole numeroista paperilla vaan siitä, mitä jätämme tuleville sukupolville. Kun katse käännetään pidemmälle, ero kasvaa entisestään. Ilman näitä päätöksiä velkasuhde nousisi puolustusmenot huomioiden yli 120 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuonna 35. Nyt velkasuhde jää alle 100 prosentin. Yli 90 miljardin euron ero kertoo, miksi suuntaa oli pakko muuttaa.

Arvoisa puhemies! Tälle linjalle tulee tukea myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Kansainväliset toimijat ovat pitäneet hallituksen sopeuttamistoimia välttämättöminä ja määrätietoisina. Velkajarrua pidetään keskeisenä ratkaisuna talouspolitiikan uskottavuuden ja

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

luottamuksen vahvistamisessa, ja työmarkkinoiden uudistusten nähdään tukevan kasvua. Työmarkkinoilla tilanne on yhä haastava, mutta käänne parempaan on alkanut.

Työllisten määrä kasvaa, ja lomautukset vähenevät. Työllisyysaste on historialliseen tasoon ja EU-keskiarvoon nähden kohtuullinen, mutta rakenteissa olemme edelleen jäljessä verrokkimaita. Siksi työmarkkinoita uudistetaan nyt, ei vastakkainasettelun vuoksi vaan siksi, että työn vastaanottaminen kannattaa ja yrityksillä on paremmat edellytykset työllistää. Pysyvä kasvu syntyy tästä, ei velalla elvyttämällä. Rakennusala on kärsinyt erityisesti korkojen nopeasta noususta. Ala oli pitkään ylikuumentunut, ja korjausliike on ollut rajua. Hallitus ei ole lähtenyt velkaelvytyksen tielle mutta on tukenut alaa vastuullisesti korkotukilainojen ja takausten kautta, jotta terve toiminta pääsee liikkeelle suhdanteen kääntyttyä.

Arvoisa puhemies! Velkajarru on historiallinen parlamentaarinen sopimus. Se rakentuu ajatukselle, että julkinen talous pidetään hallinnassa yli vaalikausien ja päätökset tehdään pitkän aikavälin näkökulmasta. Näin turvataan hyvinvointipalvelut myös tuleville sukupolville.

Lopuksi on syytä todeta, että myönteisiä merkkejä on jo nähtävissä. Ensi vuonna keskituloisten ostovoima kasvaa selvästi, yritysten investointi- ja vientiodotukset vahvistuvat ja asuntokaupassa siirrytään vähitellen jarrulta kaasulle. Suomi ei nouse helpoilla lupauksilla vaan kestäväillä päätöksillä. Vastuu on otettu, suunta on käännetty, ja pohja kasvulle rakennetaan määrätietoisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

15.39 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden budjettia käsitellessä on syytä muistaa kaksi asiaa: ensinnäkin julkista taloutta on välttämätöntä sopeuttaa, ja toiseksi velkakäyrää ei taiteta pelkästään saksilla vaan kasvulla ja työllä. Siksi meidän linjamme on ollut tehdä vaikeat sopeutus päätökset hallitusti mutta samalla rakentaa edellytyksiä sille, että suomalainen työ ja suomalainen yritys pärjäävät.

Ensi vuonna voimaan tulevat veronkevennykset ovat tästä konkreettinen esimerkki. Työn verotusta kevennetään, ja valtaosa kevennyksistä kohdistuu pieni- ja keskituloisiin. Erityisesti lapsiperheille työtulovähennyksen lapsikorotuksen tuplaus tarkoittaa tuntuvasti lisää käteen. Kolmen lapsen perheelle puhutaan jopa noin 600 euron verohelpotuksesta vuonna 26. Korkeimpia marginaaliveroja lasketaan kasvutoimena, mutta ne pysyvät jatkossakin korkealla tasolla.

Samaan kokonaisuuteen kuuluu myös arjen kustannusten keventäminen. Ruuan arvonlisäveroa lasketaan, ja autoilun kustannuksia on kevennetty muun muassa polttoaineveron alennuksella. Nämä ovat konkreettisella tasolla ostovoimaa vahvistavia päätöksiä. Kun työn tekemisestä jää enemmän käteen ja välttämättömät menot eivät karkaa, suomalaisella on mahdollisuus kuluttaa, investoida omaan elämäänsä ja uskaltaa tehdä päätöksiä.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä kohtaa törmäämme isoon ongelmaan, jonka suomalaiset tunnistavat arjessaan: vaikka ostovoima on vahvistunut ja vahvistuu edelleen, moni ei uskalla kuluttaa. Epävarmuus, korkotasot, työllisyysnäköymät ohjaavat rahaa kulutuksen sijaan säästöön. Se on täysin inhimillistä. Emme me voi emmekä halua pakottaa kansalaisia kuluttamaan. Talouspolitiikan tehtävä on vähentää epävarmuutta, vahvistaa luottamusta ja tehdä työnteosta kannattavaa. Sitä tämä hallitus tekee.

Kun kulutus matelee, kasvu tarvitsee toisen moottorin, investoinnit, ja tässä tullaan rahoitukseen. Valiokunnissa on tuotu esiin vakava huoli erityisesti pk-yritysten rahoituksen

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

saatavuudesta. Yritys voi olla terve, sillä voi olla tilauksia, se voi haluta palkata, mutta jos lainahana on kiinni tai -ehdot ovat kohtuuttomat, kasvu jää tekemättä.

Meidän pitää katsoa suoraan myös pankkien toimintaympäristöä. Euroopassa yritysrahoitus nojaa selvästi pankkeihin, ja samalla finanssikriisin jälkeen pankkisääntelyä on kiivistetty. Kun pankkien riskinottoa rajoitetaan, vaikutus näkyy väistämättä siinä, miten herkästi rahoitusta saa, millä hinnalla ja millä vakuuksilla. Tämä ei ole moraalisaarnaa pankkeille vaan talousrealismia. Jos kasvu- ja investointiyritykset jäävät ilman rahoitusta, koko maa jää ilman kasvua.

Valiokunnan kuulemisissa on todettu, että vuonna 25 jopa kaksi kolmasosaa kasvuhakuisista pk-yrityksistä tarvitsi Finnveran takausta saadakseen pankkirahoitusta, ja sekään ei aina välttämättä riittänyt. Tämä kuitenkin kertoo siitä, miten varovaisiksi rahoitusmarkkinat ovat käyneet. Se on yksi kasvun jarru, jonka purkaminen on välttämätöntä. Siksi meidän pitää edistää rahoituslähteiden monipuolistamista ja pääomamarkkinoiden toimivuutta. Tarvitaan enemmän kilpailua ja vaihtoehtoja pankkilainalle, toimivampia pääomamarkkinoita, kotitalouksille järkeviä tapoja sijoittaa kotimaiseen yritystoimintaan ja EU-tasolla pääomamarkkinaunionia, jotta kasvuyritysten rahoitus ei jää yhden kanavan varaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän budjetin ydinviesti on selvä: ostovoimaa vahvistetaan veronkevennyksillä erityisesti pienen- ja keskituloisille ja lapsiperheille. Samalla tunnistamme, että epävarmuus ohjaa rahaa säästöön ja että kasvu tarvitsee investointeja. Siksi rahoituksen saatavuus, pankkien toimintaympäristö ja pääomamarkkinoiden kehittäminen eivät ole sivujuonne vaan kasvupolitiikan kovaa ydintä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi huomioita valiokunnan tekemistä lisäyksistä. Niitä on tehty 40 miljoonan edestä. Näissä lisäyksissä korostuvat tiestö ja turvallisuus. Nostaisinkin esiin valiokunnan 100 000 euron lisäyksen turpeen korkean jalostusasteen tuotteiden selvitykseen. Tästä varmasti tulee jotakin positiivista, voin jo luvata tässä vaiheessa. Turve on kansallinen voimavaramme ja vahvuutemme, jota meidän on hyödynnettävä enemmän. Toivottavasti tämä selvitys avaa oven jatkotoimille. Tästä tullaan varmasti puhumaan vielä enemmän ja tulen itsekkin puhumaan pääluokkakokouksessa keskustelussa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

15.44 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Talouden huonosta tilasta kertoo se, että EU on asettamassa Suomen talouden tarkkailuluokalle. Muualla Euroopassa talous on lähtenyt kasvuun ja työllisyys nousuun. Suomi ei ole päässyt muun Euroopan kasvuvauhtiin mukaan. Suomessa on Euroopan heikoin talouden kehitys, ja työttömyys on edelleen Euroopan korkeimpia.

Orpon hallitus sai Marinin hallitukselta ennätystyöllisyyden, jossa se pääsi aloittamaan hallituskautensa. Valitettavasti hallitus on epäonnistunut työllisyydenhoidossa. Hienoista työllisyyslukuista on tultu alaspäin, ja työttömyys on korkeimmillaan lähes 30 vuoteen.

Tällä hetkellä talouden suurimpia jarruja ovat hallituksen tekemät leikkaukset ja ihmisten pelko sekä luottamuksen puute. Kun työttömyysluvut ovat kasvaneet vuosi toisensa jälkeen, on samalla lisääntynyt ihmisten huoli omalle kohdalle osuvasta työttömyydestä. Luottamusta jarruttaa myös varautuneisuus uusiin leikkauksiin, jota Orpon hallitus itse pitää yllä. Ihmiset varautuvat pahaa päivää varten. Talouden saaminen kasvuun edellyttää ihmisten pelkojen hälventämistä ja toivon rakentamista. Luottamuksen rakentaminen edellyttää kuitenkin tekoja.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat huolissaan sosiaali- ja terveydenhuollon tilasta. E2 Tutkimuksen lokakuuisessa kyselyssä peräti 65 prosenttia vastaajista oli huolissaan terveydenhoidon ja 57 prosenttia vanhustenhoidon tilanteesta. Toimiva sosiaali- ja terveydenhuolto tulotasosta riippumatta sekä inhimillinen ikääntyminen ovat hyvinvointiyhteiskunnan ytimessä. Hallituksen tekemät päätökset ovat valitettavasti heikentäneet oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista sotepalveluissa sekä vanhustenhuollossa.

Hyvinvointiyhteiskunnan keskeinen tehtävä on auttaa ja tukea, kun elämä koettelee. Orpon hallituksen politiikan maksajaksi ovat kuitenkin joutuneet kaikista pienituloisimmat ihmiset. Nyt leikkauksia ollaan kohdistamassa jopa viimesijaiseen turvaan, toimeentulotukeen. Perustoimeentulotukea voidaan jatkossa leikata jopa puoleen, jolloin ihmisen on pärjättävä arjessa alle 300 eurolla kuukauden ajan. Toimeentulotukeen tehdään myös muita muutoksia, jotka heikentävät sen saajien tilannetta. Monella toimeentulotuen saajalla on sairauksia ja muita ongelmia työkyvyssä. Heille leikkaukset ovat vain rangaistus jo valmiiksi vaikeaan tilanteeseen. On kohtuutonta leikata toimeentulotuesta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna hallitus jatkaa koulutusleikkauksia kaikilla koulutuksen tasoilla. Leikkauksia tehdään perusopetukseen, varhaiskasvatukseen, yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin. Vaikka hallitus on panostanut esimerkiksi perusopetuksen kehittämiseen ja oppimisen tukeen — mistä voi osoittaa myös kiitosta — ovat resurssit kuitenkin kokonaisuudessaan vähenemässä. Myös aiempina vuosina hallitus on leikannut koulutuksesta ja lakkauttanut muun muassa aikuiskoulutustuen, mikä on heikentänyt ihmisten mahdollisuuksia päivittää osaamistaan työelämän muuttuvia tarpeita vastaavaksi.

Hallituksen linja on valitettava, sillä vain koulutuksella voimme rakentaa tulevaisuutta ja osaamista. Suomen kasvu riippuu osaavista työntekijöistä, ja siksi koko elämän mittaiseen oppimiseen pitäisi panostaa. Koulutuksen laatu pohjautuu vahvasti joka tasolla ammattitaitoiseen, riittävään ja hyvinvoivaan henkilöstöön, jonka tilannetta hallituksen leikkaukset vaikeuttavat. Myös taide- ja kulttuurialat ovat Suomessa kasvua ja hyvinvointia luovia aloja, ja niihin pitäisi uskaltaa panostaa jatkuvan paineistamisen sijasta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kannatan edustaja Joona Räsäsen SDP:n ryhmäpuheenvuorossa tekemiä esityksiä, että käsittelyn pohjaksi otetaan SDP:n vastalauseen 1 esitykset ja että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

15.49 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Valtion talousarvioesityksen palautekeskustelua käydään aina näin joulun alla ajankohtana, jolloin joulun valmistelut ovat monessa kodissa jo täydessä vauhdissa. Niin tänäkin vuonna: jouluvalot on sytytetty, joulukortteja on lähetetty, ja joulunpyhiä suunnitellaan monessa kodissa. Jouluvalmistelut tuovatkin valoa vuoden pimeimpään aikaan ja rakentavat osaltaan joulun tunnelmaa, mutta tämän kaiken keskellä monen mieltä painaa nyt kuitenkin toinenkin todellisuus, nimittäin talouden epävarmuus, joka painaa monen mieltä. Suomen talous on ajautunut keskelle haastavinta vaihetta pitkään aikaan. Talouskasvun viivästyminen, ennätyksellinen työttömyys ja konkursien korkea määrä kertovat tilanteen vakavuudesta. Monessa kodissa lasketaan nyt tarkasti, miten arjen menot saadaan hoidettua, joulusta puhumattakaan.

On sydäntä särkevää ajatella, että hallituksen politiikan johdosta yli 30 000 lasta ajautuu köyhyYTEEN. Kaikkein tiukimmilla ollaan epäilemättä perheissä, joita pienituloisuus, työt-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

tömyys ja muut murheet koskettavat, mutta arjen kustannuksista selviytyminen vaatii ponnistelua myös monilta keskituloisilta työssäkäyviltä ja heidän perheiltään. Kun moni tässä taloustilanteessa vieläpä kantaa huolta oman tai läheistensä työpaikan pysyvyydestä, ei ole ihme, että luottamus tulevaisuuteen on horjunut.

Siksi keskusta on joutunut jättämään vastalauseen, jossa keskitytään siihen, mistä luottamus syntyy: turvallisempaan arkeen, talouden kasvuun ja parempaan ostovoimaan. Toisin kuin hallitus, me kohdistaisimme veronkevennykset selkeämmin keskituloisille suurituloisten sijaan. Keskituloisille suunnatut veronkevennykset jättäisivät meidän vaihtoehdossamme tavalliselle työntekijälle jopa tuhat euroa vuodessa enemmän käteen. Tämä auttaisi perheitä, kannustaisi työntekoon ja piristäisi siten koko kansantaloutta.

Kasvu ei kuitenkaan synny pelkästään kulutuksesta. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat suomalaisen työn kivijalka, ja niiden kasvun edellytyksiä on edelleen vahvistettava. Keskusta tarjoaisi yrityksille paremmat edellytykset uudistamalla yhteisövero — siis kaavamaisen alennuksen sijaan me uudistaisimme yhteisövero — ja myös korottaisimme yrittäjävähennystä. Näin autettaisiin niin yhden hengen toiminimiyrittäjiä kuin suurempiakin työllistäjiä, pk-yrityksiä.

Me parantaisimme myös kotitalousvähennystä, jolla olisi välitön vaikutus kasvuun ja työllisyyteen. Itse asiassa kotitalousvähennyksen heikennys aiemmin tällä kaudella on valitettavasti yksi konkreettinen esimerkki toimista, joiden kautta hallitus itse on heikentänyt kasvun ja työllisyyden edellytyksiä. Esimerkiksi palvelusektorille ja monille varsinkin naisvaltaisille palvelualoille se on aiheuttanut suuria vaikeuksia. Jos ajatellaan vaikkapa sotealan yrittäjiä, joita Suomessa on paljon, niin kun samaan aikaan on tehty merkittäviä säästöjä ja leikkauksia hyvinvointialueiden toimintaan, esimerkiksi vanhuspalveluiden osalta, ja niiden nojalla otettu hyvinvointialueilta rahoja pois ja samaan aikaan on heikennetty kotitalousvähennystä, niin tämän johdosta monet sotealan yrittäjät ovat nyt erittäin vaikeassa tilanteessa, ja tämän johdosta myös moni hoitaja on tällä hetkellä työttömänä.

Mitä tulee peruspalveluihin, niin niiden toimivuushan on myös keskeistä luottamukselle. Se on tärkeä osa luottamusta, että voi luottaa siihen, että apua saa silloin kun sitä tarvitsee. Tällä hetkellä nämä hyvinvointialueiden rahoitusongelmat ovat johtaneet monin paikoin hätäratkaisuihin, jotka eivät paranna palveluja vaan heikentävät niitä. On selvää, että alueet tarvitsevat lisää aikaa tasapainottaa talouttaan ja kehittää toimintaansa pitkäjänteisesti. On selvää, että soteuudistus ei tullut kerralla valmiiksi, ja siksi keskusta onkin esittänyt, että uudistuksen jatkotyötä tehtäisiin yhdessä parlamentaarisesti yli hallituskausien ja yhteistä tahtotilaa rakentaen. Toivon, että tähän työhön päästään mahdollisimman nopeasti yhdessä kiinni.

Arvoisa rouva puhemies! Annan vahvan tukeni vastalauseen 2 mukaisille muutosesityksille ja toivon, että ne saavat muutoinkin laajaa ja vahvaa kannatusta, ja kannatan niin ikään myös edustaja Konnun aiemmin tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Minja Koskela poissa, edustaja Löfström poissa, edustaja Partanen poissa, edustaja Mäenpää poissa, edustaja Lohi poissa, edustaja Hänninen poissa, edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Viitala.

15.55 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Kaikista epäonnistumisistaan huolimatta hallitus jatkaa samalla kurjistavalla linjallaan ensi vuoden talousarviossaan. On käynyt varsin selväksi, että hallitus ei ole onnistunut keskeisissä tavoitteissaan — ei velkaantumi-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

sen taittamisessa, ei työllisyyden kohentamisessa eikä talouskasvun vauhdittamisessa. Suomi on tänä päivänä Euroopan toiseksi heikoimmin työllistävä maa ja ainoa OECD:n jäsen, jonka talous ei tänä vuonna kasva. Velka kasvaa edelleen ennakoitua nopeammin, ja maamme on sen seurauksena ajautumassa EU:n tarkkailuluokalle.

Hallituksella ei tunnu silti olevan todellista ymmärrystä tilanteen vakavuudesta. Sen sijaan, että se muuttaisi suuntaa, se toistaa samat virheet luottaen taloususkontoon, joka ei kannu. Tulostaulu ei valehtele siltä osin. Taloudelliset ja yhteiskunnalliset varoitusmerkit on sivuutettu, ja tuloksena Suomi on lipeämässä Euroopan hännille työllisyydessä ja kasvussa.

Tästä talousarviosta on vaikea löytää montaakaan aitoa toimea, jotka todella tukisivat kasvua, työllisyyttä ja oikeudenmukaista taloutta. Hallitus rakentaa uskonsa jälleen suurituloisille ja yrityksille suunnattujen veronkevennysten varaan, vaikka kokemus osoittaa, että tällaiset toimet eivät valu laajemmin yhteiskuntaan. Sen sijaan pienituloiset, keskituloiset ja tavalliset palkansaajat jäävät maksajiksi. Kun palkansaajan verotus on nyt korkeimmillaan kymmeneen vuoteen ja samaan aikaan työttömyysvakuutusmaksut nousevat, monen arkeen ei jää mitään helpotusta, ja tämä on omiaan murentamaan luottamusta ja heikentämään sisämarkkinaa. Ihmiset eivät kuluta, ja yritykset eivät investoi. Luottamusta julkinen valta ei voi määrätä, se täytyy ansaita teoilla.

SDP:n vaihtoehto on toisenlainen. Me olemme esittäneet mallin, jossa yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyöttyy hallituksen linjaan verrattuna, ja painopiste on tavallisen työntekijän ja pienituloisen paremmassa asemassa. Meidän mallimme vahvistaa kotimaista kysyntää, sillä suuntaamme tuen sinne, missä se todella liikkuu taloudessa: ihmisten arjessa ja kulutuksessa. Hallitus väittää, että suurituloisten veroale loisi kasvua, mutta kasvua ei voi rakentaa varakkaiden hyväuskoon, vaan tarvitaan laajaa, oikeudenmukaista ja vastuullista talouspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on epäonnistunut täydellisesti työllisyyspolitiikassa. Myöskään siinä tulostaulu ei valehtele. Työttömyys on korkeimmillaan lähes 30 vuoteen. Työllisyyttä ei synny puheilla tai uskonvaraisilla veronkevennyksillä vaan todellisilla, aidoilla toimenpiteillä — investoinneilla osaamiseen, uudistumiseen ja oikeudenmukaisiin kannustimiin. On surullista, että Orpon hallitus vetoaa maailmantilanteeseen ja suhdanteisiin, vaikka samaan aikaan muissa Euroopan maissa talous jo kasvaa ja työllisyys vahvistuu. Meillä taas taantuma pitkittyy ja tulevaisuudenusko hiipuu. Suhdanne on pitkälti sama koko Euroopassa.

SDP panostaisi työllisyyden vahvistamiseen aivan toisella tavalla, erityisesti nuorten mahdollisuuksiin, pienten yritysten kasvuun ja ensimmäisten työsuhteiden syntymiseen. Tukisimme yrittäjyyttä alentamalla alv-velvollisuuden rajaa, laajentaisimme kotitalousvähennystä, tekisimme tki-toiminnan huojennuksesta aidosti kannustavan ja rakentaisimme järkevämmän kannustinjärjestelmän vihreään siirtymään. Näillä toimenpiteillä yritykset saisivat todellisia syitä investoida ja kasvaa, eivät pelkkiä kirjanpidollisia toiveita.

Arvoisa puhemies! Siinä oli muutama ajatus, millä tavalla SDP toisi kasvua tähän talouteen. — Kiitos.

Andre vice talman Tarja Filatov: Debatten och behandlingen av ärendet avbryts i detta skede. Behandlingen av ärendet fortsätter i detta plenum efter ärendena i andra behandling.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 15.59.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 22.01.

Andre vice talman Tarja Filatov: Nu fortsätter den allmänna debatten om budgeten som avbröts tidigare under detta plenum. Debatten fortsätter alltså. — Först i tur är ledamot Hoskonen, frånvarande. Ledamot Ingo frånvarande. Ledamot Kaunistola frånvarande. — Ledamot Reijonen.

22.02 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Julkisen talouden sopeutuspaine on hyvinvointivaltion kohtalonkysymys. Puolueet, myös oppositiosta, tosin vasemmistoliittoa lukuun ottamatta, ovat sitoutuneet velkajarruun. Viime kuussa julkaistut puolueiden vaihtoehtobudjetit kuitenkin saavat väkisinkin kyseenalaistamaan sen, riittääkö oppositiopuolueilla rahkeet sitoumuksiensa toteuttamiseen, vai jatkuisiko sosiaalidemokraattiveitoisessa hallituksessa sosialismin sikajuhlat? Tämä hallitus on sikajuhlien sijaan sitoutunut talouden tasapainottamiseen ilman velkajarruakin ja tehnyt jo roppakaupalla töitä sen eteen, että hyvinvointivaltion pyörittämiseen on jatkossakin meillä rahaa — rahoitus pohja kun ei parane veronkorotuksilla kurittamalla, vaikka arvon oppositio vaihtoehtobudjettinsa perusteella sitä edelleen yrittäisi.

Kerrataanpa vielä, mitä tämän hallituksen toimesta on tehty tai tehdään. Työn verotusta kevennetään 1,8 miljardia, valtaosa tästä kohdistuu pieni- ja keskituloisiin. Marginaaliveroasteen kevennyksestä huolimatta suurituloisen sen sijaan edelleen maksaa jokaisesta tienastaan lisäeurosta veroja yli puolet. Elinkustannuksia hillitään esimerkiksi ruoan arvonlisäveron sekä polttoaineveron kevennyksillä. Viime vuonna polttoaineveroa laskettiin 168 miljoonaa euroa, jotta suomalaisilla olisi varaa matkustaa töihin. Hyvinvointialueiden rahoitusta on opposition väitteistä huolimatta todellisuudessa kasvatettu joka vuosi. Hallituskaudella on myös tehty lukuisia toimia kustannuskasvun hillitsemiseksi. Muistan, että alueuudistuksen yksi päätavoite oli hillitä kustannuskasvua. Toissijaisista menoista, kuten ulkomaille valuvasta kehitysavusta, säästetään historiallisesti 1,3 miljardia. Se onkin iso siivu hallituskauden 10 miljardin sopeutustoimista.

Tällaisia toimia ei opposition vaihtoehtobudjetista löydy. Sen sijaan niistä löytyy veromoukaria, veromoukaria, maatalouden maalittamista, maatalouden maalittamista ja tyhjää sanahelinää vailla konkretiaa. SDP:n vaihtoehtona on nostaa kokonaisveroaste ennätyslukemiin, ja keskustan vaihtoehto on yhtä tyhjä kuin hallitusneuvottelijalle jätetty paperi.

Arvoisa puhemies! Jos tämä maa nousisi veromoukaroinnilla, olisimme edellisten hallitusten jälkeen aivan toisenlaisessa taloustilanteessa kuin nyt olemme. Ei tarvitse miettiä sopeutustoimia, kun kuuluisimme himoverottamisen myötä maailman menestyneimpiin valtioihin, mutta todellisuus on kuitenkin toinen, ja hallituksen budjetti toteuttaa vastuullista taloudenpitoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko poissa, edustaja Honkonen poissa, edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Strandman.

22.05 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Valtion tärkein tehtävä on huolehtia kansalaistensa turvallisuudesta. Ilman sisäistä ja ulkoista turvallisuutta yhteiskunnan perusta horjuu. Tässä ajassa hallitus on asettanut turvallisuuden selkeälle etusijalle. Poli-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

sin rahoitusta on vahvistettu määrätietoisesti, ja tavoitteena on 8 000 poliisia vuoteen 2027 mennessä. Panostuksia tehdään koulupoliisitoimintaan, harmaan talouden torjuntaan sekä nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyyn. Rajavartiolaitoksen toimintakykyä vahvistetaan, mukaan lukien itärajan esteen ylläpito, rajavartioiden määrän lisääminen ja strateginen suorituskyky.

Turvallisuus tarkoittaa myös arjen ennakoitavuutta. Polttoaineen hinnalla on suora vaikutus ihmisten liikkumiseen, työntekoon ja yritysten kustannuksiin. Hallitus on tehnyt poliittisia päätöksiä, joilla autoilun kustannuksia on laskettu historiallisen paljon. Polttoaine- ja hiilidioksidikomponenttia kevennetään sekä vuonna 2026 että 2027. Jakeluvaihteen nousua on maltillistettu, ja ajoneuvovero on alennettu erityisesti vanhempaa autokantaa painottaen. Näillä ratkaisulla tuetaan ostovoimaa, kuljetusalaa ja koko Suomen kilpailukykyä.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa edelleen ja on vuonna 2026 noin 27,2 miljardia euroa. Rahoitus on noussut joka vuosi. Samalla hallitus on tehnyt toimia kustannusten kasvun hillitsemiseksi, jotta palvelut voidaan turvata myös tulevaisuudessa. Palveluiden turvaaminen edellyttää vastuullista rahankäyttöä ja toimivampia rakenteita. On tärkeää todeta, että hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet eivät ratkea lisäämällä hallitsemattomasti menoja. Tarvitaan tehokkaampia toimintamalleja, parempaa johtamista ja painopisteen siirtoa raskaista palveluista ennaltaehkäisyyn. Näin turvataan hoitoonpääsy, henkilöstön jaksaminen ja palveluiden laatu koko maassa.

Tämä kokonaisuus osoittaa selkeää priorisointia. Turvallisuus, arjen kustannukset ja peruspalvelut pidetään kunnossa myös taloudellisesti haastavina aikoina. Hallitus on tehnyt vastuullisia ja välttämättömiä päätöksiä Suomen talouden vakauttamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

22.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden tila on edelleen todella huono. Talouskasvu on ollut heikkoa, ja työttömyys kasvaa edelleen. Suomen julkisen talouden valtava velkaantuminen on jatkunut hallituksen kovista puheista huolimatta. Velka ylittää yli 88 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, nousee yli 90 prosenttiin aivan pian. 18 miljardia euroa velkaa tänä vuonna. Siinä on aika synkkiä lukuja. Suomen talouden kasvu siirtyy koko ajan nurkan taakse, ja työmarkkinakehitys on heikkoa. Hallituksen puoliväliriihessä tekemät veroratkaisut ja muut toimenpiteet eivät ole tuoneet kasvua. Hallituksen säästötoimet ovat omalta osaltaan vaikeuttaneet työllisyyttä ja kasvua heikentävästi. Olemme nyt taantumassa, kasvu on hyytynyt. Kuluttajat eivät uskalla kuluttaa työttömyyden ja taloudellisen tilanteen pelossa ja siirtävät rahojaan pankkitileille pahan päivän varalle, ne, joille se on mahdollista. Hallitus onkin aika ajoin syyttänyt talouskasvun puuttumisesta ja kulutuksen vähenemisestä kansalaisia. Kansalaisten syyttäminen hallituksen omien toimien epäonnistumisesta kertoo hallituksen toimien todellakin olevan epäonnistuneita.

Suomen heikkoon talous- ja työllisyystilanteeseen Orpon hallitus on hakenut talouskasvua sosiaaliturvan leikkauksilla ja työelämäheikennyksillä. Hallituksen vähän reilun parin vuoden näytöillä talouskasvun moottoreiksi niistä ei ole, eivätkä ne ole vähentäneet työttömyyttä. Se on vienyt työelämäheikennyksillään palkansaajien ja kotitalouksien luottamuksen. Niihin toimiin liittyy paljon epävarmuuksia ja ylioptimistisia odotuksia. Työllisyyden jatkuttua ennätyspitkään hallituksen itselleen asettamat ennakoidut kahden miljar-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

din euron säästöt ja 100 000:n lisätyöllistyminen jäävät toteutumatta tällä vaalikaudella. Sen sijaan työttömien määrä nousi yli 70 000:lla. Tänä päivänä työttömien määrä viimeimmän tiedon mukaan on noin 314 000, ja se on vuodessa kasvanut 28 500. Pitkäaikaistyöttömyys on 132 000, ja se on kasvanut yli 31 000 vuoden takaiseen. Pitkäaikaistyöttömiä on 42 prosenttia kaikista työttömistä. Erittäin pahoja lukuja.

Arvoisa rouva puhemies! Yhteiskunnassa pitäisi ennakolta torjua sitä, mikä myöhemmin maksaa enemmän yhteiskunnan palveluina. Se on kaikkein halvin julkisen talouden säästämismuoto. Palvelu, jota ei tarvita, ei synnytä kuluja. Tämä olisi kaikkien kannalta inhimillisesti ja taloudellisesti järkevää. Miten tämä liittyy työllisyyteen ja työttömyyteen? Tällä hetkellä jokaista avointa työpaikkaa kohden on noin kymmenen työtöntä työnhakijaa. Työvoiman osaamiseen ja työkyvyn ylläpitoon pitäisi satsata ja panostaa, koska osaaminen on työllistymisen suurimpia esteitä. Työpaikkojen puutteesta kärsivät työttömät työnhakijat. Yritykset kärsivät, kun ei ole talouskasvun tuomia mahdollisuuksia ja riittävästi osaavaa henkilökuntaa. Laskun maksaa yhteiskunta saamatta jääneinä veroina ja lisääntyvinä palvelutarpeina.

Arvoisa rouva puhemies! Pitäisi ennakolta tehdä enemmän. Suomen talous tarvitsee luottamusta työelämään, ja usko tulevaisuuteen täytyy palauttaa. Talouskasvua on saatava aikaan. Sitä on haettava muun muassa vihreän siirtymän, erityisryhmille rakentamisen kautta, yritysten lainansaannin helpottamisen kautta, ensiasunnon ostamista helpottamalla, kotitalousvähennyksen kasvattamisella ja niin edelleen. Kuluttajien luottamus on alamaissa, ja se näkyy taloudessa, ja se pelkotila estää kulutuksen liikkeellelähdon. Ennakko-toimilla voimme vähentää myöskin työttömyyden uhkaa ja työttömäksi joutumista ja sen pitkää kestoa panostamalla työuralla ja myös työttömänä ollessa osaamiseen. Hyvän osaamisen omaava säilyttää paremmin työpaikkansa ja työllistyy nopeammin, jos joutuu työttömäksi. Säännölliset terveystarkastukset pitäisi olla arkipäivää työttömien osalta. Suojasat tulee palauttaa. Näitä ihan konkreettisia toimia pitäisi nyt tehdä. [Puhemies koputtaa] Ne toimet, jotka tässä liittyvät työttömyysturvan osalta pieniin parannuksiin nuorten osalta, koskevat vain kuutta prosenttia alle 30-vuotiaista nuorista, 3 300—4 400:aa henkilöä lähes 70 000 nuoresta työttömästä. Pitäisi tehdä enemmän. Myöskin aktiivista työvoimapolitiikkaa pitäisi tehdä, koska tilanne on aivan lamassa tällä hetkellä. [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia. — Oliko tämä viisi vai seitsemän?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ennalta pyydetty puheenvuoro on viisi minuuttia, ja se ei ole suositus, vaan se on ikään kuin sopimus, mikä meillä on. Sitten normaalisti on seitsemän minuuttia, ja siinäkin on itse asiassa se viiden minuutin suositus. — Edustaja Rasinkangas.

22.15 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen julkinen talous on tilanteessa, jossa helppoja ratkaisuja ei ole. Velka kasvaa, väestö ikääntyy, ja turvallisuusmenot ovat pysyvästi korkeammalla tasolla kuin vielä muutama vuosi sitten. Tässä tilanteessa hallituksen linja on järkevä: julkista taloutta on pakko sopeuttaa.

Hallitus on tehnyt päätökset, joilla julkista taloutta sopeutetaan noin kymmenellä miljardilla eurolla. Tämän seurauksena velkasuhde on hallitusohjelman mukaisesti tasapainotumassa hetkellisesti vuonna 2027. Tämä on seurausta vastuullisista ja tietoisista päätöksistä. Velkaantumisen taustalla ovat puolustusbudjetin voimakas kasvu, heikko taloussuh-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

danne sekä ikäsidonnaisten menojen ja velanhoitokustannusten nousu. Näitä tosiasioita ei voi ohittaa, eikä niihin ole tarjolla taikatemppuja.

Sopeutusta on jatkettava myös tulevilla vaalikaudella, ja siksi parlamentaarinen velkajarru on tärkeä. Se sitoo kaikki puolueet, vasemmistoliittoa lukuun ottamatta, yhteiseen vastuuseen ainakin paperilla. Oppositio puolueiden vaihtoehdot herättävät kuitenkin epäilyn siitä, onko todellista halua tehdä vaikeita päätöksiä silloin, kun niitä todella tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri tekee tässä tilanteessa arvokasta ja vastuullista työtä. Tämä ei ole kiitosten keräämisten aikaa vaan vaikeiden ratkaisujen aikaa. On hyvin mahdollista, että tämän työn todellinen arvostus nähdään vasta myöhemmin. Suomen Moody's-luottoluokituksen säilyminen kertoo, että hallituksen tekemä talouspolitiikka on oikeansuuntaista.

Hallitus keventää työn verotusta 1,8 miljardilla eurolla hallituskauden aikana. Valtaosa kevennyksistä kohdistuu pieni- ja keskituloisiin sekä lapsiperheisiin. Tämä on kallista mutta oikeudenmukaista. Se vahvistaa ostovoimaa ja kannustaa työntekoon. Ilman kasvua me ei tästä nousta, ja siksi kasvuun kannustavia veroratkaisuja tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Autoilun kustannuksia on kevennetty historiallisen paljon. Polttoaineveroa on laskettu, jakeluvuoroituksen nousua on maltillistettu, ja ajoneuvoveroa on kevennetty erityisesti vanhemman autokannan osalta. Tämä parantaa suomalaisten arkea ja yritysten kilpailukykyä koko maassa.

Ruoan arvonlisäveron lasku on pieni mutta oikeansuuntainen päätös. Hallitus ei nosta ruoan tai maatalouden kustannuksia omilla toimillaan, toisin kuin aiemmin on nähty.

Turvallisuus on valtion tärkein tehtävä. Poliisin määrää lisätään, rajaturvallisuudesta huolehditaan, ja harmaata taloutta torjutaan.

Menosäästöt kohdistetaan ensisijaisesti valtion toissijaisiin menoihin. Kehitysavusta ja järjestötuista ja hallinnon tehottomuuksista leikataan merkittävästi. Näillä päätöksillä on vahva kansan tuki ainakin Evan tutkimuksen mukaan, ja hyvästä syystä.

Arvoisa puhemies! Loppuun haluan vielä erikseen korostaa ikäihmisten hoivaa ja hyvinvointialueiden vastuuta. Hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus nousee ensi vuonna noin 27,2 miljardiin euroon, ja rahoitus on kasvanut joka vuosi. Opposition väitteet leikkauksista eivät yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Samalla on kuitenkin selvää, että kustannusten kasvua on hillittävä ja toiminnan on oltava tehokasta, mutta tehokkuus ei saa koskaan tarkoittaa sitä, että ikäihmisiä hoidetaan lainvastaisesti tai epäarvokkaasti. Tällaisia tilanteita on todistustasi tapahtunut, ja siksi haluan nostaa tämän tässä yhteydessä esiin. Meidän on pidettävä huolta siitä, että vanhuksiamme kohdellaan arvokkaasti, inhimillisesti ja lain edellyttämällä tavalla nyt ja tulevaisuudessa. Palvelut on turvattava ja samalla kehitettävä niitä ajan mukana.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetti ei ole mikään ”kivaa kaikille, kaikkea kivaa” -budjetti, mutta se on vastuullinen. Turvaamme Suomen turvallisuuden, tuemme työntekoa, ja palautamme julkista taloutta yhä kestävämmälle uralle.

Kiitos vielä valtiovarainministeri Riikka Purralle ahkerasta työstä Suomen eteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

22.20 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Meillä on maassamme tilanne, että työttömyys ja konkurssit ovat ennätyslukemissa. Kansa köyhtyy, ja eilen tuli tieto uu-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

desta ennätyksestä. Taloussanomien uutisoi, että myös ulosotosta on tulossa ennätysvuosi. Ulosoton summa tulee nousemaan noin 1,4 miljardiin euroon eli uuteen ennätyslukemaan. Köyhyys koskee tänään jo työssäkäyviäkin. Minulle laittoi viestiä hoitoalalla hoiva-avustajana työskentelevä perheenäiti, joka kertoi, että hän oli ollut kaupassa seitsemänvuotiaalta pojaltaan lainaamallaan syntymäpäivärahalla, koska tilistä ei pakollisten laskujen jälkeen jää rahaa muuhun.

Arvoisa rouva puhemies! Olin eilen tilaisuudessa, Kontiorannan kunnallisjärjestön kokouksessa, jossa kuulin runon, jonka henkilö oli kirjoittanut tämänhetkisen maamme tilanteen kirvoittamana. Luen teille tässä siitä runosta otteen: ”Velkaa, velkaa, vallan kauheasti velkaa. Kipeää se tekee, mutta leikata täytyy. On tehtävä vaikeita päätöksiä, leikattava on. Ei ole nyt varaa tukea köyhien perheiden lomailua, menkööt töihin. Saattaa siinä jokin matkailupulju nurinkin mennä, mutta sellaista elämä ja kapitalismi on. Ei nyt ole oikea aika lomailla. Isänmaan talous kärsii. Siirrettäköön joulukin viikonlopulle. Ei saa haaskata arvokkaita työpäiviä kuusen ympärillä oleskeluun. Oi voi, kyllä meidän nyt leikata täytyy, vaikka se niin pahalta tuntuukin. Toimeentulotuki, siitä vielä voimme aivan pienen nip-sauksen ottaa. Kas näin, kyllä nyt alhosta nousemme. Hiukan niitä köyhiä käy sääli, mutta ei hätää, eduskunnallahan on perinteiset joululahjarahat jaettavana. Ehkä sieltä joku sentti heruisi. Ja näin on porvarilla hyvä mieli ja lämmin olo. Olemmehan nyt tukeneet isänmaallista ampumaharrastusta ja niitä oikeita perinteisiä kristillisiä arvoja. Kyllä taas kelpaa joulua viettää omassa erinomaisuudessa lämmitellen. Mutta toisin kuin Dickensin saituri, eivät Suomen herrat tapojaan muuta.” Lainausta runosta päättyy.

Ymmärrän tätä runontekijää täysin. Ymmärrän, että kansalaisilla on luottamus ja usko huomiseen koetuksella. Toivon meille kaikille päättäjille tässä talossa parempaa ymmärrystä siitä, mikä sen heikossa asemassa olevan kansalaisen tilanne on näin joulunkin alla, kun ruokaankaan ei meinaa raha valitettavasti riittää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi, poissa. Edustaja Seppänen, poissa. Edustaja Nikkanen, poissa. Edustaja Ovaska, poissa. — Edustaja Laine-Nousimaa.

22.23 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa rouva puhemies! SDP esittää hallituksen politiikalle reilun ja tulevaisuuteen katsovan vaihtoehdon vuodelle 2026. Meidän vaihtoehdossamme julkista taloutta tasapainotetaan oikeudenmukaisemmin kuin mitä hallitus tekee. Kenenkään taakka ei muodostu kohtuuttomaksi, ja samalla turvaamme kasvu- ja osamispainotuksen. Tämä on välttämätöntä, jotta Suomi voi menestyä myös tulevaisuudessa.

Suomalaisten on voitava luottaa siihen, että apua terveyshuoliin saa ajoissa. Hoitoonpääsyä pitää parantaa, eli kiireelliseen hoitoon on päästävä viipymättä. Hallitus on sivuuttanut kiireettömän hoidon hoitotakuun perusterveydenhuollossa ja arvioi, että kolmen kuukauden jonotusaika on kohtuullista. SDP vaatii 14 vuorokauden hoitotakuuta. Hoitoon on päästävä enintään kahden viikon kuluessa. Tämä on paitsi inhimillistä myös taloudellisesti järkevää.

Vanhus- ja vammaispalveluiden on vastattava yksilöllisiin tarpeisiin. Hallituksen säätöt kohdistuvat monin tavoin juuri vanhuksiin ja vammaisiin henkilöihin. Päivystyspalveluiden saatavuus koko maassa pitäisi turvata, mutta hallitus on karsinut sairaala- ja päivystyspalvelua ja leikannut rahoitusta hyvinvointialueilta.

Hallitus on ollut myös hidas reagoimaan hyvinvointialueiden vaikeaan taloustilanteeseen. Hyvinvointialueiden toiminta on lähtenyt liikkeelle rahoituksella, joka on sittemmin

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

osoittautunut liian tiukaksi suhteessa alueille siirtyneisiin tehtäviin. Alueista osa on jo alkuvaiheessa tehnyt merkittäviä alijäämiä, eikä niille ole myönnetty lisäaikaa alijäämiensä kattamiseen.

Kuntien osalta hallitus esittää vuoden 2026 talousarviossa 75 miljoonan euron pysyvää valtionosuuden vähennystä, joka toteutetaan prosentuaalisena leikkauksena. Tämä tarkoittaa noin kahta prosenttia jokaisen kunnan saamasta valtionosuudesta. Tätä ei voida pitää perusteltuna, kun otetaan huomioon kuntien haastava taloustilanne. Kuntien kyky huolehtia lakisääteisistä tehtävistään tulee turvata pitkäjänteisillä rahoitusratkaisulla. Hallituksen tulisi toteuttaa hallitusohjelmaan kirjattu valtionosuusjärjestelmän uudistus sen sijaan, että kuntien tilannetta kurjistetaan leikkauksilla.

Sosiaalidemokraatit edellyttävät, että kuntatalousvaikutukset arvioidaan kaikissa hallituksen säästötoimissa.

Suomen tulevaisuuden kannalta keskeistä on väestön koulutus- ja osaamistason jatkuva kehittäminen. Panostukset perusopetuksen kehittämiseen ja oppimisen tukeen ovat hyviä toimenpiteitä, mutta samaan aikaan toteutettavat koulutusleikkaukset ja ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulusektorin rahoituksen vähentäminen eivät tue tavoitteita laadukkaasta ja hyvästä koulutuskokonaisuudesta.

STM:n ja THL:n yhteisvaikutusarvioiden mukaan leikkausten kokonaisvaikutukset kohdistuvat voimakkaasti pienituloisiin kotitalouksiin, erityisesti lapsiperheisiin ja nuoriin. Näiden vaikutusten huomioiminen budjettipolitiikassa on välttämätöntä, jotta nuorten hyvinvointi, yhdenvertaiset mahdollisuudet ja lapsen oikeuksien toteutuminen eivät heikene entisestään. Nuorten asema tuleekin nähdä läpileikkaavana kysymyksenä koko budjetissa.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän vaihtoehtomme on rakentaa Suomi, jossa jokainen voi luottaa palveluihin ja mahdollisuuksiin. Turvaamalla sosiaali- ja terveyspalvelut, vahvistamalla kuntien taloudellista kestävyyttä ja panostamalla nuorten koulutukseen ja hyvinvointiin luomme perustan vahvalle ja oikeudenmukaiselle tulevaisuudelle. Tämä on investointi ihmisiin ja sitä kautta koko Suomen menestykseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen poissa, edustaja Kiljunen poissa, edustaja Kallio poissa. — Edustaja Eskelinen.

22.27 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun hallitusohjelmaa lukee, niin sieltä voi kyllä poimia suoraan, että kaikki hallituksen talouspoliittiset tavoitteet ovat menneet romukoppaan jo ajat sitten. Suomen talous on ollut yli kaksi vuotta taantumassa, ja hallituksen sopeutustoimet eivät ole ainakaan parantaneet tilannetta. Talousarvioesitys osoittaa, miten heikot työkalut talouskasvun rakentamiseen hallituksella on. Yli kaksi vuotta olemme esittäneet, että olisi perusteltua tehdä nopeavaikutteisia ja jopa väliaikaisia toimenpiteitä kasvun ja työllisyyden matalapaineen kääntämiseksi. Nyt näitä elvytystoimia sitten yritetään poukkoilevalla ja hyvin epäoikeudenmukaisella veropolitiikalla saada aikaan, ja ne tulevat kyllä auttamattomasti jälkijunassa ja kohdentuvat monelta osin väärin.

Suomi velkaantuu Euroopan unionin ennätysvauhtia. Olemme myös ajautuneet EU:n alijäämämenettelyn piiriin. Muutama viikko sitten valtiovarainvaliokunnassa julkaistiin Valtion tarkastusviraston lämpömittari, 12 talouden kriteeriä, ja aika kauheaa luettavaahan se oli: 12 kriteeristä kymmenen on pakkasella, ja reippaasti pakkasella. Ainoastaan vähit-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

täiskauppa ja palkkasumma olivat niukasti lämpimän puolella. Tämä kertoo vain siitä talouden kokonaiskuvasta, mikä tällä hetkellä meillä on.

Hallituksen veroratkaisuiden vaikutukset talouteen ovat monet asiantuntijat tyrmänneet, erityisesti epäuskottavan itserahoitusasteen osalta. Lisäksi taas tulevien leikkausten negatiivisia dynaamisia vaikutuksia ei ole huomioitu. Nyt käsittelyssä oleva talousarvio on aika peilikuva koko hallituskauden talouspolitiikasta, joka ajaa Suomen ennätysvelkaan, yli 90 prosenttiin bkt:stä.

Euroopan surkeimmat työllisyysluvut, ja talous kehittyy myös edelleen Euroopan heikoimmassa päässä. Espanja ajaa todennäköisesti meistä ohi. On mielenkiintoista tätä talouspoliittista keskustelua tuolla somessa seurata, kun siellä näkyy perussuomalaisten troikka Lipposen piikkiin laittavan tätä taloustilannetta, niin että aika etäältä haetaan.

Suuri huolenaihe on nyt se suuri työttömyys, mutta se työttömyyden kuva myös. Esimerkiksi meillä maakunnassa tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömyyden osuus on yli 40 prosenttia, ja pahinta on, että siinä on nuorten työttömyys edelleen kasvamassa.

Kuntatalouteen talousarvio pitää sisällään myös 70 miljoonan euron leikkaukset, ja kun tiedetään, että meillä on tällä hetkellä lähes jokaisessa kunnassa useamman vuoden säästöohjelmat päällä, niin se syö myös sitten niitä hallituksen hyviä asioita. Siellähän on perusopetukseen ja oppimisen tukeen kumminkin tässä talousarviossa positiivisia asioita, mutta aika vaikeaa niitä on tässä taloustilanteessa täysmääräisesti toteuttaa.

No, sitten perinteiseen tapaan tämä Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne: Jälleen kerran yhtä ohjelmaa tehdään, ja kiitos Harri Bromanille, joka on ansiokkaasti työtä tehnyt, mutta ikävä kyllä sekin pallo taitaa tulla nyt sitten seuraavan hallituksen eteen. Ihmettelen, kun täällä on hurjasti salissa puhuttu ylimääräisistä liikenneinvestoinneista, mutta kyllähän nämä Väylän investointiohjelmat, mitä koko Itä-Suomeen ja Savo-Karjalaan on tullut, ovat pitkälti normaaleja investointiohjelmia. Tällä hetkellä hallituksen päätöksiä liikenneinvestointeihin on noin sata miljoonaa vähemmän kuin viime hallituskaudella. Aivan toisenlaisia kuvia on annettu. Lentoliikenteestä puhutaan, että se on nyt joku ekstra, siis maakuntalennot joku ekstra nyt tässä, ja se liittyy Itä-Suomeen. Ei todellakaan. Se oli pakollinen toimenpide, mikä hallituksen piti sitten tehdä tästä. Annetaan arvo sille työlle, mitä selvitysmies tekee, mutta ei pelkkä peukuttaminen auta, vaan sitten tarvittaisiin myös sitä rahoitusta, ja ensi vuonnahan sitten toden edessä ollaan, pystyykö hallitus mitään Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmien osalta tekemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen poissa, edustaja Asell poissa, edustaja Kaarisalo poissa, edustaja Hiltunen poissa, edustaja Kiuru poissa, edustaja Lindén poissa. — Edustaja Tuppurainen.

22.33 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomi ei onneksemme ole vajonut syvälle poliittiseen polarisaatioon. Vaikka selkeät erot hallituspuolueiden ja sosiaalidemokraattien välillä ovat esillä, ne eivät onneksemme ole johtaneet katkeraan kahtiajakoon. Sen sijaan myös meillä oppositiossa on paljon tahtoa hoitaa isänmaan asioita yhdessä. Tässä salissa ollaan yksimielisiä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Olemme kaikki maanpuolustuksen vahvistamisen kannalla, eikä yhtenäisyys lakkaa, kun siirrytään päättämään valtionrajan sisäpuolen asioista. Muutama viikko sitten saimme laajan yksimielisyyden julkisen talouden vakauttamisesta, emmekä me SDP:ssä halua luopua toivosta, että suomalaiselle hyvinvointivaltiolle tärkeiden sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamisesta

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

päästäisiin siitäkin yhteistyöhön yli hallitus—oppositio-ajan. Tämä yhteistyön henki on syytä tunnustaa myös hallituspuolueissa.

Mutta, arvoisa puhemies, kyllä me sosiaalidemokraatit katsomme, että hallituspuolueet ovat epäonnistuneet Suomen taloudenhoidossa, epäonnistuneet kaikissa tärkeissä tavoitteissaan. Päähallituspuolueen räikeä vaalipropaganda lupasi tehdä lopun valtion velkaantumisen. Nyt olemme joutuneet EU:n tarkkailuluokalle. Velkaantuminen tavoittelee ennätysvauhtia, ja tämän tästä saamme uutisia velkakierteen jyrkkeneimisestä.

Hallituksen työllisyystavoitteen epäonnistuminen on yhtä järkyttävä. 100 000 uuden työllisen kasvun etumerkki on vaihtunut. Uusia työttömiä on 100 000. Työttömyys on Euroopan ennätystasoa. Valtava työttömyys on monella tavalla vielä valtion velkaantumista pahempi. Se ei näy pelkästään talouden makrotasolla, se näkyy perheiden arjessa. Se näkyy työttömiksi joutuneiden toimeentulo-ongelmissa. Eivätkä työttömyyden haitat rajoitu heihin, joita työpaikan menetys välittömästi koskettaa. Myös työpaikkansa säilyttäneet joutuvat elämään epävarmuudessa ja pelossa sen suhteen, milloin oman talouden pohja katoaa. Suurtyöttömyyden luoma epävarmuus koskee kaikkia. Koulutus ei tuo varmuutta, sillä juuri koulutettujen työttömyys on heikentynyt erityisen jyrkästi. Varmaksi katsottu työ hoitoalalla ei olekaan turvattu, kun hyvinvointialueet toteuttavat joukkoihtisanomisia.

Taloustieteilijät ovat ihmetelleet sitä, mikä pidättelee kuluttajia käyttämästä palkankorotuksista saatua lisäeuroja. Työpaikoilla ja kodeissa tätä ei ihmetellä ollenkaan. On säästettävä pahan päivän varalle, koska työpaikka voi mennä alta muutetun työsopimuksella myötä jopa entistäkin helpommin. On säästettävä, koska työttömyysturva ei enää entiseen tapaan tule vastaan, jos palkanmaksu lakkaa.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet eivät voi kiistää talouden ongelmia. Vastuun väistämässä on sen sijaan takerruttu selitykseen siitä, kuinka vaikeudet ovat edellisen hallituksen syytä. Edellinen hallitus teki viimeisen budjettinsa yli kolme vuotta sitten, mutta silti tämän hallituksen ministerit vierittävät pois vastuunsa aiheuttamiltaan ongelmilta.

Eikä tässä vielä kaikki. Viimeisin oivallus hallitukselta on sysätä vahinkojen korjaaminen, velkaantumisen pysäyttäminen ja työttömyyden alentaminen seuraavalle hallitukselle. Mikään ei tunnu olevan omalla vastuulla. Nämä vuodet ovat vain musta aukko syyllisiä ja tulevia vastuunkantajia etsittäessä. Tämän hallituskauden vaikeudet ovat tämän hallituksen vastuulla. Hallitus on ollut se vertauskuvan huono palvelija, joka on haudannut maahan saamansa aarteet sen sijaan, että se olisi sijoittanut leiviskänsä oikein ja viisaasti.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikkaa on alusta asti ohjannut jyrkkä ideologisuus. Talouden suhdanteista ei ole piitattu. Talouspolitiikan vaikutusta ihmisten luottamukseen, siitä ei ole piitattu. Virheistä ei ole opittu, saati niitä korjattu. Eikä kaikkia toimia voi selittää pelkällä taitamattomuudella. Monelta osin hallituksen toimissa, esimerkiksi budjetileikkausten toimeenpanossa, on näkynyt merkkejä suoranaista pahantahtoisuudesta. Kaikkein heikompiosaisia on kuritettu, ja sen päälle on leikattu tukea niiltä järjestöiltä, jotka koettavat omin vapaaehtoistoimin auttaa hyvinvointivaltion suojaverkosta pudonneita. On kuin haluttaisiin alleviivata sitä, kuinka epäonnesta tulee rangaista ja kuinka lähimmäisten auttaminen on heikkoutta ja sääli sairautta.

Arvoisa puhemies! Me voimme tehdä parannuksen. Meidän yhteiskunnassamme poliitisten päättäjien joukossa on varmasti vielä uskoa yhteisiin arvoihin ja tahtoa tukea ja kannustaa kaikkia ihmisiä, jotka tässä hienossa maassamme asuvat. Suomella on menestymisen edellytyksiä. Talouden pinnan alla on innovatiivisia kasvuyrityksiä. Meillä on osaavia ja työhaluisia ihmisiä. Tässä ajassa uskonpuute on virhe, sen puute on suoranainen vää-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

ryys. Luottamusta lisäämällä me voimme tehdä työmme ja myös lohduttaa muita ahdingossa olevia. Muutos on mahdollinen. Sosiaalidemokraatit haluaa palauttaa luottamuksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri poissa, edustaja Rantanen poissa, edustaja Werning poissa, edustaja Kymäläinen poissa, edustaja Harakka poissa, edustaja Rydman poissa, edustaja Oinas-Panuma poissa, edustaja Harjanne poissa, edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Holopainen poissa, edustaja Polvinen poissa, edustaja Räsänen poissa, edustaja Lintilä poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Berg.

22.39 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Orpon hallituksella oli monta lupausta ennen vaaleja. Työllisyyden piti kasvaa sadallatuhannella, velkaantumisen suunta piti kääntää ja suomalaisten tulla ensin. Tulostaulu ei kuitenkaan näytä kovin hyvältä, vaikka hallituskaudesta on jo reilusti yli puolet ohitse. Muualla Euroopassa talous kyllä kasvaa, mutta Suomi hiihtää vain perässä.

Kasvaneen työllisyyden sijasta Orpon—Purran vahtivuorolla työttömyys on noussut korkeimmilleen lähes 30 vuoteen. Ennätystyöllisyydestä on pudottu vauhdilla alas, eivätkä hallituksen työntekijöitä kurittavat keinot ole toimineet. Ne ovat tuoneet lisätyöllisiä vain paperilla. Orpon—Purran huono taloudenhoito on puolestaan johtanut siihen, että Suomi on päätyössä EU:n tarkkailuluokalle. Valitettavasti kirjanpitolukkoilla ei tarkkailuluokkia estetä, vaan siihen tarvitaan panostamista kasvuun ja tulevaisuuteen.

Ei ole mikään ihme, ettei talouden suunta ole kääntynyt, kun hallitus on syönyt suomalaisten uskon tulevaan. Pienituloiset ja kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevat on laitettu laskun maksajiksi samaan aikaan, kun suurituloisille on syydetty rahaa veronkevennyksillä. Keskituloisilta hallitus on toisella kädellä leikkaamassa pois sen, mitä ensimmäisellä on antanut, sillä ay-liikkeen verovähennysoikeuden poisto ja muut muutokset syövät keskituloisilla kevennyksen tuoman edun pois kukkarosta.

Arvoisa puhemies! Jos luottamus on syöty taloudessa, se on syöty myös työmarkkinoilla. Ihmiset eivät luota työpaikkojensa pysyvyyteen, ja siksi monet isot hankinnat jäävät tekemättä ja asuntokauppa on jumissa. Orpon—Purran yksipuoliset toimet ovat syöneet lähes kaiken työmarkkinatasapainon ja lisänneet punnuksia yksinomaan työnantajien puolellee. Hallituksen heikennysten lista on tavattoman pitkä. Hallituksen toimilla muun muassa lakko-oikeutta on rajoitettu, aikuiskoulutustuki on lakkautettu, paikallinen sopiminen on viety läpi ja vientivetoinen palkkamalli on astunut voimaan. Tämän kaiken päälle hallitus on nyt helpottamassa irtisanomista, toki niin, ettei tasapainoa edes pyritä hakemaan millään muilla toimilla.

On turha puhua esimerkiksi Tanskan mallista, jos siitä ottaa vain yhden ainoan elementin mukaan ja pudottaa kaiken muun pois eli työntekijän vahvemman työttömyysturvan ja panostukset palveluihin. Kummastakin näistä hallitus on muuten myös leikannut viimeisten vuosien aikana. Ja mitä työntekijät ovat saaneet vastalahjaksi? Hallituksen omaa kehua ostovoiman parantumisesta, joka perustuu siihen, mitä liitoissa on neuvoteltu palkankorotuksiksi.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat huolissaan terveydenhuollon tilanteesta, mutta hallitus ei ole tähän huoleen vastannut, vaikka nopeampi perusterveydenhuollon hoitopäätös voisi myös tuoda säästöjä. Soteuudistusta on helppo pitää surkeasti tehtynä, jos on itse leikannut hyvinvointialueilta yli 750 miljoonaa euroa ja siirtänyt samaa rahaa Kela-korva-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

usten kautta yksityisten terveysjättien kassoihin. Samanaikaisesti julkisella puolella hoitoonpääsyn määräaika on pidennetty kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen.

Lisäksi hallitus on taas vaikeuttamassa pienituloisten asemaa ensi vuoden budjetissa. Orpon hallituskauden aikana tehtyjen sosiaaliturvaleikkausten kohtuuttomuuden kruunu on etenemässä, kun toimeentulotuesta, yhteiskunnan turvaverkon viimeisestä lenkistä, leikataan. Toimeentulotukeen tehtävien muutosten seurauksena jo valmiiksi pienestä tuesta voidaan leikata jopa 50 prosenttia kuukaudeksi kerrallaan määrittelemättömäksi ajaksi. Tämä tekee vain alle 300 euroa kuukaudessa elämiseen. Tällä leikkauksella tullaan viemään viimeisetkin toivon rippeet ja luottamus yhteiskuntamme kaikista haavoittuvimmissa asemassa olevilta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

22.44 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Minulla luki tässä, että talousarvion palautekeskustelu, ja lähinnähän tuolta tilannekuvaltaan. Mutta se on hyvä, että katsellaan tätä tilannekuvaa oikein huolella, mitä on tapahtunut ja mitä on tehty. Nyt tietysti pitäisi katsella vähän tulevaisuuteen, mutta varmasti niitäkin ajatuksia sieltä vasemmalta myös löytyy.

Arvoisa puhemies! Turvallinen arki ei synny sattumalta tai itsestään. Se rakennetaan vakaasta yhteiskunnasta, toimivista palveluista ja ennen kaikkea taloudesta, joka kestää myös vaikeina aikoina. Tällä viikolla käsittelyssämme oleva tulevan vuoden talousarvio ei ole vain numeroita paperilla. Ennen kaikkea se on päätöksiä siitä, millaista turvaa pystymme kansalaisillemme tarjoamaan nyt ja tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään korostanut, että julkisen talouden tila on vakava ja että velkaantumisen jatkuminen heikentäisi Suomen kykyä huolehtia keskeisistä tehtävistään, eli olemme äärimmäisen vakavan asian äärellä. Tämä ei ole ongelma vain talouspoliittisesti, vaan se heijastuu myös hoivaan, koulutukseen ja turvallisuuteen. Jos velka kasvaa hallitsemattomasti, kaventuu samalla valtion liikkumavara turvata hyvinvointipalvelut, viranomaistoiminta ja maanpuolustus. Turvallisuus ei tarkoita vain puolustusmenoja tai varautumista kriiseihin. Se tarkoittaa myös sitä, että yhteiskunta toimii arjessa, poliisi, pelastustoimi ja sosiaali- ja terveydenhuolto pystyvät hoitamaan tehtävänsä ja Suomi säilyttää uskottavuutensa myös kansainvälisesti. Valtiovarainvaliokunta on aivan oikein todennut, että julkisen talouden uskottavuus on osa kokonaisturvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvio perustuu vastuullisuuteen ja realismiin. Se tunnistaa tarpeen sopeuttaa julkista taloutta, mutta samalla se ymmärtää, että turvallista arkea ei rakenneta pelkillä säästöillä ja leikkauksilla. Tarvitsemme kasvua, työtä ja investointeja. Työllisyys on paras turvaverkko niin yksilölle kuin koko yhteiskunnalle. Siksi vahva talous on paras suoja tulevia kriisejä vastaan. Näitä päätöksiä emme voi enää lykätä tuleville hallituksille tai lastemme lasten tulevaisuudelle. Velkaantumisen taittaminen on välttämättöntä, jotta emme siirrä kohtuuttomia riskejä ja kustannuksia heille, jotka eivät vielä omilla voimillaan tätä maata kannattele. Tämä hallitus on sitoutunut tekemään kaikkensa tuon tavoitteen eteen, mutta suuret muutokset eivät synny yhdessä yössä.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvio ei lupaa helppoja ratkaisuja, mutta se tarjoaa kestävä ja oikean suunnan. Se on askel kohti vakaampaa taloutta ja turvallisempaa arkea. Vastuullinen talouspolitiikka on parhaimmillaan myös turvallisuuspolitiikkaa. Se on jokaisen kansalaisen turvallisesta arjesta huolehtimista rajallisin resurssein. Siksi myös tämän

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

esityksen eteen on tehty lukuisia vaikeita ratkaisuja, ja se on nyt valmis. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen, poissa. — Edustaja Mäenpää.

22.49 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Joulun kynnyksellä meillä on täällä jokavuotiseen tapaan käsittelyssä valtion talousarvio, ja vähän ehkä epätavanomaiseen tapaan ajattelin itse kuitenkin tuoda keskusteluun hieman hallituksen toimista riippumattomia mutta kuitenkin valtiontalouden kannalta oleellisia näkökulmia.

Yksi asia, mihinkä minä itse en ole tyytyväinen hallituksen toimeenpanossa, koskee perintöveroa. Hallituksen esityksessä todetaan: ”Lisäksi verotuloja vähentävät perintö- ja lahjaveroon tehtävät muutokset: perintö- ja lahjaveron alarajoja nostetaan ja perintöveron viivästyskoron korkomarginaalia alennetaan. Verotuottoja laskevat myös jo vuoden 2024 alusta voimaan tulleet perintöveron viivästyskoron lasku ja maksuajan pidennys sekä lisäkauppahinnan verotuksen lykkääminen kaupan toteutumishetkeen.”

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus esittää perintö- ja lahjaverotuksen keventämistä, mikä on oikeansuuntainen päätös. Itse menisin kuitenkin vielä pidemmälle ja poistaisin perintöveron kokonaan. Ymmärrän toki, että se aluksi näyttäisi valtion vuosittaisessa budjettikirjassa suorastaan katastrofaaliselta. Uskon kuitenkin siihen, että nimenomaan pitemmällä aikavälillä tämä olisi valtiontaloudellekin erittäin kannattava ratkaisu.

Kutsuin kevättalvella tänne erään pitkään yrittäjänä toimineen henkilön keskustelemaan juuri perintöverosta, ja hän oli sitä mieltä, että ei voida elää vain lyhyttä budjettiajattelua vaan pitäisi nähdä kokonaisvaikutus perintö- ja lahjaveron poiston suhteen. Suomen keskeinen ongelma on kyseisen yrittäjän mukaan se, että olemme pääomaköyhä valtio, ja sellaiseksi me jäämmekin, jos me emme tätä perintöveroa poista. Hän arvioi, että jos Suomesta poistettaisiin perintö- ja lahjaverot, ulkomaille siirrettyjä varoja ja pääomia ja jopa henkilöitä palaisi maahamme takaisin. Hän nosti esiin perintöveron psykologisen vaikutuksen perheyriityksiin sekä sen, että kun perheyriitys voisi ajoissa siirtää nuoremmille sitä yritystoimintaa, säilyisivät yritysten kasvuhaluukkuus ja semmoinen kehittäminen jatkuvana. Hän kertoi esimerkin siitä, että hän on itse jo iällä ja että jos hän olisi pystynyt sen yritystoiminnan siirtämään lapsilleen, niin hän uskoo, että yritys olisi ollut kasvuhakuisempi ja sitä kautta se olisi tuonut myös tuloja tälle yhteiskunnalle.

Sitten toisena ajattelin puhua pienistä muutoksista, mitä on tulossa. Perintöveron lisäksi ajattelin nostaa keskusteluun urheilija-apurahat tai pikemminkin niiden vähäisyyden. Sanomalehti Ilkka-Pohjalaisessa oli marraskuussa erään pitkän linjan urheiluvalmentajan haastattelu asiasta, ja siitä muutama huomio.

Valtion tuki taiteelle ja kulttuurille on noin 545 miljoonaa euroa vuodessa. Urheilu saa kaikkiaan noin 155 miljoonaa, ja siinä on myös liikuntapaikkarakentaminen mukana. Taiteen edistämiskeskus jakaa vuodessa tukea 45 miljoonan edestä. Taiteilija-apurahalla työskentelee Taiteen edistämiskeskuksen mukaan tänä vuonna noin 600 henkilöä. Summa on noin 2 250 euroa kuukaudessa, ja sitä voi saada jopa 3—5 vuodeksi kerrallaan.

Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin luen tämän loppuun. Tämä ei kauhean pitkä ole.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sallin tässä vaiheessa, koska emme ole ennalta pyydytyissä puheenvuoroissa.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Kiitos. — Urheilija-apurahoja jaettiin vuodelle 2025 talvilajeissa 101:lle ja kesälajeissa 162 urheilijalle. Kokoluokat ovat olleet 20 000, 10 000 ja 6 000 euroa vuodessa. Talvilajeissa 15 ja kesälajeissa 17 urheilijaa saa 20 000 euroa. Taiteilija-apurahaa saa pääsääntöisesti 27 000 euroa vuodessa, josta maksetaan eläkemaksut. Taiteilijaeläkkeitä tänä vuonna saa noin 1 100 henkilöä, kun täyttä urheilijaeläkettä voidaan vuosittain jakaa korkeintaan 16 henkilön eläkettä vastaava summa. Saajia on tällä hetkellä 28, joista vain kahdeksan saa täyttä eläkettä ja loput puolikasta.

Urheilija-apurahoissa on ollut se ongelma, että ne katsotaan joka vuosi uudelleen eikä niiden jatkumisesta ole mitään taetta. Uusia urheilija-apurahoja voidaan myöntää nyt kahdeksi vuodeksi kerrallaan, mikä on erinomainen suuntaus. Taiteilija-apurahoja voi saada 3—5 vuodeksi kerrallaan, mutta urheilupuolella vastaava pitkäjänteisyys ei ole mahdollista.

Edellä olevat luvut ovat suoraan Ilkka-Pohjalaisen jutusta. Haastateltu valmentaja ei halua asettaa urheilua ja kulttuuria vastakkain. Itse voin olla johtopäätöksessäni ehkä vähän suorempi: pidän taiteen ja kulttuurin sekä urheilun rahoituksellista epätasapainoa todella kummallisena yhteiskunnallisena valintana. Hyvä kunto, jota liikunta ja urheilu edistävät, on niin terveyden kuin maanpuolustuksen kannalta keskeinen tekijä.

Arvoisa puhemies! Maamme huippu-urheilijat ansaitsevat enemmän arvostusta. Toivotavasti ministeriössä kiinnitetään tähän rahoituskuvioon tulevana vuosina enemmän huomiota, vaikka se järjestelmä muuttuu. Tulevaisuudessa tämän hetken tietojen mukaan voi saada vain kahta eri kokoista apurahaa, ja se vähentää nuorten urheilijoiden mahdollisuuksia saada minkäänlaista apurahaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

22.57 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Näyttää olevan itselläni kunnia ja etuoikeus saada pitää yleiskeskustelussa viimeistä puheenvuoroa, ja muutamalla sanalla haluan kanssa aikakirjoihin jättää omia näkemyksiä.

Uskon, että eduskunnan suuressa salissa kaikki ymmärrämme talouden haasteet, kilpailukykyimme rapautumisen ja myös tämän kansainvälisen vaikean tilanteen, mutta siitä huolimatta hallituksen talous- ja veropolitiikan osalta itseäni eniten häiritsee se, että rikkaille riittää, niille tutuille vuorineuvoksille, erilaisia veronkevennyksiä, mutta mitä tuntemattomammaksi köyhä käy, sen enemmän häneltä voi leikata. Nyt tänäänkin keskustelimme toimeentulotuen leikkauksista, jotka ehkä irvokkaimmalla tavalla tuovat tämän talous- ja veropolitiikan linjan esiin.

SDP:n omassa linjassa, veropoliittisessa linjassa ja talouspoliittisessa linjassa, halusimme saada sitä orastavaa kasvua vähän isommalle oralle ja kohdentaa näitä käytettävissä olevia kasvupanoksia nimenomaan pieni- ja keskituloisten toimeentulon vahvistamiseen ja myös ostovoiman lisäämiseen.

Tästä hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikasta itselleni lahtelaisena kansanedustajana oli murheellinen esimerkki tämän hallituksen alkutaipaleelta aina viime kevääseen asti niin sanotun Fazer-veropäätöksen seuraaminen. Hallitus teki itselleen selväksi sen, että olemme mieluummin verottamassa suomalaista makeisteollisuutta kuin antamassa sille mahdollisuuden kasvuun. Ja kun kaksi vuotta tästä hallitusta hiillostimme monien muiden kollegojen kanssa, niin hallitus kahden vuoden jatkailun jälkeen päätyi sitten kaatamaan oman esityksensä ja juhlimaan sitä ikään kuin suurena menestystarinana: nyt saadaan uu-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

sia työpaikkoja Suomeen, saadaa suomalainen makeisteollisuus kukoistamaan. Tällaisia omien esitysten kaatamisia hallitukselta toki toivoisi enemmän, ja yksi niistä olisi äsken mainittujen pienituloisten ihmisten leikkausten peruminen kautta rantain, mutta sitä tuskin tulee.

Sitä, miten hallitukselle on käynyt — ennätystyöllisyydestä ennätystyöttömyyteen — on murheellista seurata, se ei ole ilonaihe. Hallitus ei ole onnistunut omissa tavoitteissaan. Työttömyyden luvut kasvavat. Syylliset löytyvät edellisestä hallituksesta ja mahdolliset korjausliikkeet tulevasta, mutta nykyisellä hallituksella ei ole itsellään halua eikä intoa tähän korjauksen tekemiseen.

SDP on esittänyt nopeasti vaikuttavia kasvutoimia, joihin hallitus ei ole kuitenkaan ryhtynyt. Tänäänkin täällä salissa on sanottu hallituspuolueiden kansanedustajien suulla, että meillä on nämä puolustuksen kasvavat menot. Puolustusbudjetti on tämän hallituksen toimesta laskemassa ensi vuodelle tämän vuoden tasosta. Määrärahat ovat toki korkeat mutta eivät eroa merkittävästi edellisen hallituksen puolustusbudjettimäärärahoista.

Kestävä julkinen talous on yhteinen asiamme. Sen eteen on paljon tehtävissä vielä tulevaisuudessa, ja uskon, että tässä tulemme onnistumaan — jos ei muuten, niin seuraavalla kaudella. — Kiitos, rouva puhemies.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.